

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

En politik för fortsatt Rättvisa, Utveckling och Ekologisk hållbarhet

Verksamheten 2003 - 2004

Förutsättningar och mål för perioden 2005 - 2007

Inriktning för år 2005

Omvärldsförutsättningar

Den samhällsekonomiska utvecklingen i Sverige

Regelsystemet för kommunal verksamhet

Utvecklingen i Stockholm

Hållbar tillväxt och ett modernt näringsliv

Demografiska förändringar

Arbetsmarknad

Verksamheternas finansiering, inriktning och nettokostnadsutveckling

Stadens finansiering

Verksamhetens kostnadsutveckling

Demokrati, integration och insatser mot diskriminering

Kompetensförsörjning

Stockholm en ekologiskt hållbar storstad - utvecklingen på miljöområdet

Pedagogiska verksamheter

Verksamhet för barn och ungdom

Gymnasieskola, vuxenutbildning och särskola

Kultur- och föreningsverksamhet

Idrott

Stadsmiljö

Konsumentvägledning

Individ- och familjeomsorg

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Flyktingmottagande

Omsorg om personer med funktionshinder

Äldreomsorg

Bostäder, infrastruktur och trafik

Övriga investeringar

Övriga förändringar i verksamheten

Stockholms Stadshus AB

Förutsättningar inför budget 2005 - 2007

Resultatplan 2005-2007

Utlåtande 2004:90 RI (Dnr 109-2124/2004)

Strategi för utveckling av Stockholms stad åren 2005-2007

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Den redovisade Strategin för utveckling av Stockholms stad åren
2005-2007 godkänns.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

En politik för fortsatt Rättvisa, Utveckling och Ekologisk hållbarhet

Socialdemokraterna, vänsterpartiet och miljöpartiet de gröna har enats om att tillsammans förelägga kommunfullmäktige detta förslag till Strategi för utveckling av Stockholms stad åren 2005 – 2007.

Strategiskt ärende

Kommunfullmäktige beslutade i mars om en ny budgetordning för staden. Den nya budgetordningen vilar på tre grundkomponenter: stärkt helhetssyn, ökad långsiktighet och förbättrad kvalitet på beslutsunderlagen. Dessa utgör tillsammans ett system snarare än enskilda delar. Stärkt helhetssyn möjliggör långsiktighet som i sin tur ger högre kvalitet på beslutsunderlagen. En ökad insyn i stadens ekonomi förbättrar överskådligheten.

Som en konsekvens av detta beslöt kommunfullmäktige också att flytta det detaljerade budgetbeslutet från våren till hösten samt att ett strategiskt inriktningsärende med utgångspunkt från hittills uppnådda resultat skulle utarbetas under våren. Det är därför första gången kommunstyrelsen och kommunfullmäktige nu föreläggs en Strategi för Stockholms stads utveckling. Syftet är att förbättra förutsättningarna för en uthållig ekonomisk politik och

förbättra förutsättningarna för en uthållig ekonomisk politik och att få en mer transparent budgetprocess genom ett utsträckt tidsperspektiv. Ärendet skall tydliggöra och därmed skapa förutsättningar för en bred diskussion om de strategiska frågor och strukturella utmaningar som staden står inför. Detta kan t.ex. avse tillväxt- och finansieringsfrågor, intäktsutveckling, hållbar utveckling, demografiska förändringar, kompetensförsörjning samt utvecklingen för de viktigaste kostnadsslagen. På så sätt kan höstens budgetbeslut ta en tydligare utgångspunkt i de övergripande omvärlds- och samhällsekonomiska förutsättningarna.

Strategin för Stockholms stads utveckling avser att utgöra en viktig utgångspunkt för en diskussion om övergripande frågor snarare än detaljer, om strukturella frågor snarare än enskilda problem samt om grundläggande, gemensamma frågor för stadens och regionens långsiktiga utveckling.

Det första strategiska inriktningsärendet skall presenteras på ett sätt som bidrar till att ytterligare förstärka den demokratiska processen genom ökad insyn och transparens i stadens budget.

Verksamheten 2003 - 2004

Socialdemokraterna, vänsterpartiet och miljöpartiet har majoritet i kommunfullmäktige i Stockholm sedan oktober 2002. Det första verksamhetsåret medförde goda resultat. Skattehöjningen med 50 öre möjliggjorde ett kraftigt nettotillskott till främst verksamheten i stadsdelsnämnderna. Verksamheten kunde utvecklas och majoritetens mål om satsning på barn och unga kunde genomföras. Resurstillskottet i kombination med en tydlig ekonomistyrning gav resultat. Stadsdelsnämnderna vände ett underskott på över 300 mnkr verksamhetsåret 2002 till ett balanserat resultat år 2003. I bokslutet för 2003 redovisades också ett mindre överskott för hela staden. Mål och föresatser som den nya majoriteten hade på hösten 2002 har till stora delar kunnat förverkligas. Ekonomin är i balans, bostadsbyggandet har kommit igång och planerna för att bygga 20 000 nya lägenheter har konkretiserats. Viktiga infrastruktursatsningar har fått finansiering. Viktiga steg har tagits för att göra staden ekologiskt hållbar.

Genom majoritetens arbete finns ett underlag att genomföra försöket med miljöavgifter under 2005-2006. Stadens trafiksituation har förvärrats under många år och det hämmar den ekonomiska aktiviteten. Försöket möjliggör en mycket omfattande satsning på kollektivtrafiken, det bidrar i hög grad till att göra Stockholms miljö bättre och det förväntas få positiva effekter på den ekonomiska utvecklingen. Miljöavgifterna och projekten som finansieras av miljömiljarden är centrala för arbetet med miljöförbättringar och för att nå

jömiljarden är centrala för arbetet med miljöförbättringar och för att nå målet om en ekologiskt hållbar storstad.

Barngrupperna i förskoleverksamheten har minskat. En översyn av de stora facknämnderna har påbörjats. Genom utredningen av stadens politiska organisation (SPO) finns förutsättningar att ta itu med de strukturella styrproblem som har hindrat en stark och tydlig politisk styrning. Den dogmatiska konkurrensutsättningen som dominerade den förra mandatperioden har avbrutits och är under utredning 2004. Den under flera år försummade IT-utvecklingen i staden har kommit i gång.

Den offentliga sektorn i Sverige står inför stora utmaningar de kommande decennierna. Efterfrågan på offentliga tjänster kommer att öka, vilket förutses leda till brist på arbetskraft inom sektorn. En viktig uppgift för staden är att möta denna utmaning. För att säkerställa stadens framtida behov av utbildad personal genomför vi under mandatperioden en omfattande satsning på kompetens- och verksamhetsutveckling. Stadens alla nämnder och bolagsstyrelser deltar i denna unika satsning. Den kommer att bidra till göra staden till en attraktiv arbetsgivare: på sikt sänka stadens kostnader genom effektiva verksamheter och säkerställa framtida personalförsörjning inom bristyrken. I stadens åtgärder för att bli en attraktiv arbetsgivare ingår även införande av förkortad arbetstid med början inom äldreomsorg och förskoleverksamhet.

Förutsättningar och mål för perioden 2005 - 2007

Förutsättningar inför budget 2005 - 2007

I budget 2003 och 2004 har majoriteten tillfört resurser, i synnerhet till stadsdelsnämndernas verksamhet, men även till andra prioriterade områden. Majoriteten har visat att prioritering av centrala mål, verksamhetsutveckling och god ekonomisk hushållning är en helhet.

Inför budget 2005 är det viktigt att nämnder och bolagsstyrelser fortsätter detta arbete och redan nu förbereder sig inför de förutsättningar som gäller för budgetåret 2005. Stadens budget har historiskt sett endast i undantagsfall inkluderat generell pris- och lönekomensation och givet nuvarande finansieringsläge kan nämnderna inte påräkna sådan i budget 2005. Situationen kommer att kräva hög flexibilitet och god framförhållning. Varje nämnd och bolag måste ha en effektiv kostnadsuppföljning och snabbt reagera om delverksamheter inte klarar uppställda mål eller budgethållning.

Kommunfullmäktiges fem övergripande inriktningsmål ligger fast. Detsamma gäller de prioriterade inriktningarna. Lönekostnadsutvecklingen måste bevakas, lönebikostnaderna har ökat särskilt mycket. Därutöver måste

bevakas, lönebikostnaderna har ökat särskilt mycket. Därutöver måste nämnderna noggrant överväga vilka ytterligare åtgärder som kan bli nödvändiga att genomföra för att uppnå balans i ekonomin. Nämnderna skall arbeta långsiktigt och strategiskt för att sänka kostnader och utveckla verksamheten. Förebyggande arbete är viktigt.

Situationen inför 2006 och 2007 ser något bättre ut enligt prognosbilden nedan.

Resultatplan

Mnkr	Budget 2004	Prognos 2005	Prognos 2006	Prognos 2007
Verksamhetens intäkter	6 012	5 920	5 930	5 620
Verksamhetens kostnader*	-31 170	-31 810	-32 000	-32 410
Avskrivningar	-487	-460	-540	-590
Pensionsavgifter	-521	-520	-520	-520
Verksamhetens nettokostnader	-26 166	-26 870	-27 130	-27 900
Skatter m.m.	26 566	26 550	27 580	28 710
Inkomstutjämnning	-5 809	-5 530	-5 800	-6 100
Kostnadsutjämnning	1 363	1 320	1 330	1 340
Generella statsbidrag	3 078	3 370	3 370	3 790
Mellankommunal utjämnning	-96	-220	-220	-220
Räntenetto	465	420	160	30
Övriga finansiella intäkter	600	350	350	350
Summa finansiering	26 167	26 260	26 770	27 900

* I beloppet ingår Central medelsreserv

Majoritetens mål 2005 - 2007

Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna

Staden skall förstärka välfärden och utveckla kvaliteten inom vård, skola och omsorg. Detta innebär en helhetssyn på barns och ungdomars liv, en god vård, omsorg och service för äldre, personer med funktionshinder och människor i utsatta situationer. Personalförsörjningen skall säkras och staden skall vara en attraktiv arbetsplats. Förebyggande insatser skall prioriteras.

Bygga bostäder och utveckla Stockholm

Ett av kommunfullmäktiges övergripande mål är att 20 000 nya bostäder skall påbörjas under perioden 2003-2006. Hälften av dessa skall vara hyresrätter och de kommunala bolagen skall producera 8 000 lägenheter. Staden skall intensifiera arbetet med att påverka byggkostnader, vilket möjliggör lägre boendekostnader i nya lägenheter. Utveckling av exempelvis nya upphandlingsformer och produktionsmetoder skall uppmuntras. Uppföljning vad gäller tomträttsavgälden kommer att ske.

Staden skall verka för en väl fungerande arbetsmarknad, goda förutsättningar för näringslivet, ett hållbart trafiksystem och för att regionens betydelse stärks. Stockholm skall utvecklas till Kunskapsstaden, Miljöstaden, Kultur- och evenemangsstaden samt norra Europas ledande tillväxtregion.

Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad

Förebyggande och målstyrda insatser skall prioriteras. Det innebär att stadens mark- och vattenområden skall användas på ett hållbart sätt och att miljöprogrammets sex mål skall vara vägledande vid alla beslut där invånarnas delaktighet skall tillvaratas. En minskning av stadens miljöskuld kommer att kunna påbörjas i och med att miljömiljarden fördelas ut.

Bryta segregationen och fördjupa demokratin

Staden skall arbeta för att bryta trenden av tilltagande segregation och utanförskap genom samlade och breda insatser för rättvisa och tillväxt. Fördomar, rasism och diskriminerande strukturer skall synliggöras och motverkas. Invånarnas möjlighet till verklig påverkan skall ökas genom fördjupad lokal demokrati, delaktighet och inflytande. Nya former för detta måste utvecklas.

Ta ansvar för ekonomin

Stadens samlade resurser skall styras mot prioriterade områden i enlighet med kommunfullmäktiges mål. Staden skall ha höga krav på budgethållning, en effektiv resursanvändning och staden skall ta ett aktivt ansvar för en i övrigt god ekonomisk hushållning.

Inriktning för år 2005

Stockholm delar de ekonomiska bekymren med andra kommuner. Kommunförbundet ser dystert på kommunernas ekonomi framöver. För 2004 visar beräkningar på ett underskott på totalt 6 mdkr för primärkommunerna. Detta trots en viss ljusning i samhällsekonomin, besparingar på ca 1 mdkr och höjning av skattesatsen med 10 öre i genomsnitt (motsvarande 1,3 mdkr). Problemen ökade också i och med beskedet i vårpropositionen om en reglering av pensionsreformen. Denna innebär minskade statsbidrag med 1,8 mdkr för 2004. Tre av fem kommuner anger att de inte klarar balanskravet under 2004.

Resursbristen uppges inte heller vara tillfällig, utan väntas bestå under åren framöver även om konjunkturen nu börjar ta bättre fart igen. Problemet är inte enbart att skatteintäkterna har minskat kraftigt utan även att det finns strukturella problem inom vissa områden.

I budget 2004 visade majoriteten att prioritering av barn och unga, verksamhetsutveckling, miljöfrågor och god ekonomisk hushållning går hand i hand. Det arbetssättet kommer att fortsätta under 2005. Budgetförutsättningarna för 2005 är dock fortsatt kärva. Lågkonjunkturen tycks visserligen ha nått en botten och det finns prognoser som visar på ökad aktivitet i ekonomin under 2005. Men det är först under 2006 som prognoserna pekar på en tydlig uppgång i tillväxt och sysselsättning och därmed en något ljusare bild för stadens ekonomi.

Stadens ambition är att alla – såväl nämnder som bolagsstyrelser – skall bidra till att klara de prioriterade verksamheterna trots strama ekonomiska förutsättningar. De åtgärder för att uppnå balans som kommer att föreslås i budget för 2005 kommer att utgå från den grundläggande principen att prioriterade verksamheter för att uppnå majoritetens mål skall skyddas.

Inriktning för nämndernas och bolagens verksamhet år 2005

Ett huvudsyfte med vårens strategiska ärende är att det skall bidra till en långsiktighet genom att ge tydliga signaler till nämnder och bolagsstyrelser om viktiga förutsättningar inför kommande budgetarbeten. Med utgångspunkt från prognoser på finansierings- och kostnadsutvecklingen samt utifrån idag kända förutsättningar gäller följande inför höstens arbete med budget 2005.

- ? Majoritetens mål för mandatperioden ligger fast. Stadsdelsnämndernas verksamhet prioriteras med särskilt fokus på barn och unga.
- ? Lågkonjunkturen och den begränsade ökningen av skatteunderlaget medför en fortsatt kärv ekonomisk situation år 2005. Stadens budget har historiskt

sett endast i undantagsfall inkluderat generell pris- och lönekomensation och givet nuvarande finansieringsläge kan nämnderna inte påräkna sådan i budget 2005.

- ? Stadsledningskontoret skall inför budget 2005 göra en översyn av verksamheter med särskilt omfattande kostnadsökningar.
- ? En samlad översyn av stadens avgifter och taxor skall göras inför budget 2005.
- ? Kostnader för entreprenader har ökat. Underlag skall utarbetas som möjliggör att bryta denna trend i budget 2005.
- ? Slutsatser från utredningarna av socialtjänstnämnden, utbildningsnämnden samt gatu- och fastighetsnämnden skall inarbetas i budget 2005.
- ? Koncernen Stockholms Stadshus AB skall inför budget 2005 göra en översyn av verksamheter med särskilt höga kostnadsnivåer.
- ? En samlad strategi för stadens arbete med nyföretagande skall utarbetas och inkluderas i budget 2005.
- ? En översyn av stadens investeringsplan görs för att ge en långsiktigt hållbar kostnadsbild för kapital- och driftkostnader.
- ? Det är nödvändigt att skapa förutsättningar för ett över tiden flexibelt och kreativt nyttjande av lokaler för pedagogiska verksamheter över nämndgränser och verksamhetsområden.
- ? Stadens lokalkostnader uppgår till ca 3 mdkr per år. Det finns anledning göra en analys över hur lokalkostnaderna fördelas över stadens verksamheter och bolag.
- ? Kompetensfondens arbete med att sänka stadens framtida kostnader vad gäller omställning och kompetensutveckling skall intensifieras.
- ? Fördelningen av resurser inom Kompetensfonden skall spegla majoritetens mål om att prioritera barn och unga.
- ? Arbetet med att reducera sjukfrånvaron skall intensifieras.
- ? Stadens insatser för att fler människor skall kunna byta försörjningsstöd mot eget arbete skall intensifieras. Metodutvecklingen och erfarenhetsutbytet av olika insatser skall fortsätta.
- ? Stadens miljöledningssystem och miljörevision skall utvecklas i samtliga verksamheter.
- ? Nämnderna skall i sina verksamhetsplaner ange på vilket sätt nämnden kan bidra till att uppnå målet om en ekologiskt hållbar storstad.
- ? Agenda 21-arbetet skall vidareutvecklas genom att en gemensam plattform som beskriver minsta gemensamma nämnare tas fram.

Omvärldsförutsättningar

Den samhällsekonomiska utvecklingen i Sverige

Tillväxten ökar

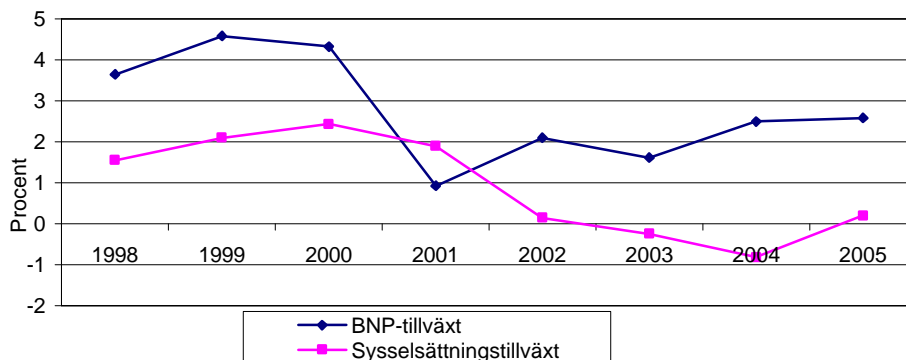
I ett internationellt perspektiv har den svenska ekonomin klarat sig relativt bra under de senaste årens konjunkturnedgång. De senaste tre åren har Sverige haft en genomsnittlig BNP-tillväxt på 1,5 %. Tillväxten för 2003 uppgick till 1,6 %, där andra halvan av 2003 visade på en påtagligt snabbare tillväxttakt än den första. BNP-utvecklingen för fjärde kvartalet 2003 är beräknad till 2,3 % och nu finns det tecken på att återhämtningen skall fortsätta. I regeringens vårproposition har BNP-tillväxten uppräknats till 2,5 % de närmaste åren. Exportefterfrågan inom industrin har ökat mer än förväntat, kapacitetsutnyttjandet stiger och företagens förväntningar är optimistiska. Även hushållens förväntningar är försiktigt positiva, såväl när det gäller rikets ekonomi som den egna. Detaljhandelns försäljning ökar och låga räntor i kombination med låg inflation och stigande aktiekurser gynnar en fortsatt positiv utveckling av den privata konsumtionen.

Sysselsättningsutvecklingen är svag

Det finns flera positiva signaler i ekonomin. Däremot har sysselsättningen utvecklats svagare än förväntat. Den svaga sysselsättningsutvecklingen i kombination med minskade arbetsmarknadspolitiska åtgärder har lett till en högre arbetslöshet: 5,9 % av arbetskraften var öppet arbetslösa första kvartalet 2004 jämfört med 4,7 % under motsvarande kvartal 2003, enligt SCB. Det finns svaga tecken på att arbetsmarknaden kan vara på väg att vända, bl.a. har varslen om uppsägningar minskat något under senare tid och antalet nyanmällda platser har slutat att minska.

Prognosen för de närmaste åren är dock att sysselsättningsuppgången i den privata sektorn blir mycket begränsad och den pressade ekonomiska situationen i den offentliga sektorn talar för en svag sysselsättningsutveckling även där. Antalet sysselsatta i ekonomin brukar följa BNP-utvecklingen med något års fördröjning. Under pågående återhämtning verkar detta samband ha försvagats något. Enligt konjunkturinstitutets prognoser väntas inte sysselsättningen öka förrän under 2005 och då endast marginellt.

Diagram 1 Tillväxttakt i BNP respektive sysselsättning, prognos 2004-2005

Källa: Konjunkturinstitutet

Konjunkturvändning

Att tillväxten stiger utan att sysselsättningen ökar tyder på förbättrad produktivitet och är vanligt i början av en konjunkturuppgång. Företagen utnyttjar normalt de befintliga produktionsresurserna effektivare i början av en konjunkturuppgång och väntar med att investera och nyanställa till dess att återhämtningen är säkerställd. I USA talar man om *jobless recovery* och *jobless growth* och de amerikanska erfarenheterna pekar på att arbetslösheten kan komma att släpa efter konjunkturen mer än normalt. Hur sysselsättningen utvecklas de närmaste åren är nyckeln till den framtida utvecklingen, genom sin stora betydelse för den privata konsumtionen och för skatteintäkterna. Sverige kan få ett tillstånd av relativt stark ekonomisk utveckling och samtidigt relativt hög arbetslöshet. Att möta detta nya ekonomiska tillstånd är en stor utmaning för kommuner och landsting.

Kommunernas ekonomiska läge¹

Trots att konjunkturen ser ut att vända är det ekonomiska läget för de flesta kommuner bekymmersamt. Fyra av tio kommuner visade ett underskott 2003 och resultatet för hela kommunsektorn fortsatte att försämrast. Resultatet för

¹ Preliminära uppgifter från kommunernas resultat- och balansräkning, SCB

2003 var 2,1 mdkr, vilket kan jämföras med 3,0 mdkr 2002 och 11,1 mdkr 2001.

Försämringen förklaras framför allt av kostnadsdrivande statliga reformer och av att kommunerna inte hunnit anpassa kostnaderna till den sämre tillväxten av skatteunderlag och statsbidrag. Under 2003 ökade kommunernas verksamhetskostnader med 5 % jämfört med 2002 medan intäkterna ökade med 4 %.

I Kommunförbundets majrapport beräknas underskottet för primärkommunerna uppgå till totalt 6 mdkr 2004. Detta beror på att skatteintäkterna blivit betydligt lägre än beräknat eftersom sysselsättningen sjunker. Dessutom beslutade regeringen i vårpropositionen om en slutreglering av pensionsreformen som innebär att 1,8 mdkr dras in från kommunerna under innevarande budgetår. Tre av fem kommuner anger att de inte klarar balansbudget 2004. Kommunförbundets prognoser för utvecklingen fram till 2007 visar att problemen med att finansiera verksamheten inte är tillfälliga. Svårigheterna för flertalet kommuner bottnar i en befolkningsutveckling som gör att sysselsättningen och därmed skatteunderlaget förväntas växa långsammare framöver, samtidigt som efterfrågan och förväntningarna på de tjänster som kommunerna ansvarar för växer.

Regelsystemet för kommunal verksamhet

Floran av statliga regler som styr den kommunala och landstingskommunala verksamheten är stor. Avregleringsutredningen (SOU 1998:105) konstaterade 1998 att antalet lagar, förordningar och myndighetsregler som särskilt avsåg kommunsektorerna uppgick till 1 586. Kommunallagen, den kommunala redovisningslagen och lagen om utjämningsbidrag till kommuner och landsting är några lagar som har central betydelse för staden.

Det kommunala utjämningsystemet

Det kommunala utjämningsystemet har utöver lågkonjunkturen påverkat regionen negativt de senaste åren. Stockholms läns landsting och Stockholms stad tappade mellan 2001 och 2003 ca 5 mdkr. Räknas övriga kommuner i länet in motsvarar förlusten ca 2 % av länets totala lönesumma.

Den s.k. utjämningskommittén har haft i uppdrag att utreda vissa frågor rörande det kommunala statsbidrags- och utjämningsystemet samt vid behov föreslå förändringar. Under hösten 2003 lämnade kommittén utredningen "Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn" (SOU 2003:88). Där

har sammantaget inga förändringar föreslagits som skapar lättnader i systemet för Stockholmsregionen, utan kommittén har valt att öka länets nettobetalning till övriga riket.

Staden har i sitt remissvar på utredningen bl.a. föreslagit att Stockholms strukturellt betingade högre kostnader för bland annat löner och lokaler bör kompenseras i kostnadsutjämnningen genom t.ex. att en särskild lönekostnadsfaktor inrättas som beaktar detta. Faktorn får dock inte vara inflation. Regeringen har i en lagrådsremiss lämnat förslag till ändringar i det kommunala utjämnningssystemet och en proposition avses under maj månad föreläggas riksdagen för beslut. De förändringar som gjorts jämfört med kommitténs förslag och som rör staden är främst att de högre byggkostnaderna i Storstockholm ges en större tyngd. Dessutom mildras den initiala effekten genom ändrade införanderegler.

Regeringens förslag ger ett något bättre utfall för staden än utjämningskommitténs förslag. Ännu kvarstår dock att lösa frågan om storstädernas högre lönekostnader. Detta föreslås utredas vidare.

Det är väsentligt att stadens ekonomi inte belastas med avgifter till utjämnningssystemet som försvårar arbetet med att hantera de ökade krav som ställs på genomförande av planerade investeringar i bostäder och trafikinfrastruktur samt ökade krav på den kommunala servicen. Om systemet inte ändras krävs ökade effektiviseringar i stadens verksamheter för att uppnå balans.

Kommunallagens balanskrav

I kommunallagen finns ett krav på att den kommunala budgeten och bokslutet årligen skall vara i finansiell balans, det s.k. balanskravet. Syftet är att värna den goda ekonomiska hushållningen.

Med den finansiella utvecklingen de senaste tio åren finns en risk att staden i goda tider med hög skatteunderlagstillväxt och låga konjunkturrelaterade kostnader skapar en kostnadsstruktur som staden, när de goda tiderna vänds till sämre, får svårt att finansiera. Då krävs omedelbara besparingar och omprövningar av stadens verksamheter. Dessa omprövningar skall ske kontinuerligt och kan av effektivitetsskäl vara nyttiga, men de kan också skapa ryckighet och ineffektivitet i organisationen som förbrukar resurser och som samtidigt förändrar förutsättningar i den planering och i de åtaganden som lagts fast, varvid den politiska styrningen försvåras.

Det i kommunallagen beslutade årliga balanskravet – vars syfte är att värna om den finansiella stabiliteten – har kommit att utformas på ett sådant sätt att

ryckigheten snarast ökat och förutsättningar för god ekonomisk hushållning försvårats.

Det vore därför önskvärt med ett balanskrav som omfattar flera år och på så sätt kan minska den ryckighet i ekonomin som konjunktursvängningar kan medföra. Ett förändrat kommunalt balanskrav bör också självklart omgärdas av tydliga regler för att undvika systematiska underbalanseringar av stadens budget.

Regeringen har meddelat att den avser att förelägga riksdagen en proposition om god ekonomisk hushållning i kommuner och landsting, där även balanskravet kan komma att ses över. I regeringens vårproposition har det inte aviserats när ett sådant förslag kommer. Det är angeläget att ett sådant förslag läggs och att staden erbjuder sig att vara försökskommun där ett sådant nytt utformat balanskrav kan prövas.

Utvecklingen i Stockholm

Hållbar tillväxt och ett modernt näringsliv

Stockholm i Sverige och världen

Stockholm har som storstadsregion en naturlig attraktionskraft. Regionen är en marknadsplats för handel med varor och tjänster, en mötesplats för människor från olika kulturer, en importhamn för nya idéer och ett centrum för kultur, historia, idrott och nöjen. I Stockholm finns kunskap, möjligheter, utmaningar och puls – värden som många människor, företag, investerare och besökare söker.

Stockholmsregionen har unika förutsättningar för att bidra till en hållbar tillväxt i landet. Stockholmsregionen ska bidra till en hållbar utveckling som beaktar de ekonomiska, ekologiska och sociala förutsättningarna i ett långsiktigt perspektiv. Regionen har en stor, tät och dynamisk marknad med en mångfald av branscher. Marknaden kännetecknas av hög innovationstakt, hög utbildnings- och forskningsintensitet, hög specialisering och stor rörlighet. Stockholm är landets ekonomiskt starkaste region. I regionen bor en femtedel av landets befolkning som genererar en fjärdedel av landets bruttonationalprodukt (BNP). Det innebär att Stockholmsregionens ekonomiska utveckling har stor betydelse för hela landets tillväxt.

Stockholmsregionen bidrar också på andra sätt till landets välbefinnande. Det finns flera studier som visar att den ekonomiska aktiviteten i regionen medför att nya arbetstillfällen också skapas i andra delar av landet. Nära hälften av alla

anställda i företag och organisationer som har Stockholm som registrerad hemvist finns i enheter eller arbetsställen utanför Stockholms län. Det finns också en stark tendens att näringar med hög specialisering, som utvecklas i regionen, sprider och etablerar sig i andra delar av landet. Det innebär att Stockholmsregionen spelar en viktig roll för den ekonomiska förnyelsen i resten av landet.

Stockholms ekonomiska förutsättningar är inte unika i ett internationellt perspektiv, däremot har Stockholm som storstad en unik miljö, vilket är en konkurrensfördel. Miljöteknikbranschen, en stabilt ökande bransch, har i regionen bidragit till tillväxten och kommer fortsätta att göra det. Satsningar på miljödriven affärsutveckling kommer mer och mer att komplettera detta område.

Regionen måste kunna erbjuda internationellt konkurrenskraftiga villkor för att kunna behålla och attrahera företag, investeringar och besökare. Det är därför viktigt att Stockholm utvecklas och marknadsförs för att kunna fortsätta att bidra till såväl regionens som hela landets tillväxt och välbefinnande.

Det ställer krav på samverkan mellan olika aktörer i regionen. Stockholm – Mälarenregionen utvecklas allt mer till en gemensam arbets- och bostadsmarknad och samarbete över kommungränserna är en förutsättning för att kunna ta vara på utvecklingskraften. Det krävs också samarbete med näringslivet för att gemensamt utveckla och manifestera regionen. Näringslivets investeringar och marknadsföringsinsatser spelar en avgörande roll i regionens utveckling och profilering.

Östersjöområdet ses av flera bedömare som ett av världens intressantare utvecklingsområden när det gäller handel och ekonomisk utveckling. En ny och dynamisk östersjömarknad kan i framtiden komma att utvecklas i Stockholmsregionens omedelbara närhet. Det kommer att skapa goda förutsättningar för handel och företagssamarbeten med länderna på andra sidan Östersjön, men också att göra regionen till en attraktiv lokaliseringsort för internationella företag, som är intresserade av de nya marknaderna.

Stockholmsregionens ekonomi

Under de senaste åren har Stockholmsregionen haft en svagare BNP-tillväxttakt än tidigare. BNP minskade från 4,6 % per år under perioden 1994-2000 till 0,5 % under 2002. Bakgrunden är den internationella lågkonjunkturen, men också att Stockholms branschstruktur domineras av branscher, som har drabbats av den största tillbakagången i lågkonjunkturen - telekomindustri, finanssektor, IT-konsulter och andra företagstjänster.

Den lägre BNP-tillväxttakten har påverkat arbetsmarknaden i regionen. Under perioden 2002-2003 minskade sysselsättningen med 2,0 % till 942 000 personer. Den negativa utvecklingen bromsades av att sysselsättningen ökade i detaljhandeln och den offentliga sektorn.

Konjunkturen i Stockholm är fortfarande svag, men det finns vissa indikationer på att läget håller på att förbättras. Till de positiva inslagen i utvecklingen hör en minskning av antalet varsel och en ökning av antalet företag i regionen. Men arbetsmarknaden är fortsatt svag.

Mål för stadens näringslivspolitik

Det är viktigt att den växtkraft som finns i regionen tas tillvara och förstärks. Det långsiktiga målet för stadens näringspolitik är att Stockholm skall utvecklas till Sveriges och norra Europas ledande ekonomiska utvecklingsregion. Det ställer krav på att kunna erbjuda goda förutsättningar för att starta, driva och etablera företag i regionen. I det arbetet har staden en viktig roll, bl.a. genom att en ekologisk omställning på ett positivt sätt kan bidra till en uthållig tillväxt bl.a. genom miljöföretagande.

Stockholm måste utvecklas och marknadsföras som kunskapsstad, IT-metropol, biomedicinskt centrum, finansplats, besöks- och evenemangsstad, miljöhuvudstad och som en region som erbjuder god livskvalitet och kännetecknas av hög innovationstakt, mångfald, historisk tradition och modernitet. Ambitionen är att utveckla Stockholm till norra Europas mest spännande och attraktiva region.

Besöksnäringen är en av de mest expansiva näringarna i världen. Flera internationella prognoser spår en kraftig tillväxt av resandet under de närmaste decennierna. Fler och fler städer och regioner satsar stort på marknadsföring och konkurrensen blir allt hårdare. Stockholm har mycket goda förutsättningar att växa betydligt som besöks- och turiststad. Vår vackra stad med grönska, vatten och god miljö är mycket attraktiv som konferens-, evenemangs- och besöksstad. Besöksnäringen är en bransch som utmärks av hög personaltäthet. Med tanke på att sysselsättningsutvecklingen är svag är det därför viktigt att satsa på besöksnäringen i staden.

Utmaningar för Stockholm som tillväxtregion

Stockholm står inför ett antal stora utmaningar under de kommande åren. Till följd av den goda ekonomiska utvecklingen i ekonomi och befolkning är efterfrågan på bostäder stor och framkomligheten i trafiken begränsad. Det krävs därför smarta lösningar som trängselavgifter och att stora investeringar i

därför smarta lösningar som trängselavgifter och att stora investeringar i bostäder och annan infrastruktur för att stimulera en fortsatt god ekonomisk utveckling i regionen.

Det finns en stark enighet i Stockholmsregionen om behovet av att öka bostadsbyggandet och då särskilt av hyresrätter till rimliga hyresnivåer. I överenskommelser med Länsstyrelsen har länets kommuner gjort åtaganden om att bygga 56 000 nya bostäder under perioden 2003-2006, varav 14 000 skall vara hyresrätter. Staten har för avsikt att bidra med medel för investeringsbidrag till hyreslägenheter och att prioritera investeringar i regionens transportsystem. Det är viktigt att åtagandena fullgörs och att kommunerna och staten tar ett gemensamt ansvar för bostadsförsörjningen i regionen. Det finns också en stark enighet i regionen om vilka behov som finns och vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra infrastrukturen. Den av regeringen tillsatta Stockholmsberedningen har identifierat ett stort antal infrastrukturåtgärder som behöver genomföras på kort och lång sikt för att lösa problemen och utveckla transportsystemet i regionen. Infrastruktur handlar inte bara om transporter, även IT och avfallshantering ingår.

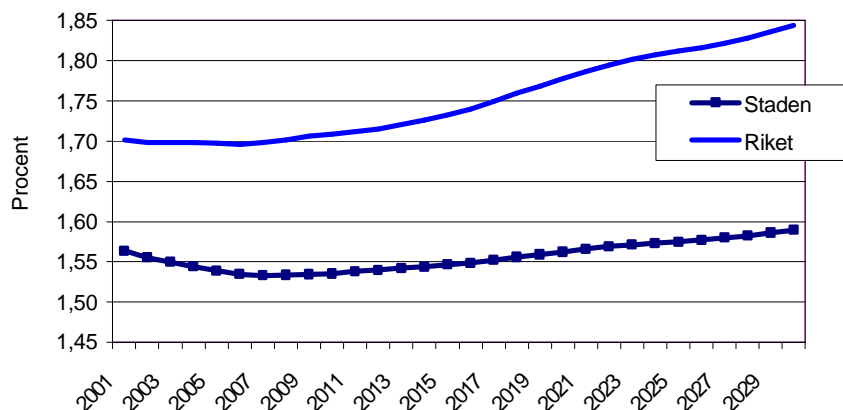
Till en hållbar utveckling hör också förebyggande av olyckor och katastrofer. Staden ska förebygga uppkomsten av sådana, bl.a. genom att ha väl förankrade lokala och centrala handlingsprogram.

Demografiska förändringar

Gynnsam åldersstruktur

Befolkningens ålderssammansättning har stor betydelse för utvecklingen och tillväxten i en region. Stockholm har en mer gynnsam åldersstruktur än riksgenomsnittet. Ett enkelt sätt att visa på vad den demografiska utvecklingen kan komma att betyda i framtiden, är att relatera hela befolkningen till antalet personer i yrkesaktiv ålder (20-64 år). Då erhålls den s.k. *försörjningskvoten*, som visar hur många personer inklusive sig själv som varje person i yrkesaktiv ålder måste försörja. Stockholm stad har en av de lägsta försörjningskvoterna i landet och kommer enligt SCB:s befolkningsprognoser att ha det även år 2030.

Diagram 2 Försörjningskvoten i riket och i Stockholm stad 2001-2030

Källa: Framtidsutredningen 2003, Stockholm stad.

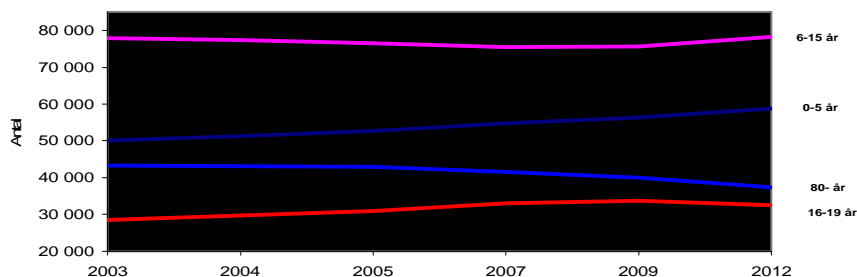
Försörjningskvoten i Stockholm är i dag 1,55. Det innebär att varje person i yrkesaktiv ålder måste försörja sig själv och en halv person till. Bjurholms kommun i Västerbotten hade år 2000 den högsta försörjningskvoten i landet med 2,06². Göteborg har en försörjningskvot på 1,59 och Malmö på 1,66. För stadens del förväntas denna kvot att minska de närmaste fem åren, men på längre sikt beräknas andelen yrkesaktiva minska även i Stockholm, vilket betyder att de som arbetar får försörja allt fler. Detta visar på vikten av att staden även fortsättningsvis förmår attrahera en ung befolkning.

Fler unga och färre äldre

Det är också betydelsefullt inom vilka åldersgrupper befolkningen växer eftersom detta påverkar stadens största *kostnadsposter*: förskola, skola och äldreomsorg. Diagrammet nedan visar hur olika åldersgrupper förväntas utvecklas de närmaste åren.

²Länens arbetskraft- utvecklingen de närmaste decennierna, SCB.

Diagram 3 Befolkningsutveckling i Stockholm stad

Källa: USK.

Fram till år 2012 beräknas antalet barn i förskoleåldern (0-5 år) öka med i genomsnitt 3 % årligen i hela staden. Med en oförändrad inskrivningsfrekvens inom förskolan, kommer detta att innebära väsentliga krav på en utbyggnad av verksamheten. Barn i skolåldern (6-15 år) förväntas minska något fram till 2007 för att sedan öka fram till 2012. Antalet ungdomar i åldern 16-19 år ökar stadigt med mellan 4 % och 6 % årligen fram till 2009 och minskar sedan kraftigt.

Antalet yngre pensionärer (65-79 år) minskar något de allra närmaste åren, men ökar sedan relativt snabbt efter 2007. De äldre pensionärerna (80 år och över) minskar däremot i antal, vilket innebär att behovet av äldreomsorg förväntas minska den närmaste tio-årsperioden.

Dessa snabba växlingar i behov mellan olika grupper i befolkningen ställer höga krav på flexibilitet i verksamheten.

Arbetsmarknad

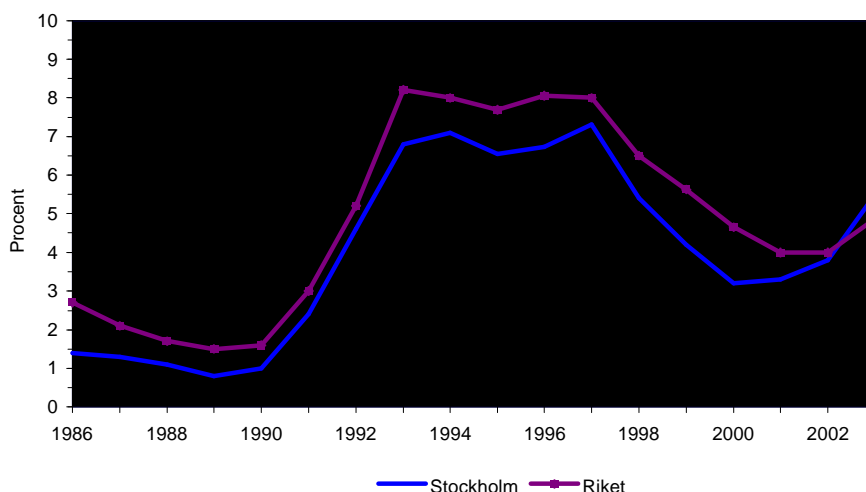
Fortsatt svag arbetsmarknad

Under 2003 fortsatte arbetslösheten att stiga och Stockholms arbetsmarknad utvecklades sämre än riksgenomsnittet. För första gången på mycket länge var andelen arbetslösa i arbetskraften högre i Stockholms stad än i länet och riket, vilket framgår av diagrammet nedan. Preliminära siffror för första kvartalet 2004, visar dock att denna bild ändrats. Arbetslösheten har sjunkit något i

Stockholms stad, men fortsatt att öka i länet och riket, som nu har en högre andel öppet arbetslösa i arbetskraften.

Varslen om uppsägningar har ökat kontinuerligt sedan år 2000 och ligger på historiskt höga nivåer, men nu finns det tecken på att de minskar. Antalet nyanmälda lediga platser är dock fortsatt lågt och företagen uppger att de inte har några planer på att nyanställa under de närmaste kvartalen. Länsarbetsnämndens prognos pekar inte på någon dramatisk förbättring av arbetsmarknadsläget under 2004.

Diagram 4 Andel öppet arbetslösa av arbetskraften 16-64 år

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna.

Sysselsättningen minskade i de flesta branscher

Eftersom Stockholms län är en arbetsmarknadsregion bör den analyseras i sin helhet. Sysselsättningen år 2003 minskade i de flesta branscher och som tidigare var nergången störst i uppdragssektorn och industrin. Sysselsättningen i offentlig sektor ökade däremot något. I takt med att sysselsättningen minskar sjunker också antalet arbetade timmar, som ofta används som ett mått på aktiviteten i ekonomin. Under 2003 minskade antalet arbetade timmar i länet med 2,7 % och med 1,5 % i riket jämfört med föregående år. Samma utveckling syns i tillväxten av den totala lönesumman, som ofta används som ett mått på regional tillväxt. Tillväxttakten i lönesumman låg under andra halvan av 1990-talet ständigt ca 2 procentenheter högre i Stockholmsregionen

talet ständigt ca 2 procentenheter högre i Stockholmsregionen jämfört med riksgenomsnittet. Sedan 2001 har tillväxttakten minskat och under 2003 ökade lönesumman långsammare i Stockholm än i övriga riket.

Ungdoms- och långtidsarbetslösheten hög

Det är positivt att ungdomar vill ha tillträde till arbetsmarknaden. Arbetslösheten bland unga är emellertid ett särskilt allvarligt problem eftersom svårigheter att nå en formell position på arbetsmarknaden medför svårigheter att nå delaktighet på andra områden. Det är viktigt att såväl Länsarbetsnämndens som stadens egna insatser är inriktade på att långsiktigt förbättra de arbetslösa ungas ställning på arbetsmarknaden.

En annan oroväckande utveckling är att arbetslöshetsperioderna generellt tenderar att bli allt längre. Detta är allvarligt eftersom forskning relativt entydigt visar att arbetslöshetens varaktighet negativt påverkar möjligheterna att komma ut i arbetslivet.

Nödvändigt att tillvarata hela arbetskraftsutbudet

Stockholms befolkning uppvisar en stor etnisk mångfald. Enligt Länsarbetsnämnden bor närmare 40 % av dem som invandrat till Sverige från länder utanför Europa i Stockholms län. Utrikesfödda har en lägre sysselsättningsgrad och är överrepresenterade bland arbetssökande, trots att många är högutbildade. Det är särskilt svårt att ta sig in på arbetsmarknaden för nyanlända invandrare. Detta innebär en marginalisering och ett utanförskap som inte bara innebär kostnader för individen utan också att viktig kompetens inte tas tillvara i samhället. En viktig utmaning för länet och Stockholms stad är därför att tillvarata kompetensen och öka sysselsättningen bland utrikesfödda. Det är också viktigt att validering eller värdering av både formell och informell kompetens kan erbjudas och att alla former av diskriminering motverkas. Stockholms stad bör vara ett föredöme i denna fråga.

Inom ramen för stadens Kompetensfond görs en rad satsningar för att öka förvärvsfrekvensen bland dem som står långt från arbetsmarknaden.

Ändå goda förutsättningar för arbetsmarknaden i Stockholm

Hög sysselsättningsgrad

Trots denna dystra bild av utvecklingen har Stockholms arbetsmarknadsregion goda förutsättningar. Sysselsättningsgraden är hög i jämförelse med övriga län. I Stockholms stad har sysselsättningsgraden minskat de senaste tre åren och ligger nu på 77 %, jämfört med 74 % för hela riket.

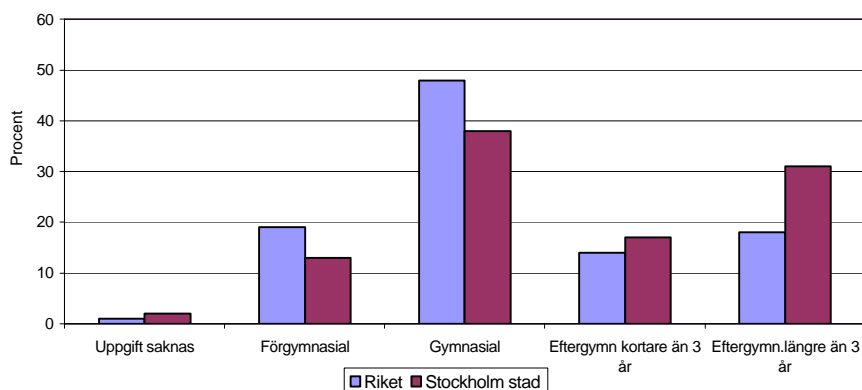
Hög utbildningsnivå

Utbildningsnivån hos Stockholms befolkning är hög och detta är en allt viktigare konkurrensfaktor. Regioner som har högutbildad arbetskraft har mycket bättre förutsättningar att dra till sig företag och organisationer som är kompetenskrävande och dessa verksamheter attraherar i sin tur ytterligare välkvalificerad arbetskraft till regionen. Stockholm har också ett kunskapsintensivt näringsliv med goda tillväxtförutsättningar.

Företagen har goda rekryteringsmöjligheter

Eftersom det finns så många arbetssökande med höga kvalifikationer och speciella kompetenser i länet, bedömer Länsarbetsnämnden att näringslivet har goda möjligheter att rekrytera kompetent personal inför en kommande uppgång.

Diagram 5 Utbildningsnivån i befolkningen 25-64 år, 2003

Källa: SCB.

Ung befolkning

En annan positiv faktor inför framtiden är att åldersstrukturen i Stockholm är mer gynnsam än riksgenomsnittet, med en större andel unga i arbetskraften. Detta innebär att det kommer att bli lättare att klara arbetskraftsförsörjningen när fyrtiotalisterna pensioneras.

Verksamheternas finansiering, inriktning och nettokostnadsutveckling

Stadens finansiering

Skatter och statsbidrag

Stockholms stads intäkter består till ca två tredjedelar av skatteintäkter. Skatteintäkternas storlek bestäms av de beskattningsbara förvärvsinkomsterna, dvs. i huvudsak (i storleksordning)

- ? lönesummor inkl. förmåner
- ? transfereringsinkomster (sjukpenning, arbetslöshetsersättning, pensioner m.m.)
- ? inkomst av näringslivsverksamhet.

Lönesumman bestäms i sin tur huvudsakligen av utvecklingen av sysselsättningen (i antal arbetade timmar) och timlöneökningarna. Löneutvecklingen i ekonomin påverkar både stadens intäkter och kostnader. Utvecklingen av den svenska ekonomin gör att ökningstakten i lönesumman

svenska ekonomin gör att ökningstakten i lönesumman för riket har minskat, från 6-7 % åren 2000 och 2001 till 2,2 % år 2003. Minskningstakten motverkas något av ökade transfereringar från främst sjukersättningar och pensioner.

Nyckeltal för den ekonomiska utvecklingen i riket – procentuell förändring från föregående år om inget annat anges

	2003	2004	2005	2006	2007
Arbetade timmar	-1,3	0,0	0,8	0,5	0,2
Timlön	3,5	3,3	3,5	3,6	3,7
Lönesumma	2,2	3,3	4,3	4,1	3,9
KPI	2,0	0,8	1,7	2,0	2,0
Arbetslöshet % av arbetskraften	4,9	5,6	5,4	4,7	4,5
Skatteunderlag	4,1	3,2	3,9	3,9	4,1

Källa: Svenska Kommunförbundet.

De samlade inkomster som staden kan beskatta utgör skatteunderlaget. Prognosen för skatteunderlagets utveckling i staden utgår i huvudsak från Svenska Kommunförbundets beräkningsförutsättningar, vilka bygger på utvecklingen för hela riket. Under flera år har ökningen av stadens skatteunderlag varit avsevärt högre än ökningen för riket. Denna skillnad har berott på dels att staden har en snabbare befolkningsutveckling än riket, dels att marknadsläget gjort att inkomstutvecklingen har ökat snabbare i staden än i riket. För kommande budgetperiod förväntas skillnaden bli mindre än den varit de senaste åren, eftersom lågkonjunkturen slagit hårt mot flera stockholmsdominerade branscher.

Generella statsbidrag

Det generella statsbidraget består av ett bidrag som är lika stort per invånare i hela landet samt ett åldersrelaterat bidrag. Under förutsättning av att beslut tas om nytt utjämnningssystem, avskaffas det generella stadsbidraget fr.o.m. år 2005 och ingår som en del i finansieringen av utjämnningssystemet. I avvaktan på beslut redovisas det generella stadsbidraget enligt nuvarande system.

Räntor och aktieutdelning

Staden har under ett antal år sålt ut stadens tillgångar och har samtidigt kunnat bygga upp en avsevärd nettofordran. Vid ingången av år 2003 uppgick stadens nettofordran till ca 13 mdkr. Genom att placera denna nettofordran har staden

kunnat erhålla en betydande avkastning i form av ränteintäkter. I budget för år 2004 uppgick det positiva räntenettet till 465,0 mnkr. Genom att staden använder en nettofordran till att finansiera för staden angelägna satsningar minskar det positiva räntenettet under planperioden. En ökning av investeringsutgifterna ökar också stadens upplåningsbehov, vilket på längre sikt kommer att påverka stadens externa räntenetto negativt. Räntenettet beräknas till 420 mnkr år 2005, ca 160 mnkr år 2006 och ca 30 mnkr 2007.

Stockholms Stadshus AB har, efter utdelning till staden på 600 mnkr för år 2003, cirka 12 mdkr placerade i stadens internbank. Detta ger, med nuvarande ränteläge, en årlig avkastning på cirka 450 mnkr. Moderbolaget har de senaste åren tvingats att tillskjuta betydande belopp till underskottsverksamheter i vissa av dotterbolagen. Utdelningen från koncernen till staden bedöms långsiktigt kunna uppgå till 300 mnkr per år, under förutsättning att placeringarna i internbanken uppgår till nuvarande belopp och ränteläge.

Budgetens finansiering

Sammanfattningsvis innebär det att stadens intäkter från skatter, utjämning, räntor och aktieutdelning kan förväntas utvecklas enligt följande.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Miljarder kr	23,8	25,8	26,2	26,3	26,8	27,9
Procentuell förändring		8,4 %	1,4 %	0,4 %	1,9 %	4,2 %

Verksamhetens kostnadsutveckling

Utveckling åren 1997-2003

Verksamhetens kostnader har ökat med 6 713,6 mnkr eller 26 % mellan år 1997 och 2003. Ökningen finns i huvudsak inom personalkostnader och kostnader för entreprenader. Kostnader för ekonomiskt bistånd har under samma period minskat med 588,2 mnkr eller 24 %.

Personalkostnader

Ökningen av personalkostnaderna uppgick under perioden till 3 384,9 mnkr vilket innebär en förändring med 28 %. Ökningen utgörs inte främst av ökade löner utan även av ökade lönebikostnader och övriga personalkostnader. Lönekostnadsökningen uppgick under perioden till 1 659,6 mnkr eller 18 %

nekostnadsökningen uppgick under perioden till 1 659,6 mnkr eller 18 %
medan lönebikostnaderna ökade med 746,2 mnkr eller 23 %.

Kostnader för entreprenader

Kostnader för entreprenader ökade mycket kraftigt mellan åren 1997 och 2003. Det kan förklaras med att flera verksamheter konkurrensutsatts under en del av denna period, men även bl.a. av indexuppräkning.

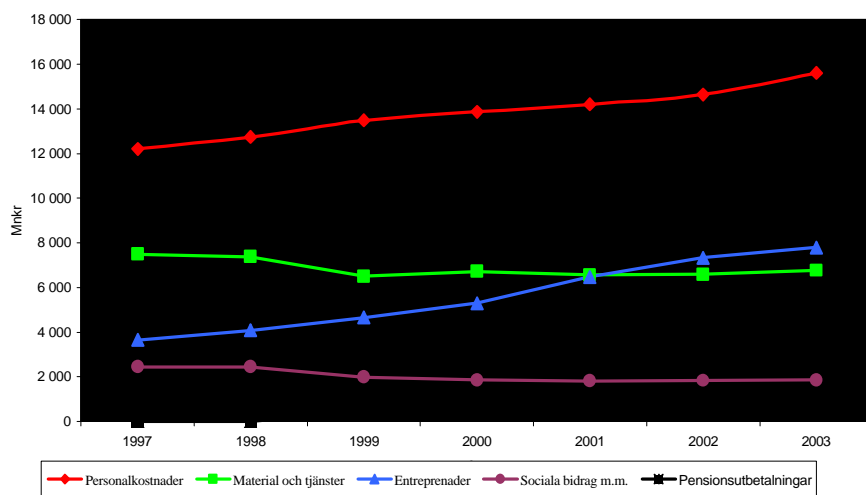
Inom individ- och familjeomsorg, äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade är de flesta avtal värdesäkrade med utgångspunkt i olika former av arbetskostnadsindex och kan därför förväntas följa löneutvecklingen om än med något dämpad effekt. Detta innebär att entreprenadkostnaderna inom dessa områden kan förväntas öka med ca 210 mnkr årligen 2004 – 2006 om nyttjandet av entreprenader ligger kvar på 2003 års nivå.

Inom skola, förskola och skolbarnsomsorg finns inte motsvarande indexuppräkning eftersom skolpeng etc. följer den av kommunfullmäktige fastställda schablonen för kommunalt driven verksamhet.

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd låg på höga nivåer år 1997 och 1998 men minskade sedan till följd av en starkare konjunktur och högre tillväxt. Kostnaderna har från 2002 emellertid börjat öka.

Diagram 6 Verksamhetens kostnadsutveckling 1997 - 2003

Källa: Stadens Årsredovisningar 1997 – 2003.

Utvecklingen 2002-2003

Mellan åren 2002 och 2003 har verksamhetens kostnader ökat med 1 645,2 mnkr eller 5,3 %. Även här finns ökningen främst inom personalkostnader och kostnader för entreprenader. Även kostnaderna för ekonomiskt bistånd har börjat öka.

Ökningen av personalkostnaderna under denna period uppgår till 956,7 mnkr eller 6,5 %. Lönekostnadsökningen står för 403,9 mnkr eller 3,9 %, medan lönebikostnaderna ökade med 277,5 mnkr eller 7,5 % och de övriga personalkostnaderna med 275,3 mnkr eller 39,1 %. Lönekostnadsökningen, rensad från volymökningar, uppgår till 3,74 %, vilket innebär att det i stort sett inte förekommit någon löneglidning mellan 2002 och 2003 då avtalsrörelsen 2003 slutade på 3,79 %. De ökade lönebikostnaderna beror främst på en betydande ökning av de avtalsenliga arbetsgivaravgifterna. Det är den kollektiva sjukförsäkringen AGS-KL som ökat mest genom höjd premie, vilket beror på det ökade antalet förtidspensionerade och sjukskrivna. Ökningen av övriga personalkostnader består till största delen av en ökad förändring av avsättning för pensioner i balansräkningen mellan 2002 och 2003. Kostnaderna för entreprenader ökade mellan 2002 och 2003. Ökningen förklaras av indexuppräknings av befintliga avtal, att ersättningen till enskilt drivna verksamheter ökat och att de interkommunala ersättningarna ökat. Ökningen har dock dämpats från år 2002 då färre verksamheter konkurrensutsatts och vissa verksamheter återgått till egen regi.

Den låga ekonomiska aktiviteten och den svaga konjunkturen i Stockholm har medfört att kostnaderna för ekonomiskt bistånd ökade under åren 2002-2003 med 1,5 %.

Analys av kostnadsutvecklingen

Det är av mycket stor vikt att staden har en god kunskap om de bakomliggande orsakerna till de olika kostnadsslagens utveckling. Detta gäller i synnerhet personalkostnaderna som är det enskilt största kostnadsslaget i staden. Stadsledningskontoret ansvarar för att utveckla ett sådant analysarbete. En analys av personalkostnaderna måste omfatta även andra kostnadsslag, t.ex. kostnaderna för entreprenader, eftersom dessa är nära relaterade med varandra och därför rimligtvis bör samvariera. Stadens kostnader för konsultinsatser skall följas upp. Analyserna bör även ingå som en naturlig del i uppföljningen och därmed i stadens månads- och tertialrapporter.

Demokrati, integration och insatser mot diskriminering

Demokrati

Olika undersökningar visar att medborgarnas tilltro till det politiska systemet har minskat under senare år, samtidigt som förväntningarna är höga på systemets öppenhet och de egna möjligheterna att påverka. Den lokala demokratin fyller en viktig funktion. Stadsdelsnämndernas funktion och uppdrag ses just nu över i utredningen om Stadens politiska organisation (SPO), Demokrati och ledarskap. Under 2004 kommer en rad beslut att fattas som kan komma att skapa förbättrade förutsättningar för det lokala arbetet i stadsdelsnämnderna. Det är viktigt att öka medborgarnas delaktighet i stadsdelsnämndernas uppdrag och ansvarsområden.

Integration och insatser mot diskriminering

En stad där alla är delaktiga och känner sig trygga är en förutsättning för en långsiktigt hållbar utveckling. Segregation och utanförskap måste motverkas för att Stockholm skall bli en öppen och integrerad stad. Alla som bor i Stockholm har lika rättigheter och skyldigheter och skall erbjudas lika möjligheter. Alla skall ges förutsättningar att utvecklas, känna att de behövs och kan bidra till vår gemensamma välfärd.

Integration kan beskrivas som den process som gör det möjligt att bilda en helhet utifrån skilda individers och gruppers intressen och erfarenheter. Integration är en ömsesidig förändringsprocess som omfattar alla individer, oavsett om de tillhör en minoritet eller majoritet.

Staden skall vara en förebild i antidiskrimineringsarbetet. Det är ett ansvar för alla verksamheter att aktivt och målmedvetet motverka diskriminering. Nya riktlinjer för verksamheternas mångfaldsplaner är under utarbetande, liksom en antidiskrimineringsklausul som skall tillämpas vid stadens upphandlingar. Staden utreder också möjligheten att införa ett antidiskrimineringsvillkor vid tillstånd för alkoholservering.

De övergripande målen för stadens integrationsarbete står fast. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser skall aktivt medverka till att

- skapa förutsättningar för ökad hållbar tillväxt och ekonomisk utveckling i hela staden genom insatser i ytterstaden för boende och bostadsförsörjning, nya arbetsplatser och goda näringslivsvillkor samt en fysisk och elektronisk infrastruktur

- minska skillnaderna mellan olika delar av staden avseende sysselsättnings- och utbildningsnivåer, hälsa, trygghet och trivsel samt tillgång till service, kultur och fritidsaktiviteter
- utveckla metoder i syfte att synliggöra, motverka och bryta fördomar, rasism och diskriminerande strukturer.

Kompetensförsörjning

De stora problemen på arbetsmarknaden är utslagningen av arbetskraft, långtidssjukskrivningar och förtidspension (se även Arbetsmarknad och integration i avsnittet om Utvecklingen i Stockholm). Sjukfrånvaro och ohälsa försvårar också den yrkesmässiga rörligheten. En förutsättning för många som blivit långtidssjukskrivna för att komma tillbaka till arbetslivet är att byta yrke.

Bristyrken

Inom ett antal verksamhetsområden har staden i dag och kommer i hög grad i framtiden, ha svårt att hitta arbetskraft. I dagsläget nämns områden som vård, omsorg och skola. Här behövs ett strategiskt och långsiktigt arbete för att behålla och för att kunna rekrytera nya medarbetare. Förslag på åtgärder finns och kommer att diskuteras i samband med att kommunfullmäktige föreläggs ett ärende om ett utvecklingsavtal för staden. Det är viktigt med en god framförhållning och grundliga analyser av utvecklingen. I en storstadsregion som Stockholm förändras villkor och förutsättningar snabbt. I konkurrens med andra krävs att staden är en attraktiv arbetsgivare.

Personalöverskott

Inom den närmaste framtiden kommer staden av demografiska skäl att ha ett minskat behov av lärare inom grundskolan. Även inom äldreomsorgen kommer att finnas ett fortsatt minskat behov av personal till följd av demografiska förändringar och därmed minskade insatser.

Utvecklingsavtalet som skall behandlas under 2004 skall ersätta dagens trygghetsavtal. Det skall vara ett verktyg för att underlätta omställningsprocesser och arbetet med att minska övertaligheten. Förslaget till nytt avtal lyfter fram de insatser som gör staden till en attraktiv arbetsgivare. Förslaget till nytt avtal bedöms kunna leda till effektivare processer och minskade kostnader.

Rekryteringsbehov

Enligt stadens egna prognoser kommer rekryteringsbehoven under den kommande perioden att gälla förskolan, gymnasieskolan samt omsorg om funktionshindrade. För de två första verksamhetsområdena är skälen ökade pensionsavgångar och prestationsökningar. Förskolan påverkas även av en ändrad lärarutbildning som försämrar rekryteringsunderlaget. Omsorg om funktionshindrade regleras genom lagen om särskilt stöd till vissa funktionshindrade (LSS) och verksamheten kan till följd av rättighetslagen LSS komma att växa snabbt.

Utöver ovan nämnda verksamheter förväntas stora pensionsavgångar inom teknisk förvaltning, administration och inom den ekonomiska administrationen vilket gör att rekryteringsinsatserna inom dessa områden måste intensifieras.

Arbetstidsfrågan

Det är angeläget att öka medarbetarnas möjlighet att kombinera arbetsliv och privatliv. Flera verksamheter inom staden arbetar aktivt med arbetstidsutveckling där försök med arbetstidsförkortning ingår. Ofta ingår det också som ett led i försöken att minska sjukfrånvaron, öka möjligheterna för äldre att vara kvar i arbetskraften och för att utveckla verksamhet och arbetsorganisation. Försök med arbetstidsförkortning genomförs inom äldreomsorgen och förskoleverksamheten.

Stadens ekonomiska förutsättningar påverkas av att Sverige ännu inte implementerat EG-direktivet om arbetstid 93/104. Enligt tidsplanen kommer en proposition i juni 2004 som kan leda till en lagändring. Det är framför allt brand- och räddningsnämnden samt andra verksamheter med jour, t.ex. inom omsorg om funktionshindrade som kan komma att beröras av de nya reglerna.

Sjukfrånvaron

Stadens aktiva arbete för ökad och utvecklad samverkan med alla olika berörda parter i syfte att minska sjukfrånvaron är framgångsrikt och skall fortsätta. Nämnderna planerar för ett fortsatt arbete med detta. Under 2004 inleds ett arbete för att förfinas stadens statistik över sjukfrånvaron och detta förväntas leda till förbättrade underlag fr.o.m. 2005.

Ett aktivt arbete krävs även fortsättningsvis inom många områden för att den gynnsamma utvecklingen med minskad sjukfrånvaro skall fortsätta. Förebyggande arbete för att bl.a. motverka stress är viktigt. Varje procentenhet som sjukfrånvaron går ner ökar antalet medarbetare i arbete med minst 400

sjukfrånvaron går ner ökar antalet medarbetare i arbete med minst 400 personer. En avgörande faktor inom detta område är regeringens förslag om ökade ekonomiska drivkrafter för arbetsgivarna att få ner de höga sjuktalen. Om arbetsgivarna fr.o.m. 1 januari 2005 skall betala 15 % av arbetstagarnas sjuklönekostnader krävs det en sänkning av arbetsgivaravgiften för stadens del med 0,86-1,17 %. Förslaget är tänkt att bli kostnadsneutralt för hela arbetsgivarkollektivet men inte för varje enskild arbetsgivare. Med största sannolikhet ökar kostnaderna staden om förslaget genomförs.

Lönesatsningar

Arbetet med löneutveckling är en del i arbetet med att bli en attraktiv arbetsgivare. Nämnderna genomför lönekartläggningar för att se om osakliga löneskillnader finns. En fortsatt och intensifierad utveckling av arbetet med löner, lönekriterier, utbildning och kompetensutveckling kopplat till löneutveckling bör kunna möta de behov som påtalas i flera nämnder. I arbetet skall kvinnodominerade låglönegrupper särskilt beaktas.

Kompetensfonden

Kompetensfonden har två huvuduppgifter från kommunfullmäktige. Att tillgodose stadens behov av att rekrytera, utbilda och behålla medarbetare samt att finansiera långsiktiga utvecklingsprojekt i den kommunala verksamheten främst vad gäller arbetsorganisation och ledarskap. Inom ramen för fonden ges också stöd till bristyrkesutbildningar och insatser som syftar till att rusta arbetssökande för ett inträde på arbetsmarknaden. Målet är att öka förvärvsfrekvensen och minska stadens kostnader för ekonomiskt bistånd.

Kompetensfonden är ett strategiskt verktyg för att kunna leva upp till kraven på hög kvalitet och effektivitet inom de kommunala verksamheterna. De utmaningar staden står inför, med såväl sviktande intäkter som ökade kostnader samt ökade prestationer inom vissa verksamheter ställer stora krav på organisationen, dess beslutsfattare, chefer och medarbetare. Genom kompetensfondens många projekt skapas möjligheter att rusta stadens medarbetare och verksamheter under planeringsperioden. Det kan handla om att utveckla nya arbetsmetoder eller att få möjlighet att arbeta mer med modern teknik för att därigenom kunna sänka kostnaderna inför framtiden.

Stockholm en ekologiskt hållbar storstad - utvecklingen på miljöområdet

Arbetet med att göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad har intensifierats. Stadens miljöprogram har en central roll i det arbetet. Även om Stockholm i jämförelse med många andra storstäder är en ren stad, måste miljöarbetet fortsätta kontinuerligt och målinriktat. Den kanske största utmaningen finns i att hitta lösningar för att minska stadens luftföroreningar, där bland annat höga halter av partiklar och kvävedioxider utgör ett allvarligt hot mot invånarnas hälsa. Det är också viktigt att finna sätt för Stockholm att expandera utan att det negativt drabbar den unika naturmiljö, som i ett internationellt perspektiv är stadens kanske största tillgång. Expansionen får inte heller motverka den minskning av stadens miljöskuld som nu påbörjas genom en unik satsning på sanering av bl.a. förorenade vattendrag och mark.

Miljöprogrammets sex mål skall vara vägledande vid alla beslut i nämnder och bolagsstyrelser. Denna inriktning skall under perioden förtydligas, vilket bl.a. innebär att nämndernas åtaganden inom ramen för det integrerade ledningssystemet (ILS), skall utvecklas under ständig förbättring samt att miljörevision genomförs genom en extern granskning av stadens miljöarbete.

Resultatet av miljöprogrammet återspeglaras årligen och en utvärdering genomförs under 2007. Parallellt kommer arbetet med ett nytt miljöprogram/hållbarhetsprogram att påbörjas.

Stadens upphandling skall vara ett tydligt instrument för att nå miljömålen. Ett treårigt projekt bedrivs inom ramen för kompetensfonden så att tydliga krav skall ställas senast år 2006.

Staden skall ta ett helhetsgrepp på energifrågorna genom att effektivisera användningen och genom att påverka marknaden för miljövänlig el från förnyelsebara energikällor. Staten har avsatt medel för att stimulera användning av förnyelsebar energi, särskilt med inriktning på solenergi. Stadens arbete med klimatfrågorna får en ökad betydelse genom klimatprogrammet och stadens Klimpansökan.

EU:s program REACH (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals) har medfört att kemikaliefrågorna har hamnat i fokus. Detta kommer att ge effekter bl.a. på tillsynsarbetet och det förebyggande arbetet samt ställa krav på samverkan mellan konsument- och miljöarbete.

Antalet riktlinjer från EU ökar. Då Stockholm är en stor kommun krävs det att snabbt kunna tillgodogöra sig denna komplexa lags och tjäna som förebild för andra kommuner. Det betyder att samarbetet inom länet ökar bl.a. genom luft- och vattenvårdsförbund samt inom avfallsområdet.

Det ekologiska byggprogrammet som beslutas under 2004 kommer att ha en mer praktisk inriktning än tidigare och innebära att staden ställer krav på byggandet som möjliggör sundare hus, bättre inomhusmiljö och lägre driftkostnader.

Användningen av stadens mark- och vattenområden skall ske på ett hållbart sätt. Fler naturreservat inrättas och det vattenprogram som utarbetas kommer att gälla från 2005 och innebär en helhetssyn på avrinningsområden.

Den s.k. Miljömiljarden innebär att staden både får möjlighet att komma till rätta med en del av miljöskulden och strategiskt viktiga förebyggande insatser. Det kommer att innebära sanering av förorenad mark, restaurering av sjöar samt förebyggande miljöarbete såväl som klimatarbetet. Särskilda medel har avsatts för insatser som engagerar t.ex. skolungdomar och organisationer på lokal nivå. Dessutom har i bokslutet avsatts 100 mnkr utöver den sedan tidigare beslutade miljarden, den s.k. Miljömiljarden.

Inom ramen för Agenda 21-arbetet kommer en gemensam plattform att skapas utan att det projektinriktade arbetet nedprioriteras. Staden bör uppfylla åtagandena och följa den inriktning som redovisas i statens utvärdering av Agenda 21.

Den målstyrda tillsynen är ett nytt viktigt utvecklingsområde. Det kan innebära att tillsynen riktas mot nya områden inom t.ex. transporter och energi. Samtidigt kräver utvecklingen att tillsynen inom de mer traditionella områdena som livsmedel och djurskydd håller en hög kvalitet.

Arbetet med att stimulera användningen av miljöbilar i staden fortsätter. Staden skall dels leva upp till målen för den egna verksamheten och samtidigt påverka att målet om att 4 % av nybilsproduktionen skall avse miljöbilar uppnås.

Pedagogiska verksamheter

Förskolan

Målet för förskoleverksamheten är att minska barngrupperna med i genomsnitt två barn per grupp under mandatperioden. I stadens förskoleplan framhålls vikten av att alla barn ges tillgång till en förskola som ser varje barns förmåga, lust och vilja att lära och utvecklas.

I budget 2003 fick kommunstyrelsen i uppdrag att föreslå ett förändrat resursfördelningssystem till förskoleverksamheten mot bakgrund av de betydande skillnader i förutsättningar som finns mellan barn i olika delar av staden. Förslag till förändrat resursfördelningssystem är under

Förslag till förändrat resursfördelningssystem är under remissbehandling och förutses komma att tillämpas i budget för år 2005.

De viktigaste frågorna inom förskolan är barngruppernas storlek, barnomsorgsgarantin och personalförsörjningen av främst förskollärare.

Barngruppernas storlek skall minska med bibehållen personalstyrka. Detta förutsätter att medel kan tillskjutas. Målet är en minskning av antalet barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) till 14 barn med sikte på 12 barn och en minskning av barngrupperna för äldre barn (4-5 år) till 18 barn med sikte på 16 barn.

De kommunalt drivna förskolorna har ansvar för att alla barn, för vilka föräldrar önskar plats i förskolan, erbjuds detta inom tre månader. Varje stadsdelsnämnd har ansvar för att uppfylla barnomsorgsgarantin. För att tillgodose detta har stadsdelsnämnderna erhållit 40,0 mnkr, fördelade till nämnderna utifrån antalet barn i förskolan i respektive stadsdelsnämnd. Kommunstyrelsen bör särskilt följa denna fråga.

Det kommer att finnas ett fortsatt stort rekryteringsbehov inom förskolan, främst av förskollärare. Detta behov skall täckas bl.a. av de barnskötare som genom exempelvis stadens kompetensfond vidareutbildas till förskollärare. Även andra rekryteringsåtgärder kommer att behövas.

Enligt regeringens vårproposition 2004 kommer 1 mdkr att avsättas år 2005 för att anställa fler förskollärare. Ytterligare 1 mdkr kommer att avsättas år 2006. Hur stor del av detta som kommer Stockholms stad till del är ännu inte känt, inte heller vilka villkor som kommer att finnas kring statsbidraget.

Det kommer även att finnas ett stort behov av nya lokaler för förskolor under planperioden. Ett problem är att många nybildade bostadsrättsföreningar inte gärna förlänger hyreskontrakten med förskolor när de löper ut, höjer hyrorna eller i övrigt ändrar förutsättningarna för verksamheten. Detta innebär att fler lokaler behövs. I bokslut för år 2002 avsattes 200 mnkr i syfte att genom ny-, till- och ombyggnation säkra tillgången till förskolelokaler. Efter bokslut för år 2003 fanns ca 130 mnkr kvar att fördela av dessa stimulansbidrag. Flexibilitet, kreativitet och nytänkande när det gäller de pedagogiska verksamheternas lokaler måste öka och hänsyn till detta måste ske vid tillskapande av nya lokaler för förskolan.

Volym

Antalet barn i förskoleåldern beräknas öka ytterligare under planperioden. Detta innebär att det även med oförändrad inskrivningsgrad kommer att behövas ett ökat antal förskoleplatser.

År	Antal barn 1-5 år (prognos från USK)	Antal barn i förskolan (inskrivningsgrad 86 %)	Ökning från föreg. år
2004	41 139	35 380	1 050
2005	42 407	36 470	1 090
2006	43 398	37 322	852
2007	44 301	38 099	777

Kostnadsutveckling

År 2003 ökade kostnaderna för förskolan med 240 mnkr exklusive volymförändringar. Förändringen berodde i huvudsak på:

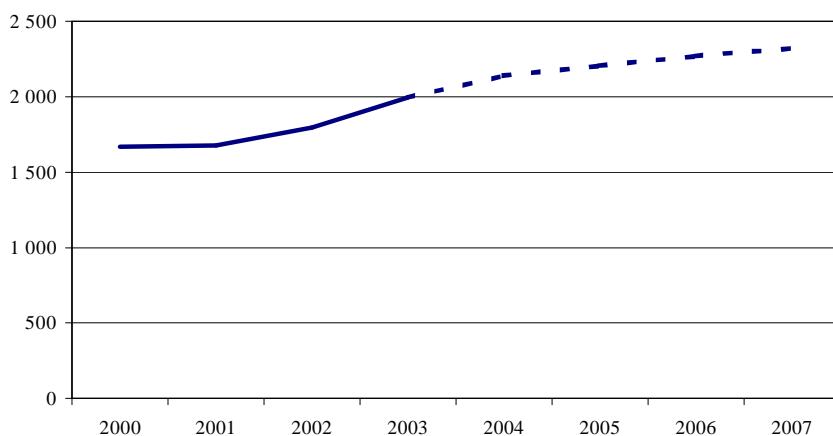
Schablonhöjning 5 %	140 mnkr
Socioekonomisk satsning	30 mnkr
Språkstöd	30 mnkr
Barnomsorgsgarantin	40 mnkr

År 2004 höjdes schablonen med 4 %. Detta innebar att stadens kostnader för förskolan ökade med 130 mnkr, volymförändringar oräknade.

Nettokostnad per barn och år samt förändring jämfört med föregående år:

2000	73 600 kr	
2001	79 800 kr	8 %
2002	85 200 kr	7 %
2003	94 400 kr	11 %

**Diagram 7 Nettokostnadsutveckling år 2000–2007 Kommunal
förskoleverksamhet**

Källa: Utfall 2000-2003: Nämndernas verksamhetsberättelse. Prognos 2004-2007 stadsledningskontorets beräkningar baserade på USK:s befolkningsprognos 2003.

I januari 2002 infördes maxtaxa. Denna innebar att avgifterna till förskoleverksamheten minskade och att nettokostnaden därmed ökade. Samtidigt började antalet barn öka, vilket även detta påverkade kostnaderna för förskoleverksamheten.

Grundskolan

Målet för grundskolan är att andelen elever som lämnar grundskolan och har uppnått kunskapsmålen skall öka under mandatperioden. Utifrån läroplanens mål kommer kommunfullmäktige under år 2004 att fatta beslut om en ny skolplan för Stockholms stad.

I budget 2003 fick kommunstyrelsen i uppdrag att föreslå ett förändrat resursfördelningssystem till grundskolan. Syftet med översynen är att resursfördelningen på ett bättre sätt skall motverka de resultatskillnader som finns mellan elever i olika delar av staden. Förslag till förändrat resursfördelningssystem är under remissbehandling och förutses komma att tillämpas i budget för år 2005.

I arbetet med att uppnå de nationella målen för skolan lyfts tre utvecklingsområden fram för stadens grundskolor. Dessa är lärande och kunskap med fokus på språkutveckling och matematik, elevhälsa samt elev-

fokus på språkutveckling och matematik, elevhälsa samt elev- och föräldrainflytande.

Det kommer att finnas ett stort rekryteringsbehov inom grundskolan, främst av lärare, trots minskat elevantal under planperioden. Detta beror på att stora pensionsavgångar är att vänta inom lärarkåren.

Ett minskat elevunderlag medför behov av omstrukturering. Detta innebär att det är angeläget att skollokalerna långsiktigt ger möjligheter till flexibla lösningar inom främst de pedagogiska verksamheterna. Integrering av fritidshemsverksamheterna i skolan skall fortsätta. Dessutom måste prövas om behovet av nya förskolelokaler kan tillgodoses inom skolan. Fokus skall vara på denna form av integrering av verksamhet och inte på att marknadsföra den enskilda skolan i andra stadsdelsområden för att fylla skolan. Under planperioden kommer antalet gymnasieelever att öka, vilket ställer ett ökat krav på samplanering mellan nämnder och skolformer. Nytänkande krävs när det gäller integrering lokalmässigt mellan de olika pedagogiska verksamheterna såsom t.ex. förskola, grundskola, gymnasium och kulturskola. Många kommunala grundskolor har under de senaste åren byggts om och upprustats. Så kommer att ske även under planperioden, vilket medför stora hyreshöjningar.

Volym

Antalet barn i grundskolan minskar ytterligare under planperioden. Det är framför allt i de lägre årskurserna som elevantalet minskar.

År	Antal elever skolår F-9	Minskning från föreg. år
2004	74 500	300
2005	73 700	800
2006	73 000	700
2007	72 600	400

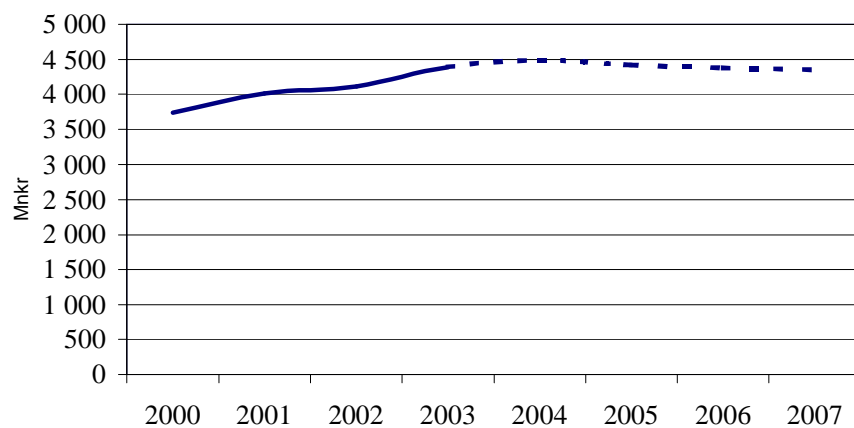
Andelen elever i fristående grundskolor kan komma att öka. Konsekvensen för de kommunala grundskolorna blir i så fall att antalet elever minskar mer än vad som framgår av ovan.

Kostnadsutveckling

Under de tre senaste åren har grundschablonerna för den kommunala grundskolan varit enligt nedanstående.

	1/1 2002	1/1 2003		1/1 2004	
Skolår	Kr/elev	Kr/elev	Förändring jämfört med föregående år	Kr/elev	Förändring jämfört med föregående år
F-5	50 130	53 800	7,3 %	54 400	1,1 %
6-9	64 580	68 360	5,9 %	69 190	1,2 %

Diagram 8 Nettokostnadsutveckling 2000-2007 Kommunal grundskola

Källa: Utfall 2000-2003: Nämndernas verksamhetsberättelse. Prognos 2004-2007 stadsledningskontorets beräkningar baserade på USK:s befolkningsprognos 2003.

Nettokostnad per grundskoleelev och förändring jämfört med föregående år:

2000	65 029 kr	
2001	71 462 kr	9,9 %
2002	73 014 kr	2,2 %
2003	76 740 kr	5,1 %

Statsbidraget för personalförstärkning till grundskolan, skolbarnsomsorgen och gymnasieskolan delas ut till kommunerna även 2005 och 2006 men ett nytt avstämningsdatum kommer att fastställas. För att erhålla resurser måste kommunerna öka antalet anställda inom skolan utifrån antalet anställda läsåret 2003/2004.

Skolbarnsomsorg

Målet är att alla elever i skolår F-6 skall erbjudas en trygg och stimulerande skolbarnsomsorg.

De viktigaste frågorna inom skolbarnsomsorgen är integreringen med skolan, utveckling av personalens kompetens och mellanstadieverksamheten.

Det är angeläget att den lokal- och verksamhetsmässiga integrationen av skolbarnsomsorgen och skolan fortsätter. Detta får dock inte leda till att skolbarnsomsorgens pedagogik och metodik försvagas.

Kraftfulla satsningar på kompetensutveckling av personalen är viktigt för att stärka skolbarnsomsorgens kvalitet.

Dagens fritidsverksamhet för barn i skolår 4-6 behöver kompletteras. Därför genomförs under 2004 ett pilotprojekt med fritidsklubbsverksamhet på nio skolor i sex stadsdelar. Kulturskolan och idrottens resurser utgör viktiga komponenter i verksamheten. Fritidsklubbsverksamheten ger inspiration till utveckling av fritidsverksamheten för barn i skolår 4-6.

Volym

Antalet barn i skolår 0-3 kommer att minska ytterligare under år 2005 för att sedan öka under resten av planperioden. Inskrivningsgraden inom skolbarnsomsorgen har ökat de senaste åren, troligen genom införandet av maxtaxan, men beräknas nu stabiliseras på ca 93 % av eleverna i skolår 0-3.

<i>År</i>	<i>Antal barn skolår 0-3 (prognos från USK)</i>	<i>Antal i skolbarnsomsorg (inskrivningsgrad 93 %)</i>	<i>Förändring från föreg. år</i>
2004	29 006	26 976	-1 334
2005	28 555	26 556	-420
2006	28 669	26 662	+106
2007	29 272	27 223	+561

Kostnadsutveckling

År 2003 höjdes schablonen med 5 %. Detta innebar ökade kostnader för skolbarnsomsorgen med 41 mnkr, volymförändringar oräknade.

År 2004 var schablonen oförändrad jämfört med år 2003. Därmed hölls kostnaderna på samma nivå som föregående år, volymförändringar oräknade.

Verksamhet för barn och ungdom

Målet är att varje stadsdel skall erbjuda ungdomarna minst en ickekommersiell träffpunkt och alla barn någon form av verksamhet i närområdet. Unga människors inflytande över den egna vardagen skall förbättras genom konkreta insatser i stadsdelarna. Under 2003 och 2004 har en inventering av samtliga befintliga unga mötesplatser i staden genomförts. Till 2005 skrivs det fram riktlinjer för stadsdelarnas träffpunkter som berör personaltäthet, öppettider, personalkompetens och kvalitet. Stadsdelarna skall ta initiativ till att stärka möjligheterna för ungas inflytande och hitta former och fora för det arbetet. Stadsdelsnämnderna bör även ta initiativ till att starta ungdomsråd.

Gymnasieskola, vuxenutbildning och särskola

Inom utbildningsnämnden pågår en översyn av den centrala förvaltningens organisation i syfte att åstadkomma effektiviseringar och minska antalet anställda.

Gymnasieskolan

Ett övergripande *mål* för gymnasieskolan är att öka andelen elever som lämnar gymnasieskolan med högskolebehörighet. Övriga mål för verksamheten finns i de statliga styrdokumenterna samt i den av kommunfullmäktige beslutade skolplanen.

Gymnasieskolan står inför ett flertal utmaningar under perioden. Arbetet med en gemensam gymnasiregion fortsätter. Ambitionen är att möjliggöra ett gemensamt system för intagning för hela länet, men att kommunerna ges förutsättningar att ha egna riktlinjer. Gemensamma beräkningsmetoder för interkommunala priser skall tas fram. Segregationen mellan stadens gymnasieskolor måste motverkas och för detta krävs ett antal insatser såsom t.ex. en översyn av programmixen på skolorna, utveckling av IV-programmen och utveckling av yrkesprogrammen. När det gäller yrkesprogrammen måste

ling av yrkesprogrammen. När det gäller yrkesprogrammen måste samarbetet med näringslivet förbättras och utvecklas för att kunna erbjuda en arbetsplatsförlagd utbildning med kvalitet. Den beräknade ökningen av antalet elever ställer krav på god planering, inte minst från lokalsynpunkt. Det ökande elevantalet i kombination med stora pensionsavgångar bland lärarna de närmaste åren kommer att öka behoven av rekrytering. Effekterna av gymnasiekommitténs förslag är svåra att förutse, men torde inte ha någon effekt förrän i slutet av planperioden.

Utvecklingsområden för gymnasieskolan för att nå de nationella målen är lärande och kunskap, elevhälsa och elevinflytande.

En strategiskt viktig fråga för gymnasieskolan är hur stor andel av den beräknade volymökningen som kommer att tillfalla gymnasieskolor i egen regi respektive friskolor. Utvecklingen under den senaste tioårsperioden har inneburit att andelen elever som valt kommunens gymnasieskolor minskat från ca 87 % till ca 71 %. Under samma period har andelen elever som valt friskola ökat från ca 3 % till ca 18 %. Andelen elever som valt gymnasieskola i annan kommun/landsting har legat relativt konstant under perioden. Utvecklingen de närmaste åren är svårbedömd, men om denna tendens fortsätter och förstärks innebär detta att den kommunala gymnasieverksamheten kommer att ställas inför stora anpassningsbehov. Den ekonomiska basen för verksamheten krymper, vilket innebär att kraven på effektiviseringar och prioriteringar inom t.ex. lokaler och organisation kan komma att öka väsentligt.

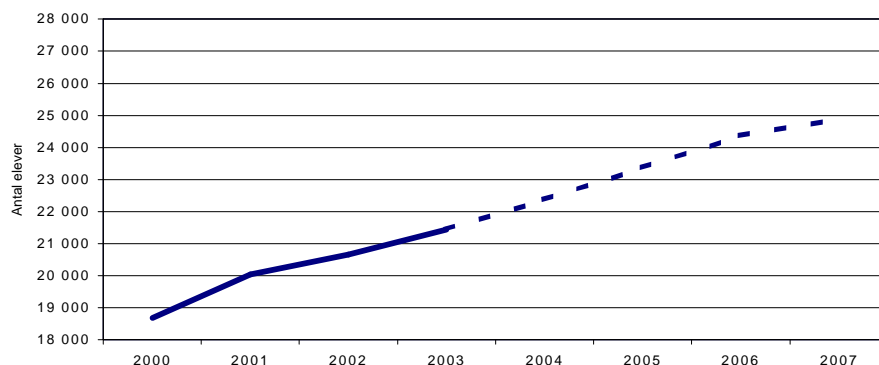
Utnyttjandegraden i gymnasieskolans lokaler är i dag 93 % och en fortsatt effektivisering kommer att behövas under kommande år för att skapa resurser till den pedagogiska verksamheten.

Volym

Det totala antalet stockholms elever inom *gymnasieskolan* beräknas öka med 1 000 elever per år under 2005 och 2006 och med ytterligare 520 år 2007. Andelen stockholms elever i fristående gymnasieskolor beräknas fortsätta att öka. År 2003 uppgick denna andel till ca 18 % och den beräknas mot slutet av perioden komma att uppgå till ca 26 %. Osäkerheten kring hur stor andel av eleverna som kommer att välja fristående kontra kommunal gymnasieskola är dock stor. På grund av det ökande elevantalet inom gymnasieskolan beräknas nettokostnaderna för prestationer öka med ca 180 mnkr under planperioden.

Nedanstående diagram visar antalet stockholms elever i gymnasieskolan under perioden 2000-2007 (utfall och prognos).

Diagram 9 Stockholmselever i gymnasieskolan

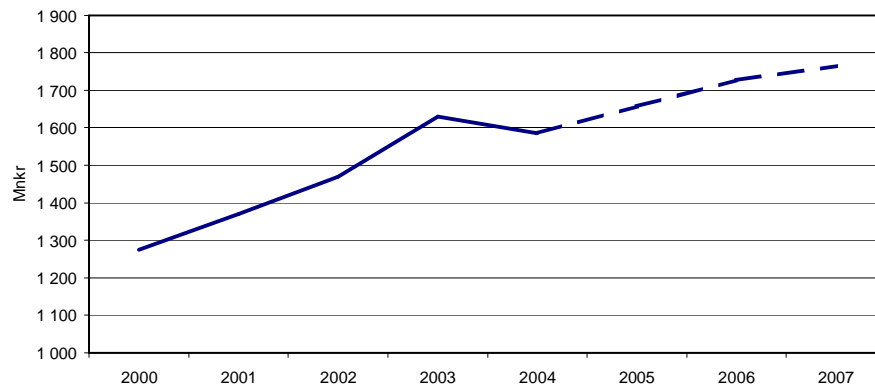

Källa: Utfall 2000-2003: Nämndernas verksamhetsberättelse. Prognos 2004-2007 stadsledningskontorets beräkningar baserade på USK:s befolkningsprognos 2003.

Kostnadsutveckling

Nedanstående diagram visar nettokostnadsutvecklingen för gymnasieutbildning totalt för staden. Den kraftiga ökningen under perioden är i huvudsak volymrelaterad.

Diagram 10 Nettokostnadsutveckling 2000-2007 Gymnasieutbildning

Källa: Utfall 2000-2003: Nämndernas verksamhetsberättelse. Prognos 2004-2007 stadsledningskontorets beräkningar baserade på USK:s befolkningsprognos 2003.

Nedanstående tabell visar nettokostnaden per år (kr) för stockholmselever i gymnasieskolan, egen regi (inkl. lokalkostnader) samt förändringen mellan åren i procent.

2000	71 570 kr	
2001	78 173 kr	9,2 %
2002	80 517 kr	3,0 %
2003	81 714 kr	1,5 %

Källa: Utfallet 2000-2003: Nämndernas verksamhetsberättelse.

Vuxenutbildningen

Statsbidragen för vuxenutbildning kommer att ändras från ett riktat till ett generellt bidrag fr.o.m. år 2006. Ett generellt statsbidrag innebär t.ex. att prioriteringar av hur mycket som skall satsas på olika verksamheter inom staden måste ske. Den nuvarande upphandlingen av vuxenutbildningen löper ut 2006 och innan dess måste utbildningsnämnden ta ställning till om en ny upphandling skall ske eller om det befintliga avtalet skall förlängas. I likhet med gymnasieskolan kommer vuxenutbildningen att påverkas av vad som blir resultatet av gymnasiekommitténs förslag. Det är dock osäkert i vilken omfattning.

Volym

Volymerna inom *vuxenutbildningen* bedöms minska med 565 studerande eller 6,5 % under planperioden, från 8 685 studerande 2004 till 8 120 studerande år 2007. Därför kommer det att finnas behov av att anpassa verksamheten och de ekonomiska ramarna.

Särskolan

Elevantalet inom särskolan väntas inte öka under perioden. De ekonomiska resurserna till särskolan fördelas för närvarande utifrån endast en schablon. Det pågår ett arbete med att ta fram förslag på ett nytt fördelningssystem med fler schabloner som bättre speglar de resursbehov som finns hos elever med olika typer och grader av funktionshinder.

Volym

Det totala antalet barn i åldern 6-19 år bedöms öka endast marginellt under planperioden och andelen barn med behov av särskola bedöms ligga kvar på 1,2 % av den totala populationen. För *särskolan* beräknas därför ingen volymförändring under planperioden, vilket innebär en årsvolym på ca 1 200 elever.

Svenska för invandrare, SFI

Integreringen av VUX och SFI måste fortsätta för att på ett bättre sätt motsvara de studerandes behov. En utveckling bör ske av SFI för att nå de nationella målen för utbildningen.

Volym

Antalet nyanlända flyktingar minskar kraftigt, men volymen för SFI-verksamheten bedöms ändå vara konstant under planperioden, vilket innebär en årsvolym på ca 5 400 studerande. Skälet till detta är dels att nyanlända flyktingar endast utgör en mindre del av de studerande inom SFI, dels att det besvärliga arbetsmarknadsläget för invandrare gör att volymerna bedöms ligga på en oförändrad nivå under planperioden. Eftersom särskoleverksamheten och SFI-verksamheten är schablonfinansierade och volymerna bedöms oförändrade, beräknas ingen ökning av nettokostnaderna för dessa verksamheter.

Kultur- och föreningsverksamhet

Målet är att stadens lokala kulturverksamhet skall stärkas och utformas så att nya grupper både bland publik och utövare nås.

Alla barn och ungdomar skall få chans att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Stadens kulturutbud skall så långt det är möjligt vara tillgängligt för personer med olika funktionshinder. Stockholms stad har ett rikt och levande kulturliv med ett stort utbud för stadens alla invånare med prioritering på barn och ungdom samt personer med funktionshinder. Bland unga i dag finns framtidens kulturellt medvetna publik och här finns också framtidens kulturskapare.

I dag genomförs en rad satsningar på ung kultur från stadens sida. Kulturskolan innehar en viktig roll och målet är att fördubbla antalet som tar del av verksamheten. Det fria kulturlivet är en betydande del av stadens kulturliv i stort och i att erbjuda kultur för barn och unga. Satsningen på ung

stort och i att erbjuda kultur för barn och unga. Satsningen på ung kultur är fortsättningsvis ett prioriterat område.

Stadsdelsbiblioteken är viktiga nav i det kulturella utbudet. De vänder sig till alla invånare, från barn till gamla. Biblioteken fyller en viktig funktion genom att förmedla det litterära arvet och samtidigt ge tillgång till dagens informationsflöde.

Stadens stödsystem för samlingslokaler säkerställer det lokala kultur- och föreningslivets tillgång till billiga och ändamålsenliga lokaler. En översyn av upprustningsbehov och möjlig finansiering bör ske för att säkerställa samlingslokalernas funktion och kvalitet.

Idrott

Målet är att stadens idrottsverksamhet skall utformas så att den uppmuntrar fler människor, med barn och unga som prioriterad grupp, att utöva någon form av idrott. Riktade insatser skall göras för att nå underrepresenterade grupper.

Utbudet av fritidsaktiviteter och tillgången på idrottsanläggningar har stor betydelse för stockholmarnas livskvalitet och för det allmänna folkhälsotillståndet. Genom idrotten skapas möjligheter för människor med olika bakgrund att på lika villkor lära känna och respektera varandra. Det gör idrotten till en av de mest integrerade samhällsarena.

Stockholm har i dag stor brist på idrottsanläggningar. Det innebär att barn och unga står i kö för att komma med i idrottsföreningar och många föreningar tvingas tacka nej till fler medlemmar. Anläggningsbristen utgör ett hinder för målet att öka antalet barn och unga som deltar i någon form av idrottsverksamhet, därför har staden ökat investeringarna på detta område med 300 mnkr de närmaste åren.

Det råder en stor efterfrågan på konstgräsplaner i Stockholm. Konstgräsplaner har lägre driftkostnader än såväl grus- som naturgräsplaner. Att investera i konstgräs är ett effektivt utnyttjande av stadens investeringsmedel, samtidigt som det skapar träffpunkter för barn och unga. Idrottsnämnden bör ta fram en strategi för fortsatt anläggande av gräsplaner som utgår från miljöhänsyn, geografisk spridning i staden och strategiska placeringar i förhållande till nyttjandegrad.

Stadsmiljö

Målet är att Stockholm skall vara en ren och välskött stad med en god framkomlighet för att bidra till boendes och besökares upplevelse av en ren och trygg miljö.

En ny modell för fördelning av resurser för stadsmiljöverksamhet till stadsdelsnämnderna är föremål för remissbehandling och förutses komma att tillämpas i budgeten för år 2005. Modellförslaget innebär att resurser fördelas med hänsyn till arealer, befolkning samt stadsplaneringsarbete. Vidare beaktas vissa omständigheter som tät bebyggelse, skräp etc., som stadsdelsnämnderna inte kan påverka men som påverkar kostnaderna.

Invånarna i staden skall ha en god livsmiljö och en hälsomässigt god miljö där vi vill leva och verka. Friluftsliv, rekreation och grönområden är mycket viktiga i planeringen. Utvecklingen av den stadsnära naturen skall ske genom ökad naturreservatsbildning och genom att tillämpa en helhetssyn på exempelvis Stockholms grönkilar.

Stadsdelsnämndernas utåtriktade utvecklingsarbete har stor strategisk betydelse. Samverkan med medborgarna genom lokalt Agenda 21-, konsumentvägledning och näringslivsarbete leder till en förankring av kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål och att medborgarnas engagemang tas tillvara. Trivseln och en positiv utveckling av lokalsamhället är helt beroende av dessa funktioner.

Konsumentvägledning

Konsumentvägledningen i staden har i och med konsumentnämndens verksamhet fått en nystart och ett positivt fokus på en av medborgarna uppskattad och efterfrågad service. Målet är att genom samverkan mellan konsumentnämnden, stadsdelsnämnderna och andra facknämnder ge en allt bättre service till medborgarna. Verksamheten skall också kunna ge ökade möjligheter för den enskilde att förändra sin livsstil och på så sätt bidra till både en hållbar konsumtion och förbättrad hälsa. Under 2004 kommer ett konsumentpolitiskt program att tas fram, vilket kommer att bli vägledande för stadens verksamheter 2005 och framåt.

Individ- och familjeomsorg

Målet för verksamheten är att socialtjänstens arbete skall grundas på respekt för den enskilde individen, där denne skall ha inflytande över och kunna vara

delaktig i utformandet av biståndet. Verksamheten skall fokusera på egenmakten hos individen, med det egna värdet som främsta grund. De insatser som utförs måste dessutom utnyttja den förmåga som finns hos alla individer.

Ett samhälle med stora klyftor mellan människor sätter upp såväl synliga som osynliga gränser, som hindrar människor från att delta och utvecklas i samhället. Alla har rätt till ett gott liv. De som drabbas av svårigheter skall ha rätt till stöd och hjälp. Vid sidan av stödet och hjälpen måste det skapas utrymme för eget engagemang, inflytande och delaktighet. Målet måste vara att det skall gå att komma tillbaka till samhällsgemenskapen.

Den ökade alkoholkonsumtionen i samhället är oroväckande och kommer att leda till ökade krav på såväl förebyggande insatser som vård och behandling. Ett nytt alkoholpolitiskt program kommer under hösten 2004 att behandlas av kommunfullmäktige.

Barn och ungdom

Inom arbetet för barn och ungdomar är det förebyggande arbetet viktigt. Samverkan skall ske mellan hem, skola och individ- och familjeomsorg liksom med landstinget och frivilligorganisationer.

Ökat drogmissbruk påverkar behovet av insatser. Ökat drogmissbruk leder också till ökad brottslighet och en ökad otrygghet i staden. Stadens drogvaneundersökning visar att alkoholförbrukningen främst har ökat bland ungdomar. Både årskonsumtionen och andelen högkonsumenter ökade betydligt mellan 1998 och 2002.

Antalet omhändertaganden av barn har minskat främst avseende institutionsplaceringar. Antalet placeringar inom familjehem är oförändrat, bl.a. till följd av bristen på familjehem. Staden förbereder åtgärder för att motverka denna brist. En ökande andel familjehemsplaceringar sker hos familjer i barnets nätverk. Nyrekrytering av familjehem skall spegla samhällets mångfald.

Vuxna

Alla har rätt till stöd för att komma ur sitt missbruk och rätt till långsiktig, individuell rehabilitering.

Hemlösa

Tak-över-huvudet-garantin för hemlösa infördes under 1999 och en utvärdering av garantin pågår inom socialtjänstnämnden. Arbetet att utveckla stadens insatser för hemlösa i riktning mot en flexibel och fältförlagd biståndsbedömning fortsätter. I utvecklingsarbetet är det viktigt att insatsernas karaktär blir mer långsiktiga och att metoder i det fältförlagda arbetet utvecklas. Alternativa boendeformer för olika grupper av hemlösa skall byggas ut, t.ex. gruppboendestäder, serviceboende, olika stödboende- och mellanboendeformer. I samband med bokslut 2003 har sammanlagt 100 mnkr avsatts för utbyggnad av insatser för hemlösa som är psykiskt funktionshindrade. Stimulansbidrag utgår för förprojektering, projektering, beställarstöd, nytillkommande lägenheter och startkostnader.

Personer med psykiskt funktionshinder

Grundpelarna i stadens policy för insatser för personer med psykiskt funktionshinder är en god bostad, ett fungerande boendestöd, arbete/sysselsättning och meningsfull fritid. Dessutom betonas det lokala engagemanget och stadens samverkan med landstinget och olika organisationer. Stadsdelsnämnderna skall förbättra livssituationen för personer med psykiskt funktionshinder. Detta kan ske t.ex. genom utbyggnaden av olika boendeformer och tillskapande och utveckling av arbetsverksamheter eller sysselsättning. Detta måste ske genom ett samarbete över hela staden för ett rikt och varierat utbud. Kommunstyrelsen fortsätter arbetet med översynen av resursfördelningssystemet inom socialpsykiatri i samråd med socialtjänstnämnden och stadsdelsnämnderna.

Regeringens psykiatrisamordnare har aviserat ökade resurser till psykiatri i syfte att öka stödet till psykiskt funktionshindrade inom kommuner och landsting. Förslaget kan innebära att kommunerna måste göra motprestationer för att erhålla ökat ekonomiskt stöd.

Våld mot kvinnor

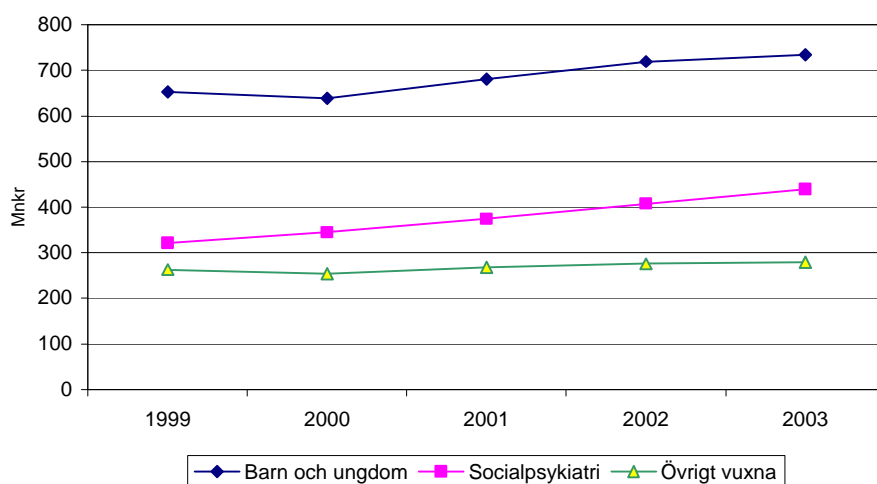
Stadens bekämpande av våld mot kvinnor är prioriterat, bl.a. genom arbetet i Operation Kvinnofrid. Vid sidan om det relationsrelaterade våldet har det hedersrelaterade våldet som främst drabbar unga kvinnor uppmärksammas mer och mer. Genom länsstyrelsen fördelar staten medel för utbyggnad av skyddande boenden och andra insatser för att motverka hedersrelaterat våld. Dessa insatser kompletterar stadens egna insatser och boenden. Socialtjänstens och skolans arbete är av stor betydelse för att fånga upp och hjälpa dem som drabbats av eller hotats av det hedersrelaterade våldet. Utbildningsinsatserna

bats av eller hotats av det hedersrelaterade våldet. Utbildningsinsatserna om mäns våld mot kvinnor fortsätter.

Kostnadsutveckling

Nettokostnadsutvecklingen för stadsdelsnämndernas individ- och familjeomsorg; barn- och ungdomsvård, socialpsykiatri och vuxenvård framgår nedan. Kostnadsökningen har varit störst inom socialpsykiatri. Kostnadsökningen inom individ- och familjeomsorg är mycket oroande, eftersom allt tyder på att kostnaderna fortsätter att öka. Detta är oroväckande, både med tanke på stadens ekonomiska läge och på behoven av insatser för framför allt barn och unga. Metodutveckling är viktig och resultaten av de olika öppenvårdsprojekt och projekt med stärkande av nätverk som drivs inom staden måste tas tillvara.

Diagram 11 Nettokostnadsutveckling 1999-2003 Individ- och familjeomsorg

Källa: Utfall 1999-2003: Nämndernas verksamhetsberättelse.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet för den enskilde att klara av sin försörjning. Stadens *mål* är att stötta den enskilde personen och erbjuda möjliga vägar tillbaka till arbetslivet eller annan egen försörjning. Den enskilde skall känna sig delaktig och bemötas med respekt.

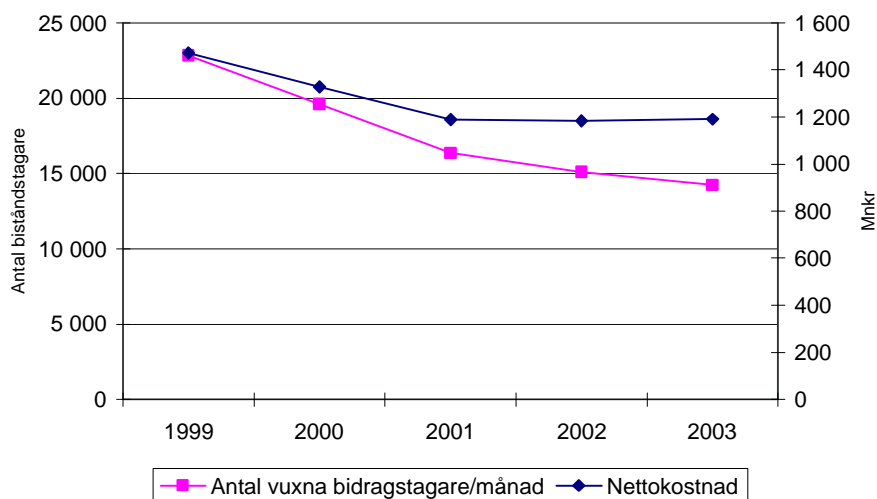
Behovet av ekonomiskt bistånd påverkas av utvecklingen i andra välfärdssystem. Det är nödvändigt att förbättra samverkan med andra aktörer för att ge det bästa stödet för den enskilde och för att undvika en övervältringsproblem.

En ny modell för fördelning av stadens budget för ekonomiskt bistånd till stadsdelsnämnderna är föremål för remisshantering och förutses komma att tillämpas i budgeten för år 2005. Nuvarande modell fördelar budgeten baserat på föregående års ekonomiska utfall. Den föreslagna modellen baseras på strukturella variabler och förväntas ge bättre styrsignaler än föregående modell.

Volym

Staden har som mål att antalet biståndstagare skall halveras till 2004 jämfört med 1999. Avstämningen 2003 indikerar att målet blir svårt att nå. Minskningen av antalet biståndstagare och kostnader har avstannat och förbytt i en ökning.

Diagram 12 Nettokostnadsutveckling 1999-2003 och antal vuxna biståndstagare

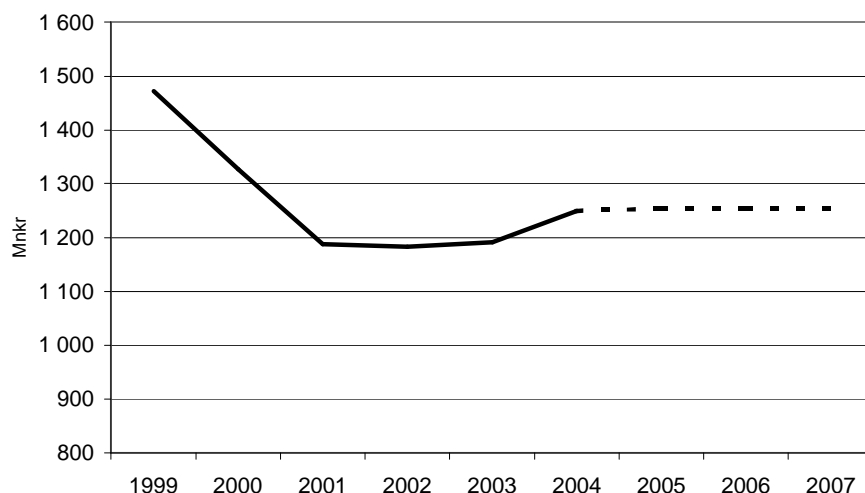

Källa: Utfall 1999-2003: Nämndernas verksamhetsberättelse samt USK.

Kostnadsutveckling

Sysselsättningen är en avgörande faktor för behovet av ekonomiskt bistånd. Den konjunkturuppgång som förväntas under 2004 kommer sannolikt inte att ge positiv effekt på sysselsättningen förrän i slutet av år 2005. Antalet biståndstagare kan därför komma att öka ytterligare under perioden. Vidare förväntas kostnaden per hushåll öka till följd av allmänna kostnadsökningar.

Diagram 13 Nettokostnadsutveckling 1999 – 2007 Ekonomiskt bistånd

Källa: Utfall 1999-2003: Nämndernas verksamhetsberättelse. Prognos 2004-2007 Stadsledningskontorets beräkningar utifrån USK:s prognos för ekonomiskt bistånd, mars 2004.

Arbetsmarknadsåtgärder

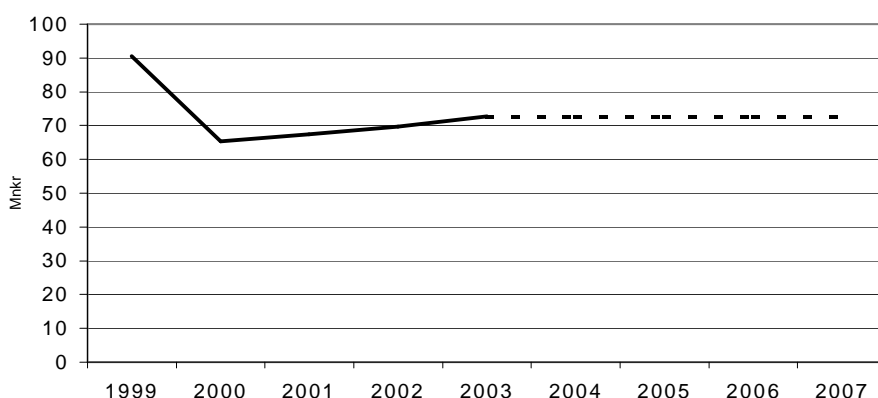
Stadens arbetsmarknadspolitiska *mål* är att förbättra levnadsvillkor och motverka utanförskap genom att bidra till ökad sysselsättningsgrad bland dem som står långt från arbetsmarknaden. Vidare skall tillväxten främjas genom utbildning av arbetskraft inom vissa bristyrken. Stor vikt måste läggas på att ge ungdomar goda förutsättningar att snabbt komma i arbete. Ett arbete pågår inom staden och i nära samverkan med länsarbetsnämnden för att genom långsiktigt syftande stödinsatser förbereda arbetslösa ungdomar för ett inträde på arbetsmarknaden eller motivera dem att återuppta avbrutna studier.

Kommunövergripande arbetsmarknadspolitiska riktlinjer kommer att fastställas av kommunfullmäktige. En förutsättning för arbetsmarknadsåtgärderna är en tydlig rollfördelning i förhållande till staten och andra aktörer. Lokala samverkansöverenskommelser är en viktig del i detta arbete. Av den årliga budgeten för arbetsmarknadsinsatser finns inom stadens kompetensfond medel avsatta för att bidra till en ökning av sysselsättningsgraden bland dem som står långt från arbetsmarknaden. Samordning skall ske så att dessa medel långsiktigt stärker stadens möjligheter att nå målen för arbetsmarknadspolitiken och bidrar till att sänka stadens kostnader för försörjningsstöd.

Kostnadsutvecklingen

Diagrammet nedan visar stadens nettokostnader för arbetsmarknadsåtgärder inom ramen för stadsdelsnämndernas ordinarie budget exkl. särskilda satsningar och projekt.

Diagram 14 Nettokostnadsutveckling 1999 - 2007
Arbetsmarknadsåtgärder

Källa: Utfall 1999-2003: Nämndernas verksamhetsberättelse. Prognos 2004-2007 Stadsledningskontorets prognos.

Flyktingmottagande

Målet är att alla nyanlända flyktingar genom samordnade insatser skall ges goda förutsättningar att bli självförsörjande och aktivt kunna delta i det svenska samhällslivet. Stadens samlade flyktingmottagande, inkl. svenska för invandrare (SFI), praktik och andra yrkesförberedande insatser måste effektiviseras genom ökad samverkan mellan berörda nämnder, inom stadsdelsnämnderna och gentemot statliga myndigheter. Alternativa insatser i syfte att stödja och stärka individen skall erbjudas när ett inträde på arbetsmarknaden inte är realistiskt på kort eller lång sikt.

På statlig nivå pågår en översyn av organisationen av flyktingmottagandet och SFI-verksamheten, vilket kan innebära att statsbidragen till kommunerna ändras.

Antalet mottagna flyktingar minskar och den aktuella prognosen för 2005-2007 är 900 flyktingar per år jämfört med 1 600 flyktingar enligt budget 2004. Minskningen medför att statsbidraget beräknas sjunka från budgeterade 236 mnkr år 2004 till prognostiserade 156 mnkr år 2005. Det är viktigt att stadens kostnader för mottagandet minskar i minst samma omfattning.

Omsorg om personer med funktionshinder

Målet är att staden skall garantera alla personer med funktionshinder en bra omsorg, vård och service med likvärdig bedömning oavsett var i staden de bor. Insatserna skall ges utifrån den enskildes behov och önskemål.

Personer med funktionshinder skall kunna känna trygghet i att det finns en god omsorg när de behöver det. Insatserna inom omsorgen skall utformas med respekt för den enskildes önskemål och val, så att de utgör ett stöd för den enskilde att leva ett så normalt liv som möjligt.

Kommunstyrelsen fortsätter arbetet med översynen av resursfördelningssystemet inom omsorg om personer med funktionshinder i samråd med socialtjänstnämnden och stadsdelsnämnderna. Målet med denna översyn är att försöka hitta variabler, som inte skall påverkas av beslut som fattas av de som är beroende av systemet. Ett sådant system innebär alltid en risk för att kostnaderna ökar på ett omotiverat sätt. Arbetet bör fortsätta med en genomlysning av såväl innehåll som kostnadsutveckling inom verksamhetsområdet. Ett förslag för delar av verksamheten är föremål för remissbehandling och förutses komma att tillämpas i budgeten för år 2005.

Nybyggnation

Det finns ett stort behov av om- och nybyggnationer av gruppboendestäder för t.ex. hjärnskadade och Asperger men det finns även ett ökande behov av alternativa boendeformer som t.ex. trapphusboende. Gruppboendestäder, ledsagarservice och daglig verksamhet är gemensamma resurser för hela staden.

Av de 295,6 mnkr som ursprungligen har reserverats för nybyggnader och ombyggnader avseende socialpsykiatri och omsorg om funktionshindrade finns i dagsläget 244,1 mnkr kvar. Dock finns ytterligare beslut om åtgärder motsvarande 44,5 mnkr, vilket innebär att 199,6 mnkr återstår för nya lägenheter och ombyggnader. Under 2004-2005 beräknas utbyggnadstakten öka betydligt i jämförelse med föregående år.

Utgjämning av LSS-kostnader

Regeringen beslutade i november 2003 att fr.o.m. den 1 mars 2004 införa ett nationellt kostnadsutjämningsystem för verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Beslutet innebär att det är den kommun, där den funktionshindrade är folkbokförd, som har verksamhets- och kostnadsansvar för personer med insatser enligt LSS.

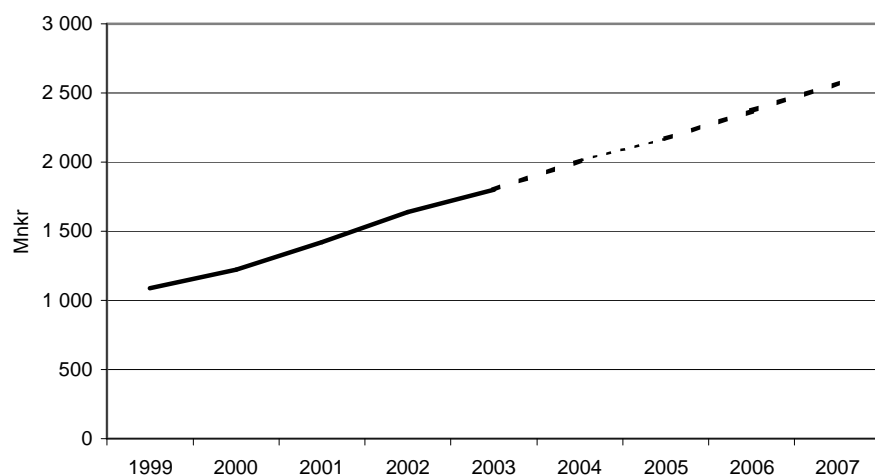
Under år 2005 kommer staden att betala en avgift om totalt 218,7 mnkr till utjämningsystemet. Avgiften kommer sannolikt att öka när verksamhets- och kostnadsansvaret för personer med funktionshinder överförs till boendekommuner. Stadsdelsnämndernas och socialtjänstnämndens kostnader för köp av platser i andra kommuner kommer att minska fr.o.m. år 2006 och framåt.

Kostnadsutveckling

Kostnadsutvecklingen inom omsorg om personer med funktionshinder är oroande. Den har under perioden 1999-2003 varit kraftig. Ökningen är genomgående inom samtliga verksamheter, men har varit särskilt påtaglig inom daglig verksamhet och barnboende. En liknande utveckling kan förmärkas även i landets övriga kommuner.

I nedanstående diagram visas kostnadsutvecklingen mellan åren 1999-2003. Kostnadsökningen har under perioden uppgått till 717 mnkr, vilket motsvarar en ökning med 66 %. Om ökningstakten skulle fortsätta på den nivå som varit aktuell sedan 1999 skulle ca 240 mnkr per år behöva tillskjutas verksamheten. I dagsläget finns inga tydliga tecken på att kostnadsökningen har bromsats upp.

Diagram 15 Kostnadsutvecklingen 1999-2007 Omsorg om funktionshindrade

Källa: Utfall 1999-2003: Nämndernas verksamhetsberättelse. Prognos 2004-2007 stadsledningskontorets beräkningar baserade på USK:s befolkningsprognos 2003.

Att redovisa kostnadsutvecklingen per tjänst inom omsorg om personer med funktionshinder är svårt då denna verksamhet består av ett flertal olika typer av tjänster. I nedanstående tabell redovisas vuxenboende, vilket är den enskilt största delen inom omsorg om personer med funktionshinder och uppgår till en tredjedel av verksamhetens totala kostnader.

Nedan redovisas utvecklingen av nyckeltalen för gruppboenden

År	Dygnspris i kronor	Procentuell förändring
1999	1 492	
2000	1 657	11,1 %
2001	1 735	4,7 %
2002	1 899	9,5 %
2003	2 053	8,1 %

Källa: Stockholms stads årsredovisning.

Äldreomsorg

Äldre har rätt till ett gott liv med god vård och omsorg, trygg tillvaro och social gemenskap. *Målet* är att öka livskvaliteten för de boende inom heldygnsoomsorgen och korttidsboende samt för hemtjänstmottagare.

Stadens äldreomsorg skall hålla en hög kvalitet. Grunden för god kvalitet och kontinuitet i verksamheten är engagerade medarbetare och en god arbetsorganisation. Vidare skall utbildningsgraden hos personalen inom äldreomsorgen öka.

I budget 2003 gavs kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna i uppdrag att göra en översyn av resursfördelningssystemet. Översynen skall bl.a. avse hur väl fördelningen av resurser avspeglar olika behov i olika delar av staden. Förslaget utifrån översynen är föremål för remissbehandling och förutses komma att tillämpas i budgeten för år 2005.

Kommunfullmäktige har beslutat om en äldreomsorgsplan för perioden 2001-2005. Kommunstyrelsen har i uppdrag att påbörja en revidering av planen under 2004. Äldreomsorgsplanen anger mål för verksamheten som, utifrån inriktningsmål och prioriterade inriktningar, skall vara vägledande för stadsdelsnämndernas arbete med verksamhetsplaneringen.

När det gäller hälso- och sjukvård är det sannolikt att den medicinsktekniska utvecklingen kan komma att innebära att vårdtider kortas och fler kan vårdas i hemmet. Utvecklingen kommer också att ställa krav på stadens organisation och samarbetet med landstinget kommer att bli än viktigare. En av de viktigaste frågorna för framtidens äldreomsorg är att långsiktigt klara personalförsörjningen. Det finns också ett stort behov av utbildning och kompetensutveckling för de befintliga medarbetarna. Den förstärkning av kompetens och kvalitet inom vård och omsorgsverksamheterna, som genomförs genom Kompetensfondens olika utbildningsinsatser, fullföljs under planperioden.

De särskilda boendeformerna, t.ex. sjukhem och servicehus, är en gemensam resurs för staden, vilket även de nya seniorboendena med hyresrätt kommer att vara. För att även i framtiden kunna erbjuda äldreboenden med hög standard har, i samband med tidigare bokslut, avsättningar om totalt 563,9 mnkr gjorts för utbyggnad och standardhöjande åtgärder. Återstående medel för detta ändamål år 2004 uppgår till 361,8 mnkr.

Under 2004 kommer de sjukhem som finns inom gatu- och fastighetsnämnden att överföras till FB Servicehus AB, en organisatorisk förändring som innebär ekonomiska fördelar för staden.

Volym

Under planperioden kommer det totala antalet ålderspensionärer att minska och vara som lägst till antalet år 2006. Tabellen visar prognos för åren 2004-2007.

	2004	2005	2006	2007
Antal äldre 65-79 år	70 471	69 581	69 444	70 547
Antal över 80 år	43 203	42 864	42 365	41 613
<i>Totalt över 65 år</i>	<i>113 674</i>	<i>112 445</i>	<i>111 809</i>	<i>112 160</i>

Källa: USK mars 2003.

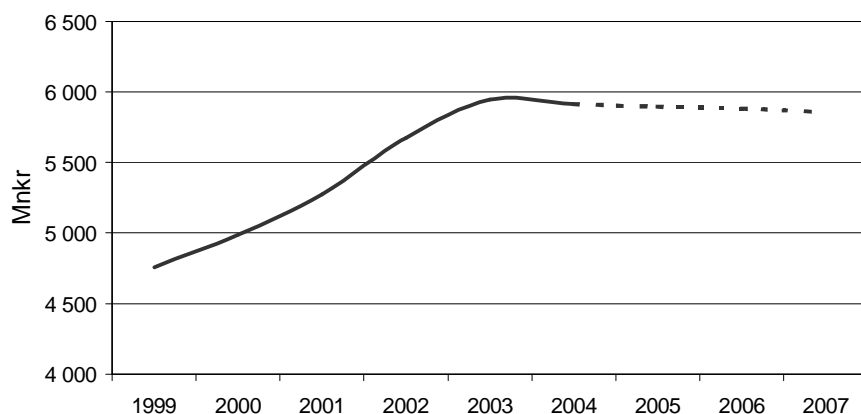
I utrednings- och statistikkontorets prognos för äldreomsorgens utveckling förväntas antalet äldre, som har behov av omsorg minska från ca 22 150 personer år 2003 till en lägsta nivå om ca 18 100 personer år 2019.

Prognosen ställer staden inför en ny planeringssituation. Redan i dag förekommer framför allt lediga servicehuslägenheter inom stadens utbud av äldreboende. I december 2003 beslutade kommunfullmäktige om möjligheten att omvandla servicehus till seniorboende med hyresrätt. Detta innebär att det kommer att bli möjligt för stadens äldre som fyllt 65 år att via Stockholms stads bostadsförmedling ställa sig i kö till dessa lägenheter.

Kostnadsutveckling

Kostnadsutvecklingen för äldreomsorgen redovisas nedan. Den relativa kostnadsutvecklingen mellan 1999 och 2003 har varit 25 %.

Diagram 16 Nettokostnadsutveckling 1999-2007 Äldreomsorg

Källa: Utfall 1999-2003: Nämndernas verksamhetsberättelse. Prognos 2004-2007 stadsledningskontorets beräkningar baserade på USK:s befolkningsprognos 2003.

Nedan redovisas utvecklingen av nyckeltalen för sjukhem och gruppboende, samt förändring i jämförelse med föregående år.

Genomsnittskostnad för staden, kostnad kr/dygn

År	Sjukhem, kr/dygn	Sjukhem, ökning %	Gruppboende, kr/dygn	Gruppboende, ökning %
1999	1 200		1 100	
2000	1 243	4%	1 255	14%
2001	1 339	8%	1 335	6%
2002	1 486	11%	1 368	2%
2003	1 605	8%	1 464	7%

Källa: Stockholms stads årsredovisning.

Bostäder, infrastruktur och trafik

Bygga bostäder

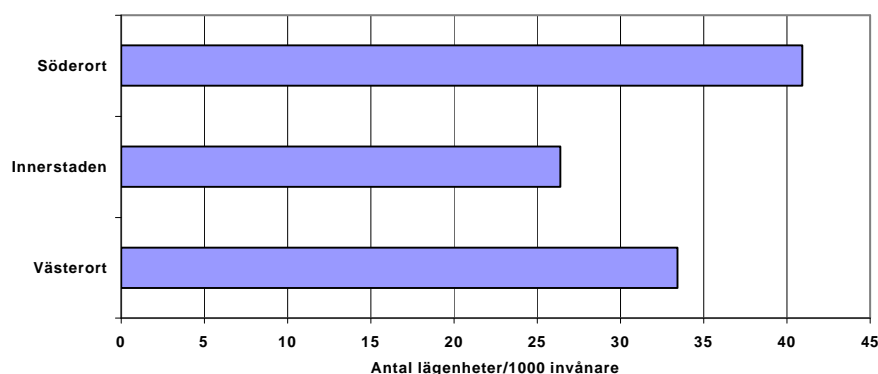
För att komma till rätta med bostadsbristen i Stockholm är ett av kommunfullmäktiges övergripande mål att 20 000 nya bostäder skall påbörjas under perioden 2003-2006. För att förverkliga detta måste bl.a. resurser tillföras stadsbyggnadsnämnden för det s.k. 20k-projektet. Hälften av dessa

stadsbyggnadsnämnden för det s.k. 20k-projektet. Hälften av dessa nya bostäder skall vara hyresrätter och de kommunala bolagen skall producera 8 000 lägenheter. Ambitionen är att i början av hösten besluta om ett bostadsförsörjningsprogram. I bostadsförsörjningsprogrammet skall kommunfullmäktige besluta om projekten.

Under planperioden kommer miljö kvalitetsnormer att implementeras så som de är formulerade i miljöbalken. Tillsammans med antagna riktvärden för utomhusbuller kommer dessa sannolikt ha en betydande inverkan på stadens bostadsförsörjningsplaner och trafikplanering. Av strategisk betydelse är därför frågan om vilka åtgärder som krävs för att 20k-projektet kan fullföljas med hänsyn till vad riksdagen angett som riktvärden för miljö kvalitetsnormer och buller.

Utbyggnadspotentialen finns främst i ytterstaden, som visas i diagrammet nedan.

Diagram 17 Planerade bostäder 2005 – 2007 i relation till befolkningen

Källa: Stadsledningskontoret 2004.

Ett antal större bostadsprojekt beräknas starta de närmaste åren, där förnyelsen av Vällingby centrum är ett exempel. Genom nybyggnader blir Vällingby centrum nästan dubbelt så stort som i dag i huvudsak avseende de kommersiella ytorna. Nya bostäder skall byggas i centrums ytterkrans med preliminär byggstart år 2006.

I anslutning till Telefonplans tunnelbanestation i intilliggande industrifastigheter beräknas ca 2 000 lägenheter och 3 000 arbetsplatser kunna byggas. Preliminär byggstart för bostäderna är 2006.

I Liljeholmen pågår utbyggnad, och beräknas vid färdigställande innehålla ca 3 500 lägenheter. I Hammarby Sjöstad är drygt en tredjedel av de 7 500 lägenheterna färdigställda.

I närheten av Kista Gård beräknas ca 4 000 lägenheter kunna byggas. Utbyggnaden sker etappvis och preliminär byggstart för de första 300 lägenheterna är år 2006. Projektet omfattar också arbetsplatser och service.

Staden arbetar med ett brett spektrum av åtgärder för att påverka byggkostnaderna, vilket kan möjliggöra lägre boendekostnader i nya lägenheter. Framför allt är det genom nya upphandlingsformer och produktionsmetoder som kan möjliggöra lägre byggkostnader. Detta kan exempelvis ske genom utveckling av typhus, utveckling av det industriella byggandet och lägre anbudspriser som följd av ökad konkurrens.

Vi skall bygga hållbart för stockholmarnas framtida boendemiljö så att grönområden och grönkilar bevaras. Det ekologiska byggprogrammet som är under utarbetande kommer att möjliggöra sundare hus och lägre driftkostnader.

Personer med bestående funktionshinder kan söka bostadsanpassningsbidrag för att anpassa sin permanentbostad. Kostnaderna för anpassning som har samband med rehabilitering, funktionsträning och sjukvård har ökat. Kostnaderna för bostadsanpassningsbidraget har ökat med drygt 20 % mellan åren 2000 och 2003, vilket motsvarar en ökning med 14,1 mnkr. Projektet att minska kötiden för bostadsanpassning har avsatta medel i tidigare bokslut, som kan ianspråkta under perioden.

Staden har löpande intäkter från mark som har upplåtits med tomträtt. Det föreligger ett förslag om nya tomträttsavgälder, både för flerbostadshus och småhus. Intäkterna från tomträttsavgälder har varit relativt konstanta sedan 1998, ca 1,5 mdkr per år. Det nya förslaget innebär på lång sikt en viss ökning av intäkterna.

Infrastruktur och trafik

Ett flertal större projekt för att förbättra framkomligheten i staden pågår.

Miljöavgifter

Syftet med försöket med miljöavgifter är att minska trängseln, öka framkomligheten och förbättra miljön i staden. Överenskommelsen kring försöket med miljöavgifter har skapat ekonomiska och politiska förutsättningar för en historisk utbyggnad av kollektivtrafiken i Stockholms stad och län. Under försöket kommer stockholmarna att erbjudas en kapacitetsförstärkning

kommer stockholmarna att erbjudas en kapacitetsförstärkning motsvarande hela Malmös kollektivtrafik i form av ökat resutbud, valmöjligheter och direktlinjer. Miljöavgiftsförsöket innebär att stadens vattenvägar ställs till medborgarnas förfogande genom majoritetens satsning på biogasfärjor enligt sjöbusskonceptet. I Stockholms innerstad kommer kollektivtrafiken kompletteras med en satsning på s.k. smarta citycyklar. Förutsättningarna för en sådan verksamhet skall snabbutredas för att kunna införas samtidigt med miljöavgiftsförsökets början.

Förstärkningar i kollektivtrafiken sker främst på bussidan eftersom kapaciteten i spårtrafiken i de flesta fall redan nyttjas fullt ut. Tolv helt nya direktbusslinjer med sluthållplatser i innerstaden kommer att inrättas samtidigt som nuvarande stomtrafik förstärks. Cirka 200 nya bussar kommer att införskaffas. Genom planerade insatser från såväl SL som stadens parkeringsbolag bedöms tillgången på infartsparkeringar vid kollektivtrafikknutpunkterna i länet vara tillräcklig.

Ett antal gatuombyggnader krävs för att garantera god framkomlighet för bussarna. Vissa gatuåtgärder kommer även att behövas för de kontrollstationer som försöket kräver. Nya ändhållplatser för på- respektive avstigning behövs vid Humlegården, Fridhemsplan, på Sveavägen och på Klarabergsgatan. Nya hållplatser kan komma att behöva anläggas och viss anpassning av befintliga hållplatser kan bli nödvändig för att rymma ledbussar. Det kan också bli aktuellt med reserverade körfält, ändrad körfältsindelning, ändrade parkeringsbestämmelser, nya trafiksignaler m.m.

Infrastrukturinvesteringar

Norra Länken, dvs. trafikleden från trafikplats Karlberg till Lidingövägen, kommer att medföra en avlastning av den tunga trafik och farligt gods som i dag trafikerar innerstaden och då främst Valhallavägen och Cederdalsgatan. Norra Länken är även en förutsättning för den planerade exploateringen i Värtan/Frihamnen/Loudden. En finansieringsöverenskommelse har träffats mellan Stockholms stad och Vägverket. Staden har avsatt medel som delvis täcker stadens utgifter för Norra Länken. Byggstart för Norra Länken beräknas kunna ske under 2005 och trafikleden bedöms vara färdigställd till 2012.

Trafikanläggningen vid Slussen är nu till större delen uttjänt. Det innebär att merparten av trafikanläggningen måste rivas och ersättas. En formgivningstävling har genomförts och ett vinnande förslag utsetts. Det vinnande förslaget kommer att omarbetas innan kommunfullmäktiges beslut. Investeringsutgiften kan komma att uppgå till över 3 mdkr och huvuddelen ingår inte i investeringsplanen för 2005-2007, i och med att rivningsarbetena

investeringsplanen för 2005-2007, i och med att rivningsarbetena tidigast kommer att kunna påbörjas under 2008.

Den utredning som gjordes i samarbete med Banverket visar att det är möjligt att bygga ut Klarastrandsleden med ett tredje körfält utan att någon vattenyta behöver tas i anspråk. Utgiften för projektet bedöms till ca 70 mnkr och beräknas kunna genomföras mellan 2005-2007. Detta kan dock komma att revideras med hänsyn till arbeten på Nord/sydaxeln och miljöavgiftsförsöket. Utredning pågår även om möjligheterna att bygga ut Klarastrandsleden till fyra körfält. Med hänsyn till framkomligheten kan en sådan utbyggnad inte bli aktuell förrän Norra Länken har färdigställts.

Mälartunneln (tidigare Citybanan), dvs. den 5,6 km långa tågtunneln under Riddarfjärden och stora delar av innerstaden, syftar till att avlasta järnvägsbron förbi Riddarholmen och bygga bort den s.k. getingmidjan. Projektet kommer att få stor betydelse för Stockholms tillgänglighet. I regeringens vårproposition 2004 har 8,7 mdkr avsatts för projektet. Byggstart beräknas kunna ske vid årsskiftet 2005/2006 med färdigställande 2011.

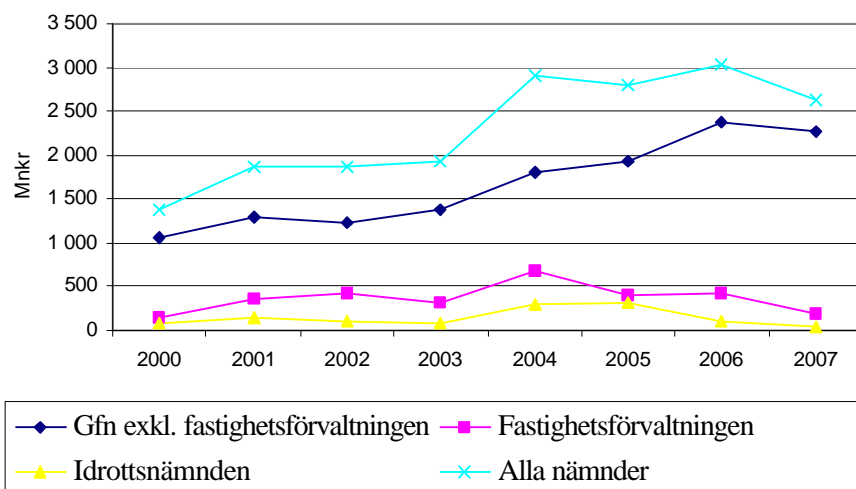
Som en del i projektet Danvikslösen, dvs. sammanlänkningen av Hammarby Sjöstad med utbyggnaden i Henriksdal/Kvarnholmen i Nacka, ingår förlängningen av Tvärbanan från Hammarby Sjöstad till Slussen för att förbättra kommunikationerna i området. Projektet bedöms kunna påbörjas 2005 och beräknas färdigställas under 2009.

I årsredovisning för 2003 föreslås avsättningar för infrastrukturella åtgärder om 290,0 mnkr, totalt uppgår avsättningar för infrastrukturella åtgärder till 2,6 mdkr. Stockholms stad avsatte 1,0 mdkr i årsredovisningen för 2002 för den s.k. Miljömiljarden. Avsatta medel skall användas för sanering av förorenad mark, restaurering av sjöar och vattendrag och för att undvika miljö- och hälsoskyddsproblem i framtiden. Bedömning av projektförslag pågår. En andra ansökningsomgång startar i januari 2005.

Övriga investeringar

Stadens investeringsverksamhet beräknas intensifieras under perioden. Det är främst gatu- och fastighetsnämnden och idrottsnämnden som beräknar öka investeringarna avsevärt de närmaste åren. Idrottsnämnden beräknar att de behöver utökade nettoinvesteringsutgifter för bl.a. ersättningsinvesteringar för exploateringsprojekt från gatu- och fastighetsnämnden och för förskjutningar i planprojekt avseende den särskilda satsningen om 300,0 mnkr för åren 2003-2005. Idrottsnämnden beräknar ett investeringsbehov över en längre period med totalt 1,5 mdkr i nya och befintliga idrottsanläggningar.

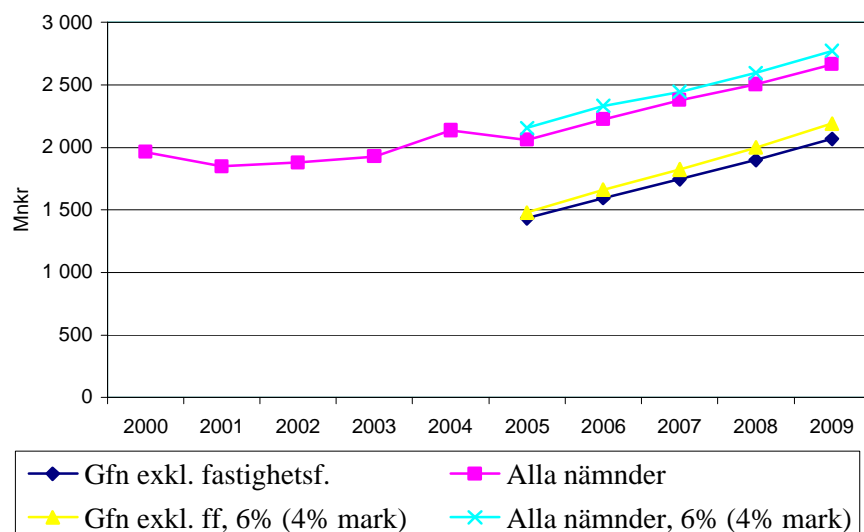
Diagram 18 Investeringsvolymen 2000 – 2007

Källa: Nämndernas underlag för budget 2005.

I samband med att investeringar slutförs belastas nämnderna med kapitalkostnader som består av avskrivningar och internränta. Internräntan skall spegla den genomsnittliga finansieringskostnaden för aktiverade investeringar i staden. Avskrivningarna innebär att finansieringen av investeringen fördelas över dess ekonomiska livslängd. Nämndernas kapitalkostnader kommer därmed att öka när staden ökar investeringstakten under planperioden. En ökad investeringsverksamhet kommer t.ex. att medföra att nämndens kapitalkostnader ökar från ca 69 mnkr år 2000 till ca 163 mnkr år 2007, vilket innebär att kapitalkostnaderna utgör drygt 30 % av nämndens totala budget 2007. Sammantaget innebär nämndernas beräkningar att kapitalkostnaderna ökar med ca 100-150 mnkr per år.

Diagram 19 Kapitalkostnadsutvecklingen 2000 - 2009

Källa: Nämndernas underlag för budget 2005.

Utöver kapitalkostnader för investeringarna tillkommer driftkostnader som vanligtvis inte helt täcks av motsvarande intäktsökning eller kostnadsminskning från investeringen. Det är viktigt att alla driftkostnadskonsekvenser beaktas i beräkningarna.

Flera nämnder, bl.a. gatu- och fastighetsnämnden och idrottsnämnden redovisar ett eftersatt underhåll av sina anläggningar. I staden finns både en ambitionshöjning för vissa typer av investeringar t.ex. idrottshallar samt ett behov av att finansiera underhåll av tidigare gjorda investeringar.

Sammanfattningsvis kommer ambitionshöjningarna att medföra ökade drift- och kapitalkostnader och eventuellt ökat behov av drift och underhåll för de nya investeringarna. Ökningen sker med viss eftersläpning. Nämnderna behöver därför inför sina investeringsbeslut förbättra kostnads- och intäktsanalysen bl.a. avseende hur mycket minskade driftkostnader, ökade intäkter m.m. respektive investering medför totalt och per år, dvs. även de konsekvenser som inträffar utanför planperioden. Nämnderna bör utveckla användandet av olika beräkningsmetoder som nuvärdesberäkningar, pay-off m.m.

Övriga förändringar i verksamheten

Avfallshantering

Avfallshantering skall ses som en viktig del av stadens infrastruktur. Renhållningstaxan kommer till budgeten för 2005 att konstrueras om så att den genom stark differentiering blir styrande mot ett ekologiskt och långsiktigt hållbart samhälle. Det skall löna sig för den enskilde att sortera sitt avfall. Ökad sortering leder till att mängden som behöver brännas minskar, vilket också medför minskade kostnader för staden då avgifterna från Högdalenverket hela tiden ökar. Arbetet för en ökad fastighetsnära källsortering är av strategisk vikt för den kommande perioden. Stadens eget arbete för detta skall intensifieras. Regeringen och samarbetspartierna har i vårpropositionen avsatt 400 mnkr i stimulansbidrag, vilka staden genom sin fastighetsägarroll i bostadsbolagen och gatu- och fastighetskontoret, Centrum Kompaniet i Stockholm AB m.m. aktivt skall söka del av.

Inriktningen att bättre sortera ut farligt avfall består. Därutöver har renhållningsnämnden i uppdrag att ta fram underlag för det framtida behovet av återvinningscentraler i Stockholm. Insamlingen av organiskt avfall från restauranger m.m. skall öka för att nå målet om 35 % 2010. Enligt renhållningsnämnden innebär huvudsakligen de beräknade kostnadsökningarna för nya och ingångna avtal en risk för dessa satsningar, tillsammans med beräknade kostnadsökningar för nya och ingångna avtal, att renhållningstaxan måste höjas både 2005, 2006 och 2007. Kostnadshöjningar sker i hela landet och håller sig runt 25 % på en tre-årsperiod. Den högre ambitionsnivån är resultatet av en tidigare långsam utveckling men taxans nivå skiljer sig inte från genomsnittet i landet. Stockholm har i dag den lägsta avfallstaxan bland de större städerna i landet och även med de befarade höjningarna inräknade kommer denna position att bekräftas. Om förbränningsskatter införs kan detta innebära ytterligare kostnader.

Brand- och räddningstjänst

Brandförsvarets verksamhet står inför förändringar då två nya lagar träder i kraft. Räddningstjänstlagen ersattes den 1 januari 2004 av lagen om skydd mot olyckor (2003:778). Lagen innebär minskad detaljreglering av kommunernas räddningstjänstverksamhet, ökar betoningen på olycksförebyggande verksamhet och tydliggör den enskildes ansvar för brandskyddet i vissa verksamheter. Detta kan bl.a. innebära inkomstbortfall med anledning av

Detta kan bl.a. innebära inkomstbortfall med anledning av minskade brandsynsavgifter.

Lagen om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting trädde i kraft 2003 och ger ett utökat ansvar till kommunen, som bl.a. ställer krav på att en krisledningsnämnd inrättas. Avtalet med staten som ger staden 20 mnkr/år för åtaganden med anledning av denna lag skall omförhandlas och kan komma att innebära minskad statlig ersättning. Kommunernas utökade ansvar ställer även krav på en utökad kunskap hos alla nämnder och styrelser, speciellt stadsdelsnämnderna.

Upphandling

Stockholms stad köper varor, tjänster och entreprenader för över 10 mdkr per år. Att upphandlingarna sker på ett professionellt sätt är därför av strategisk betydelse för staden. Den föregående majoriteten bolagiserade och sålde av stadens dåvarande centralupphandlingsfunktion, vilket har medfört att Stockholms stad i dag är beroende av externa upphandlingsorganisationers prioriteringar m.m. Vidare är den vanligaste samarbetsformen för nämnderna i upphandlingsärenden, den s.k. gemensamma upphandlingen, ett mycket administrativt tungrott och kostnadskrävande förfarande. I syfte att utveckla och rationalisera stadens anskaffningsprocess avses inrättas en anslagsfinansierad centralupphandlingsfunktion med uppdrag att genomföra sådana upphandlingar där påtagliga volymfördelar kan erhållas om staden agerar samordnat. En sådan funktion medför även att staden får större möjligheter att direkt styra upphandlingarna med de miljömässiga och sociala hänsynstaganden som bedöms erforderliga.

Översyn av resursfördelningssystemet

Kommunstyrelsen har i samarbete med utrednings- och statistikkontoret inlett en översyn av resursfördelningsmodellerna för huvuddelen av verksamhetsområdena inom stadsdelsnämnderna (och i viss mån utbildningsnämnden). De verksamhetsområden som är aktuella för översyn är förskola, grundskola, verksamhet för barn och ungdom, barn med behov av särskilt stöd, stadsmiljö, socialpsykiatri, ekonomiskt bistånd, omsorg om funktionshindrade och äldreomsorg. Syftet med översynerna beskrivs under respektive verksamhetsområde.

Lokaler

Ändamålsenliga lokaler av god kvalitet är en av de grundläggande förutsättningarna för stadens verksamheter. Avsaknaden av ändamålsenliga lokaler är ibland en begränsande faktor i utvecklingen av verksamheterna. Samtidigt utgör lokalkostnaderna en mycket stor andel av stadens samlade kostnader, ca 10 % för år 2003, och kostnaderna är bundna för lång tid genom gjorda investeringar och fleråriga hyresavtal. Detta ställer stora krav på framförhållning och planering vid förändringar i behov och verksamheter.

Kostnadsutvecklingen påverkas framför allt av beslut om nya förhyrningar samt utbyggnader, omstruktureringar och ombyggnader av befintliga lokaler.

För förskolor, särskilda boendeformer för fysiskt och psykiskt funktionshindrade och för äldreboende finns bokslutsavsättningar. Dessa används som stimulansbidrag för utbyggnad och omstruktureringar och för att hålla nere framtida hyreskostnader.

Skola

Skolorna svarar för nästan hälften av stadens samlade lokalkostnader och huvuddelen förhyrs av SISAB enligt självkostnadsprincipen.

Skolorna står inför stora omstruktureringsbehov under planperioden med minskande elevantal i grundskolan, ökande antal gymnasieelever och behov av nya grundskolor i stadens nybyggnadsområden. Nybyggda skolor har genomgående mycket höga hyreskostnader jämfört med beståndet som helhet samtidigt som nya skolor ofta har outnyttjade platser under ett antal år innan alla årskurser är fulltaliga. Skolhyrorna finansieras i dag helt via elevschabloner och staden avsätter inga särskilda medel för startkostnader i samband med etablering av nya skolor.

Stadsdelsnämnderna måste arbeta aktivt med att anpassa lokalinnehavet till de förändrade behoven när elevantalen minskar, så att höga kostnader för dåligt utnyttjade lokaler inte undergräver verksamheternas ekonomi. Utbildningsnämndens nuvarande planeringsmål om 10 % överkapacitet i gymnasieskolorna bör av samma skäl omprövas.

Förskola

Utbyggnaden av förskolan för att möta en ökad efterfrågan fortsätter under år 2005. Utökade resurser krävs dock för att också kunna genomföra en fortsatt minskning av barngruppernas storlek. I delar av staden, framför allt i innerstaden, är tillgången till lokaler en begränsande faktor för utbyggnad av

den, är tillgången till lokaler en begränsande faktor för utbyggnad av verksamheten. De nya förskolorna har väsentligt högre lokalkostnader än det befintliga beståndet, vilket medför att den genomsnittliga lokalkostnaden per plats ökar genom utbyggnaden. En ökad effektivitet och flexibilitet måste eftersträvas i utnyttjandet av lokaler för all pedagogisk verksamhet, såväl förskola som skola.

Stockholms Stadshus AB

Bolagets uppgifter och allmänna inriktning

Stockholms Stadshus AB är moderbolag i en koncern som består av 14 dotterbolag eller underkoncerner. Stockholms Stadshus AB ägs av Stockholms stad. Koncernens omsättning år 2005 beräknas uppgå till 12 087 mnkr. Resultatet efter finansnetto planeras till 720 mnkr.

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för merparten av Stockholms stads aktiebolag. Bolaget är ansvarigt för styrning och uppföljning av dotterbolagens verksamhet utifrån kommunfullmäktiges direktiv. Koncernstyrelsen skall fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål skall nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs. Bolagets uppgifter kan sammanfattas i följande punkter:

- ? svara för koncernens övergripande utveckling och strategiska planering
- ? svara för styrningen av de finansiella resurserna på ett för ägaren och koncernen optimalt sätt
- ? svara för löpande ekonomisk kontroll och uppföljning
- ? svara för verkställande av kommunfullmäktiges beslut som är av ägarkaraktär avseende koncernens inriktning och struktur
- ? utveckla samspelet mellan ägaren, koncernledningen och dotterbolagen avseende verksamheternas resultat och budgethållning, effektivitet och kvalitet
- ? utveckla effektivare styrformer med sikte på ökade inslag av målstyrning mot kommunfullmäktiges ägarkrav
- ? årligen se över och vid behov redovisa förslag till omprövning av verksamhetsinriktning och/eller innehav av verksamheter med utgångspunkt från förändrade förutsättningar när det gäller marknad, lagstiftning och teknisk utveckling.

Ett grundläggande skäl för att ha stadens bolag samlade i en koncern är att få en samlad överblick över företagens verksamhet och för att kunna använda möjligheten till resursoptimering, inte minst finansiellt.

Förutom att driva den löpande verksamheten effektivt skall koncernen aktivt tillvarata möjligheterna till strukturella förändringar mellan eller inom bolagen för att öka effektiviteten och/eller frigöra tillgångar, som kan användas bättre på andra områden inom bolagskoncernen och staden.

Det är viktigt att styrdialogen mellan ägare och bolag blir tydlig. Dialogen skall innefatta såväl de ekonomiska resultatkrav som ställs på bolagen som de samhällspolitiska mål som ställts upp för respektive bolag.

Stockholms Stadshus AB har till uppgift att tillsammans med bolagen noggrant följa bolagens ekonomi med hänsyn till den kraftfulla satsningen på bostadsbyggande och upprustning.

Bolagens investeringar

Den samlade investeringsvolymen i koncernen budgeteras till 6 395 mnkr år 2005 och till ca 7 395 mnkr respektive 6 588 mnkr för åren 2006 och 2007. Bostadsbolagen svarar tillsammans för ca 72 % av dessa investeringar i form av dels bostadsbyggnadsprojekt och dels upprustningsinsatser i befintligt bestånd. Stockholm Vatten AB investerar ca 550 mnkr i främst ledningsnätet och SISAB ca 400 mnkr i skolbyggnader. Centrum Kompaniet i Stockholm AB investerar i Skärholmen ca 1 350 mnkr över de tre åren. Resterande investeringar avser huvudsakligen insatser i hamnanläggningar, fiberkabelnätet och parkeringsanläggningar.

AB Svenska Bostäder, AB Stockholmshem, AB Familjebostäder, Centrum Kompaniet i Stockholm AB, SISAB och Stockholms Stadsteater AB skall också under kommande år medverka i Stadsdelsförnyelsen. AB Svenska Bostäder, AB Stockholmshem, AB Familjebostäder och Centrum Kompaniet i Stockholm AB skall tillsammans avsätta 75 mnkr årligen för dessa insatser.

SISAB investerar i en ny teaterscen i Skärholmens gymnasium där Stockholms Stadsteater AB kommer att arbeta med dramaundervisning dagtid och ge professionella föreställningar kvällstid. Nyetableringen skall stå färdig till hösten 2005 under förutsättning att medel kan tillskjutas.

Dotterbolagen gemensamt

Den strategiska inriktningen och de operativa besluten skall ha sin utgångspunkt i skattebetalarnas och stockholmarnas långsiktiga intressen. Förvaltningen av tillgångarna inom bolagssektorn skall ske på ett ansvarsfullt

ningen av tillgångarna inom bolagssektorn skall ske på ett ansvarsfullt och effektivt sätt. Stockholmarnas kapital skall inte utsättas för några spekulativa affärsrisker. Verksamheterna skall bedrivas så att värdet av tillgångarna i reala termer åtminstone bibehålls och en rimlig avkastning lämnas till ägaren. Långsiktig värdetillväxt är ett viktigt mål.

Varje dotterbolag skall prioritera mål och uppgifter enligt stadens budget i sin kärnverksamhet. Verksamheten skall bedrivas kostnadseffektivt och vara av hög kvalitet. Genom ett kontinuerligt utvecklingsarbete, även innebärande rationaliseringar, skall effektiviteten förbättras i syfte att nå de resultat-, avkastnings-, volym- och/eller andra kvalitets- och verksamhetsmål som det enskilda företaget arbetar för. Samtliga bolag inom koncernen uppmanas fortsätta bedriva ett aktivt effektivitetsarbete och vidta tekniska och organisatoriska åtgärder för att förbättra och utveckla verksamheterna.

Det är av strategisk betydelse för framför allt stadsdelsnämnderna att det råder en korrekt och långsiktig självkostnadsprissättning gentemot stadens egna utförare av service och tjänster, framför allt med avseende på bolagssektorn. Stadens olika bolag måste utifrån de egna marknadsförutsättningarna och med fokus fortsätta att se över sina kostnader och utveckla modeller för att säkerställa att ingen övervältring av kostnader sker på övriga enheter som sorterar under stadens centrala ekonomi. Det är av yttersta vikt att bolagen utvecklar de egna affärsmodellerna i syfte att frigöra resurser som i förlängningen kommer medborgarna till del. För stadsdelsnämnderna är det viktigt att de egna tilldelade resurserna så långt möjligt används till kärnverksamheter och att insatserna och verksamheterna når så många medborgare som möjligt och där behovet finns.

Om en stadsdelsnämnd och ett kommunalt bolag vid t.ex. investeringar har kommit överens om att principen om självkostnad skall gälla, skall denna princip också utgöra grund för hur räntesatsen bestäms. Den räntenivå som då skall användas är bolagets genomsnittliga ränta, eftersom det är denna som utgör den faktiska räntekostnaden för bolaget och därmed utgör självkostnaden för samma enhet. Därutöver har kommunstyrelsen sedan tidigare i uppdrag att se över vad som kan anses vara en rimlig och rättvisande generell nivå för stadens internränta.

Det är av strategisk vikt för koncernens företag att de kan tillgodose kommande behov av medarbetare genom långsiktiga åtgärder. Bolagen inom koncernen skall verka för god återväxt vad gäller kompetenta medarbetare, exempelvis genom s.k. trainee-program och andra åtgärder.

Stockholms Stadshus AB och samtliga bolag inom koncernen har som en av sina främsta uppgifter att bedriva en effektiv och resurssnål verksamhet.

Det är ett uppdrag från kommunfullmäktige som omfattar såväl nämnder som bolagsstyrelser inom staden. Koncernens bolag skall därför aktivt utveckla sina verksamheter för att genom effektivisering frigöra tillgångar som kan användas inom andra verksamhetsområden. Detta är än mer angeläget mot bakgrund av de begränsade möjligheter till långsiktigt ägaruttag som föreligger. Samtliga bolag inom koncernen måste därför intensifiera arbetet med effektivisering.

Ekonomisk sammanställning för bolagen

	<i>Utfall</i>	<i>Krav</i>	<i>Krav</i>	<i>Plan</i>	<i>Plan</i>	<i>Plan</i>
<i>Mnkr (om inte annat anges)</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>
Rörelseinäkter	11 547	11 490	12 087	12 087	12 526	13 119
Resultat efter finansnetto	133	763	720	438	654	759
Balansomslutning	60 118	63 185	69 767	69 767	75 372	80 105
Bruttoinvesteringar	3 924	4 432	6 395	6 395	7 395	6 588
Antal helårsarbetare (st)	3 244	3 188	3 114	3 114	3 110	3 107

Förutsättningar inför budget 2005 – 2007

Resultatplan 2005-2007

Beräknad nettokostnadsutveckling 2005 - 2007

Mnkr	Budget 2004	Plan 2005	Plan 2006	Plan 2007
Verksamhetens intäkter	6 012	5 920	5 930	5 620
Verksamhetens kostnader (-)	-30 512	-30 810	-30 630	-30 660
Avskrivningar (-)	-487	-460	-540	-590
Central medelsreserv (-)				
Oförutsedda behov	-199	-300	-400	-500
Prestationsreserv	-459	-700	-970	-1 250
Pensionsavgifter (-)	-521	-520	-520	-520
Verksamhetens nettokostnader	-26 166	-26 870	-27 130	-27 900
Skatter	26 566	26 550	27 580	28 710
Inkomstutjämnning	-5 809	-5 530	-5 800	-6 100
Kostnadsutjämnning	1 363	1 320	1 330	1 340
Generella statsbidrag	3 078	3 370	3 370	3 790
Mellankommunal skatteutjämnning	-96	-220	-220	-220
Räntenetto	465	420	160	30
Övriga finansiella intäkter	600	350	350	350
Summa finansiering	26 166	26 260	26 770	27 900
Resultatprognos	0	-610	-360	0

Verksamhetens nettokostnader består av verksamhetens intäkter och kostnader, avskrivningar, central medelsreserv för oförutsedda behov, central medelsreserv för prestationsförändringar samt pensionsutbetalningar. I beräkningarna ingår inte effekter av ev. pris- och löneökningar.

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter beräknas minska under perioden. År 2005 minskar intäkterna med 90 mnkr för att 2006 öka med 10 mnkr. År 2007 beräknas intäkterna minska med i storleksordning 200 mnkr då de riktade statsbidragen för personalförstärkningar inom skolan överförs till det generella statsbidraget. Förändringen under 2005 består dels av intäktsminskningar motsvarande 300 mnkr och dels intäktsökningar motsvarande 210 mnkr.

Intäktsminskningarna under 2005 beror i huvudsak på minskade intäkter om 210 mnkr på gatu- och fastighetsnämnden, fastighetsförvaltningen till följd

av förändringar i fastighetsbeståndet samt minskade intäkter om 80 mnkr för minskat flyktingmottagande.

Intäktsökningarna under 2005 beror i huvudsak på ökade intäkter om 66 mnkr för statsbidrag till personalförstärkningar inom skolan, ökade intäkter om drygt 70 mnkr inom gatu- och fastighetsnämnden för avgälds- och parkeringsintäkter, ökade intäkter om ca 17 mnkr inom äldreomsorgen till följd av nytt debiteringsunderlag samt ökade hyresintäkter om 16 mnkr inom saluhallsstyrelsen.

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader beräknas öka under perioden. För år 2005 beräknas kostnadsökningen till ca 730 mnkr, för år 2006 till ytterligare 230 mnkr och för 2007 till ytterligare 590 mnkr.

Förändringen om 730 mnkr år 2005 beror på volymförändringar om 495 mnkr som i huvudsak består av ökade kostnader för omsorg om funktionshindrade, gymnasieskolan samt ökade kostnader för ekonomiskt bistånd. Vidare beror de ökade kostnaderna på ökad personaltäthet i grundskolan samt olika insatser för att minska bostadsanpassningsköen samt minska handläggningstiderna avseende projekt 20k (20 000 nya bostäder). Övriga ökade kostnader beräknas uppgå till 32 mnkr. Därutöver har medelsreserven förstärkts med motsvarande 100 mnkr för oförutsedda behov, vilket motsvarar knappt 0,3 % av stadens kostnader.

Förändringen om 230 mnkr år 2006 beror på volymförändringar om 225 mnkr som i huvudsak består av ökade kostnader för omsorg om funktionshindrade, gymnasieskolan samt övriga prestationsförändringar. Övriga ökade kostnader uppgår till 8 mnkr.

Förändringen om 390 mnkr år 2007 beror på volymförändringar som i huvudsak består av ökade kostnader för omsorg om funktionshindrade, gymnasieskolan samt övriga prestationsförändringar.

Det är viktigt att nämnder och bolagsstyrelser redan nu förbereder sig inför de krav som kommer att ställas i budget för 2005. Utgångspunkten är att prioritera respektive nämnds kärnverksamhet. De av kommunfullmäktige uppställda fem övergripande inriktningsmålen ligger fast. Detsamma gäller de prioriterade inriktningarna.

Stadens budget har historiskt sett endast i undantagsfall inkluderat generell pris- och lönekomensation och givet nuvarande finansieringsläge kan nämnderna inte påräkna sådan i budget 2005. Fasta kostnader måste minska om underlaget minskar. Det kommer att kräva hög flexibilitet. Varje nämnd och bolagsstyrelse måste ha en effektiv kostnadsuppföljning och snabbt reagera

bolagstyrelse måste ha en effektiv kostnadsuppföljning och snabbt reagera om delverksamheter inte klarar de uppställda kostnadsramarna. Nämnderna skall i första hand effektivisera verksamheterna inkl. lokalanvändningen. Därefter måste nämnderna noggrant överväga vilka ytterligare åtgärder som blir nödvändiga att genomföra.

Avskrivningar

Avskrivningarna ökar under perioden även om de under 2005 minskar med drygt 20 mnkr till följd av det ändrade fastighetsbeståndet inom gatu- och fastighetsnämnden, fastighetsförvaltningen. Under 2006 ökar de återigen med drygt 70 mnkr och för år 2007 med ytterligare drygt 50 mnkr. De huvudsakliga förändringarna sker såväl på gatu- och fastighetsnämnden exklusive dess fastighetsförvaltning som dess fastighetsförvaltning.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Den redovisade Strategin för utveckling av Stockholms stad åren 2005-2007 godkänns.

Stockholm den 19 maj 2004

ANNIKA BILLSTRÖM

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) enligt följande sid.

Reservation anfördes av borgarrådet *Jan Björklund* (fp) enligt följande sid.

Stockholm den 2 juni 2004

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Jan Hult

Kommunstyrelsen beslöt den 2 juni 2004 i enlighet med borgarrådsberedningens förslag.

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) med hänvisning till reservationen av (m) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (fp) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ewa Samuelsson* (kd) enligt följande sid.

Reservation anfördes av **Kristina Axén Olin, Sten Nordin och Mikael Söderlund** (alla m) enligt följande.

Moderaternas förslag till Strategisk inriktning för Stockholms stad åren 2005-2007

Inledning

Verksamheten 2003-2004

Ett friare Stockholm i ett nytt Europa

Norra Europas mest företagsvänliga stad

Skatterna

Egenmakt, jobbgaranti och minskat bidragsberoende

Byråkratibesparingar

Försäljningar

En skola med kunskap i fokus

Bostadsbyggandet måste öka

Valfrihet och trygghet i omsorgerna

Valfrihet

Trygghet

Förutsättningar och mål för perioden 2005-2007

Förutsättningar inför budget 2005 samt 2006-2007

Det allmänna ekonomiska läget i staden

Effekt av våra förslag på stadens ekonomi

Resultatplan

Mål för 2005-2007

Frihet och Ansvar

Inriktning för 2005

Inledning

Stockholm borde vara Sveriges ekonomiska motor. När vi moderater styrde staden hade Stockholm hög tillväxt, innovativa företag och ett nyföretagande som var väsentligt högre än i övriga landet.

Majoriteten har under de gångna snart två åren på område efter område fattat beslut som både kortsiktigt och långsiktigt är förödande för Stockholm ur ett tillväxtperspektiv.

Den socialdemokratiska avsaknaden av visioner och ledarskap kombinerat med skatte- och avgiftschocken har lett till att tillväxten helt avstannat, varslen fördubblats och konkurserna ökat dramatiskt. Införandet av biltullar, återinförande av P-terrorn och chockhöjda kommunala avgifter för företagen lär inte förbättra den usla ekonomiska utvecklingen.

Situationen för Stockholms ekonomi är kärv. Skattebasen växer inte som tidigare och det socialdemokratiska skatteutjämningsystemet stjäl allt mer av stockholmarnas skattepengar. Stockholm har under en tid av internationell lågkonjunktur på grund av de lokala politiska besluten väsentligt förvärrat sin situation.

Den kraftigt sjunkande tillväxten och det ökande antalet konkurser och varsel gör att staden måste ta krafttag för att få fart på den ekonomiska tillväxten under de närmaste åren. Om Stockholm ska återta sin tätposition som svensk ekonomisk tillväxtmotor måste staden prioritera en företagsvänlig tillväxtorienterad politik. Det kräver en total omläggning av den politiska kursen i såväl Stockholms stad som i landet. Staden ska kunna fortsätta att ge en god omsorg och god välfärd, inte minst till alla dem som är i störst behov av hjälp, måste vi satsa på utbildning, ökat företagande och minskat bidragsberoende. Då krävs det ledarskap, ett ledarskap som socialdemokraterna i Stockholm uppenbarligen saknar. I kombination med konkreta åtgärder och strategier för ökad tillväxt krävs det ledarskap för att förändra stadens organisation så att den effektivare kan möta efterfrågan inom kärnverksamheterna.

Vi har ett ansvar att se till så att stockholmarna får valuta för sina skattepengar och att skattepengarna går till de områden som är en kommuns kärnområden. En kunskapsintensiv skola, en trygg och värdig äldreomsorg och ett individuellt stöd för de funktionshindrade. För att säkerställa detta krävs det att stadens organisation moderniseras och effektiviseras. Onödiga byråkratiska överbyggnader och nivåer måste bort. Regler och avgifter ska anpassas så att det blir lätt att arbeta med staden. Verksamhet ska konkurrensutsättas och, i fall där den inte är kärnverksamhet, avvecklas eller säljas. Men vi har också ansvar för att stockholmarna ska få behålla så mycket som möjligt av sina inkomster för att själva fatta sina livsbeslut. Skatten ska således ligga på en lägre, rimlig, nivå.

Vi moderater är redo att ta ansvaret för Stockholm. Vi har konkreta förslag för ett bättre Stockholm. Ett Stockholm som klarar av att svara mot framtidens krav på både effektivitet och kvalitet. Till skillnad från socialdemokraterna har vi en faktisk strategi för Stockholm de närmsta åren.

Stockholm 2004-06-02

Kristina Axén Olin

Verksamheten 2003-2004

Socialdemokraterna och de övriga styrande partierna i Stockholms stad har från valet 2002 förhållit sig anmärkningsvärt passiva till de problem som Stockholm står inför. Det råder handlingsförlamning, som manifesteras av att fråga efter fråga läggs i utredningar som aldrig blir färdiga eller leder till några beslut. De digra vallöften som utställdes i valrörelsen 2002 bryts ett efter ett.

Stockholms ekonomi mår inte bra och det är stockholmarna som drabbas. Grunden för den exceptionellt dåliga ekonomiska utvecklingen i Stockholm är tudelad. Dels skruvar den socialdemokratiska regeringen åt skatteutjämningskruven allt hårdare, dels har den skattechock om 2:45 som socialdemokraterna i Stockholmsregionen genomförde 2003 och 2004 för invånarna i Stockholms stad undandragit miljarder i köpkraft. Skattehöjningar gör att människor och familjer med normala inkomster inte längre har en acceptabel levnadsstandard i jämförelse med invånarna i övriga landet.

Den socialdemokratiska regeringen agerar konsekvent stockholmsfientligt. Stockholmarna betalar en mycket stor andel av hela rikets offentliga utgifter genom att vi på nästan alla skatteområden betalar en större andel än vad vi representerar befolkningsmässigt. Skatteutjämnningen har blivit en symbol för detta problem och nu har skatteskraven dragits så hårt att tillväxten avstannat helt.

- ? Under 2003 gick 2 716 företag i Stockholms län i konkurs. Det är en ökning med 12 procent jämfört med 2002.³ Under 2004 har konkurserna minskat men fortfarande går företag i Stockholmsregionen i konkurs i en allt för stor omfattning.
- ? Nyföretagandet sjunker. Antalet nyregistrerade företag minskade kraftigt i Stockholm 2003 då det startades nära 4 procent färre företag än under 2002.⁴
- ? Arbetslösheten i Stockholms stad i december 2003 hade ökat med nära 25 procent jämfört med december 2002.⁵ Än värre är att ungdomsarbetslösheten ökar. Totalt ökade arbetslösheten bland ungdomar mellan 18-24 år med 26 procent under 2003. Arbetslösheten bland utomnordiska medborgare stiger också kraftigt. I december 2003 var den 14 procent högre än samma period ett år tidigare. Särskilt allvarligt är det i Kista (+46%), Skärholmen (+24%) och Spånga-Tensta (+18%).
- ? Antalet socialbidragstagare har ökat med 10% det senaste året (mars 2004 – mars 2003, rensat för övergången till äldreförsörjningsstöd) Kostnaderna för socialbidrag ökade under samma period med 13% och kostnaden är nu över 93 miljoner i månaden för Stockholms stad.⁶ Om denna utveckling fortsätter riskerar tusentals unga stockholmare att fastna i det bidragsberoende den förra borgerliga majoriteten gjorde så mycket för att minska.

³ Upplysningscentralen

⁴ Jobs and Society/Nyföretagarcentrum).

⁵ AMS

⁶ USK

? När vi moderater lämnade över makten 2002 var bostadsbyggandet det högsta på 25 år. Mellan 2002 och 2003 minskade antalet påbörjade lägenheter med 60% (2002, 2743 lägenheter och 2003, 1112 lägenheter). Att socialdemokraterna lyckas anvisa byggherrar till den mark vi tog fram under förra mandatperioden imponerar inte. Man kan inte, som till och med gatu- och fastighetsborgarrådet Mogert (s) konstaterat, bo i en markanvisning.

Ovanpå denna hemmagjorda depression som drabbar invånarna på olika sätt, sviker socialdemokraterna nu flera av sina viktigaste vallöften. För att vinna makten lovade socialdemokraterna runt, men håller löfterna tunt. Ett växande politikerförakt kan befaras med en sådan bristande respekt för demokratin. Svika vallöften märks inte minst inom skolan och förskolan.

? Barngrupperna i förskolan har inte minskats med två barn som utlovats, istället ökar de på många håll.

? Beslutet om att införa tak för antalet barn på dagis må vara fattat formellt, men är långt ifrån uppfyllt.

? Trots löften om att erbjuda likvärdiga villkor för fristående och kommunala anordnare har majoriteten ständigt försämrat villkoren för fristående förskolor och skolor.

? Löftet om att erbjuda alla 10-12-åringar möjlighet att delta i en fritidsklubb är inte heller realiserat.

Utöver de svikna vallöfterna märker vi en total avsaknad av idéer om hur Stockholms skolor och förskolor ska bli bättre. Framförallt saknar majoriteten varje ansats till att förtydliga ansvaret och sätta upp tydliga och mätbara mål för förskolornas och skolornas verksamhet. Istället väljer socialdemokraterna att i sitt förslag till ny skolplan ta bort flera av de viktiga verktyg för måluppfyllelse som den förra moderatledda majoriteten initierade.

I detta avseende skiljer de sig inte från den socialdemokratiska regeringens skolpolitik. I dagens svenska skola är det alltför många elever som inte uppnår godkända resultat. En av fyra elever lämnar grundskolan utan fullständiga kunskaper, en av tio elever uppnår inte behörighet till gymnasieskolans nationella program, tre av tio elever fullföljer inte sina gymnasiestudier inom föreskriven tid och en av åtta elever i årskurs nio har så bristande kunskaper i matematik att de inte kan anses uppfylla kursplanens kunskapskrav.

Ovanpå den mycket allvarliga ekonomiska utvecklingen i Stockholm har Annika Billström (s) bestämt sig för att driva igenom sitt största och monumentala valsvek - införande av biltullar. Till vilket pris som helst ska tullarna införas. Trots att Billström före valet lovade att inga biltullar skulle införas i Stockholm har hon nu tvingat fram en lagstiftning som skall forceras fram i Sveriges riksdag innan sommaren. Det är en lagstiftning som kraftigt kommer att försämra Stockholms möjligheter att växa och återta sin position som Sveriges tillväxtmotor. Biltullsexperimentet är en dålig affär - för tillväxten, för Stockholm, för landet och inte minst för stockholmarna.

- ? Biltullarna kommer att kosta upp mot 10 000 kronor per år för en vanlig stockholmsfamilj – av redan skattade pengar
- ? Försöket kostar totalt över två miljarder, men beräknas bara ge 900 miljoner i intäkter
- ? Biltullarna splittrar regionens arbets- och bostadsmarknad
- ? Biltullarna reser nya murar mellan innerstad och ytterstad och mellan norr och söder i regionen
- ? Handeln kommer att minska i innerstaden enligt beräkningar från handelsorganisationer, detta kommer ytterligare försvåra en lokal konjunkturuppgång.

Valsveket om biltullarna har därutöver lett till att staten kunnat komma undan sitt ansvar för den eftersatta infrastrukturen i regionen. Stockholm är idag en av få storstäder i Europa som fortfarande saknar ringled och acceptabel förbifartsled. Biltullsexperimentet riskerar de infrastrukturinvesteringar som regionen behöver såsom Ringleden, inklusive Österleden och Förbifart Stockholm.

Det är uppenbart att socialdemokraterna i och med biltullsexperimentet bestämt sig för att bedriva en regelrätt hetsjakt på alla de stockholmare som är beroende av bilen i sin vardag. Det är dock inte det enda exemplet på vänstermajoritetens bilfientlighet. Nya bostadsprojekt planeras med orealistiskt låga parkeringstal, avgifterna höjs, boendeparkeringen fördubblas och p-böterna skärps. Sammantaget innebär denna del av den tillväxtfientliga politiken att det blir svårare att leva i Stockholm, svårare för människor att ta sig fram i staden och svårare att bedriva företag som kräver transporter i staden.

Ett friare Stockholm i ett nytt Europa

Norra Europas mest företagsvänliga stad

Det behövs en rejäl satsning på företagande och nya jobb, i Stockholm såväl som i Sverige. Sverige har under alltför många år halkat efter resten av världen i ekonomisk tillväxt.

För att minimera skadorna av den nationellt drivna tillväxtfientliga politiken är det av största vikt att i Stockholm underhålla och underlätta för de tillväxtskapande mekanismer som finns. Det är endast genom företagande och nya jobb som en varaktig tillväxt och därigenom en varaktig välfärd kan möjliggöras.

En positiv företagsutveckling förutsätter att kapacitetsproblemen löses. Ett sådant är bostadsbristen. För att företag skall kunna etablera sig och växa i regionen krävs att de anställda har bostäder. En annan fråga är de allt större trängselproblem som finns i transportnätet. Framkomligheten och transportförsörjningen måste förbättras i takt med att regionen växer. Beslut skall fattas om byggande av såväl Österleden som Förbifart Stockholm, det vill säga hela ringleden runt Stockholm. Förslaget att införa biltullar, i praktiken en ny skatt som främst skulle drabba dem med låga inkomster, avvisas. Biltullar skall inte införas.

Stockholms ställning som entreprenörshuvudstad måste stärkas bland annat genom en satsning på entreprenörskap i skolan. Vi vill erbjuda samtliga skolelever kunskaper i företagande.

Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva och präglas av en sund ekonomi för såväl dagens skattebetalare som för kommande generationer. Respekt för och omsorg om skattebetalarnas pengar ställer krav dels på budgethållning, dels på en effektiv användning av resurserna. Förutsättningar ska skapas för lägre skatter.

Stadens service måste präglas av en korrekt, snabb och enkel handläggning samt av god tillgänglighet och ett gott bemötande. Därför vill vi införa punktlighetsmål och göra en satsning för att minska stadens byråkrati. Vi vill successivt sälja eller på annat sätt avveckla de affärsdrivande kommunala bolagen och förvaltningarna. Kommunal affärsverksamhet äventyrar skattemedel och snedvrider konkurrensen.

Vi vill öka och utveckla valfriheten och mångfalden inom förskola, skola, äldreomsorg och omsorgen om de funktionshindrade. En mångfald av aktörer inom dessa områden utgör en god grund för kvalitetsutveckling och en sund konkurrens som ger de bästa förutsättningarna för dessa verksamheter - bra skolor som förmedlar kunskap och äldreboenden som ger äldre människor en trygg och värdig omsorg.

Valfrihet och en mångfald av aktörer ger fler arbetsgivare. Det medför att olika arbeten inom dessa branscher blir mer attraktiva och möjligheter skapas för bättre arbetsvillkor och högre löner för duktiga medarbetare. Detta är av stor vikt då flera av yrkena inom dessa branscher idag ofta omtalas just på grund av svårigheten att locka nya medarbetare, inte minst unga människor, samt de låga löner som är utmärkande för den kvinnodominerade offentliga sektorn.

Stadens anställda är en nyckelgrupp som kan skapa förutsättningar för nya alternativ. Därför måste stadens nämnder och förvaltningar uppmuntra och stödja anställda som vill ta över kommunala verksamheter i egen regi. Vi vill under kommande år rikta särskild uppmärksamhet på medarbetarna inom förskolor, skolor och hemtjänst som önskar avknoppa sin verksamhet. Därför inrättas ett avknoppningskansli som ges i uppgift att hjälpa de entreprenörer som önskar ta över verksamheter. Stockholm konkurrerar idag inte i första hand med andra svenska regioner utan med tillväxtområden utanför Sveriges gränser. För att Stockholm skall klara konkurrensen med andra framstående städer i Europa måste stadens kvaliteter som etablerings- och besöksort göras mer kända. Vi vill därför fortsätta och intensifiera satsningen på marknadsföringen av Stockholm som besöks-, kongress- och etableringsort både i Sverige och utomlands. Arbetet för att i Stockholm etablera ett europeiskt IT-institut med stöd från EU ska fortsätta. Stockholms och stockholmregionens ställning som tillväxtområde inom biotekniken ska utvecklas.

Läget för Stockholms näringsliv är oerhört kärt till följd av socialdemokraternas skattechock, höjda avgifter och krångliga regler. I Stockholm finns det tusentals sidor med regler och bestämmelser som påverkar det lokala näringslivets villkor. För att förbättra förutsättningarna för tillväxt och företagande föreslår moderaterna att staden tillsätter en lokal regelförenklingskommission. Målsättningen ska vara att göra Stockholm till den kommun i landet där det är enklast att starta och driva företag.

Sveriges höga skatter är det i särklass största hindret för ökad tillväxt och därmed ökad välfärd. Det gäller i synnerhet de statliga skatterna på företagande och arbete men också de lokala skatterna som minskar köpkraftsutrymmet drastiskt.

Skatterna

Moderaternas politik är en politik för arbete och tillväxt. Det måste alltid löna sig att arbeta. Så är det inte i dag, i socialdemokraternas Sverige. Vi moderater föreslår därför sänkta skatter på arbete och företagande samt stramare bidrag för dem som inte arbetar. Skattesänkningarna som vi föreslår i Sveriges riksdag riktar sig framförallt till låg- och medelinkomsttagarna, som idag har de högsta marginaleffekterna.

Kommunalskatten är en av de skatter som proportionellt sett drabbar dessa grupper hårdast. Därför är det centralt att utrymme skapas för att sänka kommunalskatten i Stockholm. Det är genom att fler stockholmare kommer i arbete som tillväxten och därmed den totala skattebasen för Stockholms stad kan öka. Det är genom att föra en moderat politik för företagande och arbete som resurser skapas för de verksamheter vi vill finansiera gemensamt.

Det är därutöver nödvändigt att göra det mer lönsamt att utbilda sig genom att höja brytpunkten för statlig skatt. Skatten på förmögenhet, arv och gåvor samt de diskriminerande och tillväxtfientliga 3:12 reglerna bör avskaffas. Därutöver måste den djupt omoraliska fastighetsskatten avvecklas.

Egenmakt, jobbgaranti och minskat bidragsberoende

Den del av inkomsten man själv har makt över efter att skatten är betald måste öka. Minskad skattebörda leder till minskat bidragsberoende och också till att det egna ansvaret ökar. Ett ökat ansvarstagande för sig själv och sina närmaste är positivt. Det är så starka självständiga individer kan växa. Inte minst ur ett integrationsperspektiv är det viktigt att öka rådigheten över den egna ekonomin. Det är stockholmaren själv som bäst kan välja vad han eller hon vill prioritera. Den genomförda skattechocken tvingar in fler stockholmare i bidragsberoende och passivitet.

Bidragsberoendet är en tragedi för varje människa som drabbas. Eftersom bristande ekonomiska resurser i en familj alltför ofta leder till missbruk, skilsmässor och andra problem, kommer den satsning vi gör och de krav vi ställer att leda till att fler stockholmare får en bättre livssituation.

I kombination med spelregler för ett näringsliv som ges möjligheter att skapa nya riktiga jobb krävs att det offentliga ställer upp tydliga och rättvisa normer för de arbetslösa. Arbete och viljan att ta ett arbete måste löna sig. Makten över den egna livssituationen måste tillåtas öka. Frukostbordsbesluten måste bli fler, myndighetsbesluten färre. Det offentliga ska vara starkt när det behövs, men målsättningen måste vara egen försörjning genom arbete. Eget arbete och egen försörjning skapar trygghet, delaktighet och stolthet.

Socialdemokraterna har misslyckats med att nå stadens sedan 1999 fastställda och alltfjämt gällande mål om ett halverat socialbidragsberoende i Stockholm i och med utgången av 2004. Utvecklingen nu är mycket oroväckande, antalet bidragsberoende invånare ökar.

För att lyckas med halveringsmålet måste nya metoder och nya samarbeten till. En del sådana samarbeten har prövats under den förra borgerliga mandatperioden och givit ett mycket gott resultat. Inte minst har samarbetet med näringsliv och bemanningsföretag bidragit till fler jobb. Flertalet stadsdelsnämnder har lyft upp frågan på dagordningen och startat särskilda projekt för att arbeta med de arbetslösa. Möjligheten att direktupphandla tjänster av bemanningsföretag och andra intressenter i arbetet för att minska bidragsberoendet måste också tillåtas och utnyttjas.

En jobbgaranti ska införas i Stockholm, där alla som idag är socialbidragsberoende ges en snabb individuell bedömning och, i de fall arbetsbrist är orsaken till bidragsberoendet, garanteras arbete inom fem dagar. Är det inte arbetsbrist som är orsaken till socialbidragsberoendet ska utbildning eller stöd efter individens behov erbjudas. Föreligger det medicinska eller andra skäl till bidragsberoendet bör en utredning göras för att se om det inte är exempelvis sjukbidrag eller sjukpension som är den stödför som passar bäst.

Byråkratibesparingar

För att säkra en budget i balans de kommande åren och skapa utrymme för skattesänkningar krävs det en omprövning av vad staden skall syssla med. Fokus måste vara på att utveckla kärnområdena och därutöver rationalisera i den verksamhet som inte är kärnverksamhet. Staden ska minska administrativa överbyggnader och söka effektiva lösningar med ambitionen att nå en plattare organisation.

Stadsdelsnämnderna som i dag utgör en onödig byråkratisk mellannivå i Stockholm ska avskaffas.

Uppskattningsvis fyra procent av stadsdelsnämndernas kostnader är i dag administration. Genom införande av betydligt färre sociala distriktsnämnder kan vi under det första året spara 1 procent, under de kommande åren kan besparingen nå 2 procent. Erfarenheterna från sammanslagningen av stadsdelsnämnder som genomfördes när Stockholm gick från 24 till 18 visar att denna besparingspotential är reell.

Samarbetet med Stockholms Läns Landsting ska utvecklas. Det är i grunden inte bra att det finns två olika organisationer som i vissa frågor överlappar varandra i Stockholm. Gemensamma utskott eller nämnder mellan kommunen och landstinget ska inrättas för att säkerställa att ingen hamnar mellan de olika huvudmännen inom omsorgerna. På sikt bör landstingen avvecklas och ansvaret för landstingsverksamheten tas över av kommunerna respektive staten.

Lokal kulturverksamhet i stadsdelsnämnderna ska överföras till kulturnämnden som får ett samlat verksamhetsansvar. Idrotts- och fritidsfrågor samt stadsmuseinämndens verksamhet integreras i kulturnämnden som blir en kultur- och idrottsnämnd. De uppgifter som stadsdelsnämnderna har i form av individärenden och

uppgifter som stadsdelsnämnderna har i form av individärenden och som handhas av de sociala delegationerna överförs till sociala distriktsnämnder.

Parkskötsel, snöröjning samt städning av gator och parker ska samlas centralt i staden i syfte att maximera utnyttjandet av resurser och kompetens. Vi är övertygade om att detta, i kombination med bland annat ökad dagsstädning av större ytor, leder till ett renare Stockholm.

Genom att administrationen av förskolan, skolan, äldreomsorgen och omsorgen om de funktionshindrade lyfts från stadsdelsnämnderna tillses också att verksamheten ges lika villkor oavsett form och oavsett var i staden man bor. Biståndsbedömning där sådan finns lyfts också från stadsdelsnämnderna till central nämnd. Att minska byråkratin frigör resurser som kan användas direkt i verksamheten och på det sättet ska kvaliteten inom skolan, förskolan och omsorgen om de funktionshindrade höjas. Driften av kommunala verksamheter inom äldreomsorg, förskolor, omsorg om de funktionshindrade och skolor överförs till sociala distriktsnämnder. Därmed skiljs beställande nämnd från utförande nämnd och konkurrensneutralitet skapas.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska integreras med stadsbyggnadsnämnden i en miljö- och stadsbyggnadsnämnd. Planprocessen ska effektiviseras med inriktning att det ska ta maximalt 1 år att ta fram en detaljplan i Stockholm.

Vår målsättning är att minimera antalet kommunalt drivna bolag. Ett av stadens tre bostadsbolag skall säljas.

Genom att integrera nämnder och flytta makten från stadsdelsnämnderna till de enskilda hushållen kan väsentliga resurser sparas. Dessa kan i stället användas för att höja kvaliteten i verksamheten och skapa utrymme för skattesänkningar.

Försäljningar

Staden är idag verksam inom flera marknader på ett skadligt sätt. I vissa fall har staden genom sina bolag en allt för stark ställning som inverkar skadligt på utvecklingen. I andra fall innebär stadens engagemang en onödig risk för stadens skattebetalare. Staden kan även genom sitt ägande vara hämmande för bolaget då den kommunala kompetensen inte tillåter bolagens verksamhet att växa i önskad omfattning. Med början 2005 ska flera kommunala bolag säljas.

En skola med kunskap i fokus

Vi är övertygade om att lärandet stärks om skolan ser till den enskilde individen/eleven och dennes förutsättningar. Det gäller såväl i förskolan som i grund- och gymnasieskolan. Därför vill vi ge varje elev och dennes föräldrar valfrihet och verkligt inflytande. På samma sätt ska lärare och skolledare ges frihet att avgöra hur de bäst stöder lärandet. Vår skolpolitik sätter barnens kunskaper i centrum och betonar tydligare föräldrars, elevers och lärares ansvar. Friheten att välja är grundläggande för att åstadkomma detta.

Vi moderater vill minska byråkratin genom att administrationen av förskolan och skolan lyfts från stadsdelsnämnderna. Vi vill se till att verksamheterna verkligen ges lika villkor oavsett form och oavsett var i staden man bor.

Förskolan måste få en mer pedagogisk inriktning. Förskolan ska stimulera utveckling och lärande. Föräldrarna skall ha ökat inflytande över förskolan. Deras val och önskemål ska styra inriktningen och utbudet av förskola i Stockholm. Kvaliteten i verksamheten garanteras bäst genom en mångfald av förskolor med skiftande inriktning. Etableringsfrihet för enskilda alternativ skall självfallet råda och kommunala verksamheter ska uppmuntras att ombilda sina verksamheter till fristående förskolor. Om behov av utbyggnad av förskolor uppstår ska detta i första hand ske i enskild form. Politikens roll bör renodlas till att ställa tydliga kunskapskrav, att via skatter finansiera skolan, att utvärdera de uppnådda resultaten samt inte minst att säkerställa att elever, föräldrar, lärare och skolledare ges tillgång till information och underlag inför de viktiga beslut och val dessa får makt och ansvar att fatta.

En moderat nystart för Stockholms skolor skulle innebära följande:

- ? tydliga, höga och mätbara kunskapsmål för alla elevers kunskaper
- ? tydliga krav på minimikunskaper som alla elever måste uppnå
- ? ett likvärdigt resursfördelningssystem där skolors finansiering, oavsett huvudmannaskap, helt bestäms av föräldrars och barns val av skola
- ? kontinuerlig utvärdering av skolors prestationer med hjälp av flera olika komplementära metoder och oberoende utvärderingsinstitut
- ? bred och tillförlitlig spridning av information till föräldrar och barn, liksom till lärare och skolledningar, om elevers och om skolors prestationer.
- ? en radikal minskning av den byråkrati som idag detaljstyr de kommunala skolorna och därmed en ökning av resurserna till undervisning och utvärdering

Vi är övertygade om att detta är vägen mot en bättre skola. En skola där alla kan bättre: elever, lärare och skolledare. Där blir politikerna också bättre på att leva upp till medborgarnas rättmätiga krav.

Bostadsbyggandet måste öka

Under 90-talet var bostadsbyggandet alltför lågt i stockholmsregionen. 1994-1998 byggdes totalt mindre än 5 000 bostäder i Stockholm. Under 1998-2002 mer än fördubblades bostadsbyggandet. Nu har bostadsbyggandet åter dalat. Det är centralt att bostadsbyggandet ökar i Stockholm.

Vi säger bestämt nej till det missbruk av skattemedel det innebär att låta stadens bostadsbolag utöka sitt fastighetsinnehav genom att köpa privata fastigheter, vilket kostar hundratals miljoner utan att en enda ny lägenhet tillkommer.

Bostadsbristen utgör ett problem för såväl regionens invånare som dess företag. Bostadsbristen kostar regionens företag 2,5 miljarder kronor per år i form av uteblivna expansionsmöjligheter och utgör ett av de stora problemen vid nyrekrytering.

Den tidigare moderatledda majoriteten tog åren 1998-2002 fram rekordmånga planer för nya bostäder i Stockholm. Totalt finns planer på 58 000 bostäder i form av såväl hyresrätter som bostadsrätter och småhus i såväl innerstaden som ytterstaden. Denna siffra hade kunnat vara mycket högre om regeringen för länge sedan gått med på våra önskemål om att tillåta tredimensionell fastighetsbildning.

Stockholmaren betalar idag en rekordstor andel av sin inkomst efter skatt för sitt boende. Det är angeläget att boendekostnaderna sänks. Dagens extremt hårda beskattning av byggande och boende är den största orsaken till att boendekostnaderna blir höga. Höjd fastighetsskatt drabbar alla i form av höjda boendekostnader. Vi anser att fastighetsskatten ska avskaffas.

Även om en omflyttning innebär att billigare lägenheter blir lediga när nya byggs, måste staden också försöka få till stånd nya lägenheter med rimliga boendekostnader. Staden kan bidra till sänkta kostnader genom att tillåta bebyggelse även på mark som inte är förenad med höga grundkostnader såsom sanering och överdäckningar. Högre exploatering och mindre detaljrika krav från staden är andra åtgärder för att sänka boendekostnaderna i nyproduktion.

Vi vill även fortsättningsvis erbjuda alla stockholmare möjligheten att äga sitt boende. Särskilt viktiga är de ombildningar som sker i ytterstaden där de allmännyttiga bolagen alltjämt har en alltför dominerande ställning.

Det är oerhört viktigt att även i nya bostadsområden bygga både hyresrätter, bostadsrätter och småhus eller så kallade stadsvillor. Det är genom en blandad bebyggelse i områden som integration och trivsel växer sig starkare.

Stockholms city är till för alla stockholmare. För att skapa en tryggare innerstadsmiljö krävs en fortsättning av cityförnyelsen som innebär att mörka bakgator fylls med liv och rörelse. Stockholmarna återtar genom nya bostäder i city gator som tidigare legat öde efter klockan 17.

Valfrihet och trygghet i omsorgerna

Valfrihet

Staden ska skapa förutsättningar för att ge alla så stor valfrihet som möjligt. Den enskildes valmöjligheter, och informationen om dessa möjligheter skall väsentligt öka inom äldreomsorg, omsorgen om de funktionshindrade, skola och förskola.

Även inom de områden som är gemensamt finansierade är det viktigt att friheten att välja finns. Invånarna i Stockholm ska erbjudas att välja såväl inom förskolan och skolan som inom äldreomsorgen, omsorgen om de funktionshindrade och inom SFI-undervisningen. Valet ska styra den ekonomiska ersättningen. Finansieringen är gemensam men valet ska fattas av den enskilde och dennes familj.

Den ekonomiska ersättningen från staden ska gå direkt till utföraren efter invånarens val, inte via stadsdelsnämnder eller annan onödig byråkrati.

En ökad valfrihet förutsätter fler alternativ. Därför är det en prioriterad uppgift för kommunstyrelsen och stadens nämnder att stimulera framväxten av fler aktörer inom

exempelvis förskola, utbildning, äldreomsorg, individ- och familjeomsorg och omsorgen om de funktionshindrade.

Därför är det också viktigt att utbyggnad av förskolor, skolor, äldreboenden och boenden för funktionshindrade i första hand sker genom att enskilt drivna företag, föreningar, stiftelser och andra organisationer tar initiativ till att bygga, äga och driva dessa verksamheter. Detta underlättas genom att vi inför ett kundvalssystem för särskilda boenden inom äldreomsorgen och inom omsorgen om de funktionshindrade.

Därför ska också stadens nämnder och förvaltningsledningar uppmuntra och stödja medarbetare som vill ta över kommunala verksamheter i egen regi. Särskild uppmärksamhet bör under kommande år riktas mot anställda inom förskolor, skolor och hemtjänst som önskar avknoppa sin verksamhet. Den nya majoritetens alternativ, "självförvaltning", är absolut inte ett fullgott alternativ; avknopplingsrätten ska återinföras och ett avknopplingskansli ska inrättas.

Trygghet

Det är oerhört viktigt att det kommunala ansvaret för äldreomsorgen och omsorgen om de funktionshindrade stärks. Frågan hur vi på bästa sätt tillser att stockholmarna garanteras en god och individuellt anpassad omsorg är en av de absolut viktigaste frågorna. För att centralt följa och bevaka att alla stockholmare ges en god äldreomsorg samt säkra en god utveckling inom äldreomsorgen bör frågorna hanteras av en central nämnd. Kvalitetskontrollen måste vara i fokus och utvecklas, liksom informationsgivningen så att även anhöriga lätt kan få information om hur omsorgen sköts. System med "loggbok", där den anhörige via Internet eller telefon dagligen kan se hur omsorgen bedrivs, skall införas och utvecklas. En betydelsefull trygghet är tryggheten att själv få välja. En kundvalsmodell ska införas även i särskilda boenden för äldre och funktionshindrade.

I arbetet med att skapa en ökad trygghet är det brottbekämpade och det brottsförebyggande arbetet av stor vikt. Den socialdemokratiska regeringens utarmning av polisens resurser de senaste åren har fått till effekt att allt fler stockholmare känner sig otrygga. Utvecklingen måste vändas. Stockholms stad måste hjälpa till att föra regionens talan gentemot regeringen i syfte att utverka fler poliser till Stockholm. För brottsförebyggande arbetet är det viktigt att man tillser att stadsmiljön är trygg och säker. Belysningsprogram, klottersanering och städning av det gemensamma rummet är viktiga åtgärder för att skapa ett tryggare Stockholm.

I arbetet med att garantera en trygg omsorg är arbetet med att få ner sjukfrånvaron centralt. Stockholm stad har i dag ca 5 500 medarbetare som är sjukskrivna varje dag. Det är drygt 12 procent av stadens anställda. Det är en skrämmande hög siffra, men det finns tyvärr många andra kommuner och landsting som har betydligt högre sjukfrånvaro. Att ha hög sjukfrånvaro kostar. För den enskilde i form av lidande och för staden och därmed skattebetalarna i form av vikarier, produktionsbortfall, rehabiliteringskostnader med mera.

Det finns många skäl till att sjukfrånvaron i Sverige har fördubblats i alla åldersgrupper sedan 1998. För att komma till rätta med ett sönderfallande sjukförsäkringssystem krävs nu politiska åtgärder som angriper grundproblemen. Den socialdemokratiska regeringen har i stället valt att fokusera på kostnaderna för sjukfrånvaron. Regeringens senaste förslag till lösning är nu att vältra över kostnaderna för en dåligt fungerande sjukförsäkring på arbetsgivarna istället för att angripa orsakerna. Förslaget innebär att arbetsgivaren ska betala 15 procent av sjukpenningkostnaden för alla heltidssjukskrivna. För Stockholms stads del handlar det om en extra kostnad om minst 100 miljoner kronor, vilket motsvarar mer än 250 tjänster inom äldreomsorgen. Då är ändå inte hänsyn tagen till vikariekostnader med mera.

Detta förslag måste stoppas. Stockholms stad måste omedelbart uppta förhandlingar med statsmakten om denna övervältring.

Förutsättningar och mål för perioden 2005-2007

Förutsättningar inför budget 2005 samt 2006-2007

Det allmänna ekonomiska läget i staden

Stockholms stads bokslut för 2003 visade på en försämring om en miljard jämfört med 2002. Utvecklingen i stort ser dyster ut och tittar man på utvecklingen under 2004 ser bilden än dystrare ut. I stadsledningskontorets ekonomiska månadsrapport för april kan man utläsa att verksamhetens nettokostnader för perioden har ökat med 8,9 procent jämfört med samma period föregående år. Under samma period var tillväxten i Stockholm närmare 0 procent (0,6 procent första kvartalet 2004).

Tendensen är tydlig. Socialdemokraterna bygger upp en växande underskottsproblematik, igen.

Bakgrunden till de nuvarande budgetproblemen ligger i huvudsak i att majoriteten under 2003 höjde skatten och lade ut allt för mycket pengar till stadsdelarna. Stadsdelnämndernas utfall 2003 inkl. resultatdispositioner uppgick till 19 470,3 mnkr, att jämföra med 18 310,6 år 2002. Det innebär att kostnaderna ökat med 1159,7 mnkr eller drygt 6 procent under 2003. Socialdemokraterna öppnade kommunens plånbok rejält under 2003 för att se till att stadsdelsnämnderna klarade budget utan att behöva rationalisera. De ekonomiska problemen som finns har inte lösts genom effektiviseringar utan genom att tillåta kostnadsökningar och låta stockholmarna via skattsedeln finansiera dem. Detta är givetvis varken en ansvarsfull eller i längden hållbar ekonomisk politik. I synnerhet inte i det samhällsekonomiska läge vi befinner oss i med svag tillväxt, få nya jobb och vikande skatteunderlag i Stockholm.

Budgetramen för stadens verksamheter som bedrivs i nämndsform (budgeterade nettokostnader, exkl. slutna redovisningsenheter) var år 2003 24 577,5 mnkr och år

2002 22 761,7 mnkr, en ökning med 1 815,8 miljoner eller drygt 7 procent. Budgetramen för 2004 är 25 084 mnkr, en ökning med 506 miljoner eller ca 2 procent.

Att budgetramen inte ökar i samma utsträckning som mellan 2002 och 2003 beror på minskade intäktsökningar till följd av den – i stora delar hemmasnickrade – lågkonjunktur som Stockholm drabbats av och den eskalerande plundring av stadens ekonomi som skatteutjämningen innebär. 2004 betalar Stockholms stad över 4,2 miljarder i utjämningskatt.

För en småbarnsfamilj som tjänar 33 000 före skatt varje månad och som bor i ett ordinärt småhus i Stockholm innebär de senaste årens skattehöjningar ett hål i hushållskassan om nästan 1000 kr per månad eller 12 000 kr per år. När vi lägger samman kostnader för kommunal-, landstings och fastighetsskatt samt huspris, det vill säga de stora utgifterna för en familj utöver kostnaden för mat som ser ungefär likartad ut över hela Sverige, har stockholmsfamiljen 6 000 kr mindre kvar att leva på än motsvarande familj i exempelvis Piteå eller Örnsköldsvik. En familj med samma inkomster i Piteå har alltså varje år 72 000 kronor mer i hushållskassan efter skatt än familjen i stockholmsregionen att använda till semesterresor, nya glasögon eller kanoterna den må. Enorm skillnad i levnadsstandard mellan Norrbottens län och Stockholms län anser socialdemokraterna, vänsterpartiet och miljöpartiet att skatteutjämningsystemet är rättvist. Likaså anser dessa partier att det är rättvist att medborgarna i Stockholms län betalar nära tre kronor mer i landstingskatt än de boende i Norrbotten för att kunna betala skatteutjämningen som skickas till bland andra just Norrbotten. Denna omständighet är en principiell och moralisk härdsmläta.

Den nationella politiken utarmar Stockholms län. Genom en medveten socialdemokratisk politik dräneras regionen på 16,3 miljarder årligen i skatteutjämningsystemet. Samma medvetna politik medför att invånarna i vår region betalar mer i skatter än rikets övriga invånare. Företag och familjer i Stockholmsregionen betalade år 2000 41 procent av statens direkta skatteinkomster. Vi utgör dock bara 20 procent av landets befolkning. Under perioden 1995-2000 ökade förvärvsinkomsterna i regionen med 10 procent per år. Skatten ökade dock med 16 procent per år. Sammanlagt ökade den statliga skatten på förvärvsinkomster från Stockholms län med 106 procent under denna period, men bara med 42 procent i övriga riket. Skatten på kapitalinkomster ökade 1995-2000 med 344 procent i vårt län, mot 154 procent i övriga riket. Fastighetsskatten har ökat med 13 procent per år, mot 7 procent i övriga riket. När intäkterna minskar måste man anpassa utgiftsläget och samtidigt agera för att skapa höjda intäkter i framtiden. Problemet är att de första prognoserna för 2004 visar att socialdemokraterna har en oförmåga att göra detta. Vänstermajoritetens förslag till strategisk inriktning för de kommande åren bekräftar den bilden.

Åtgärder behöver vidtas omgående. Stockholms stad har i dag en för stor kostym och majoriteten gör av med för mycket pengar i verksamheten samtidigt som de tar friskt ur det egna kapitalet utan att fylla på. Detta kommer att leda till framtida ekonomiska problem för Stockholm – det är inte att föra en ansvarsfull ekonomisk politik.

Effekt av våra förslag på stadens ekonomi

För att säkra en budget i balans och skapa utrymme för skattesänkningar de kommande åren krävs det en omprövning av vad staden skall syssla med. Fokus måste vara att utveckla kärnområdena och därutöver rationalisera i den verksamhet som inte är kärnverksamhet.

Genom byråkratrationaliseringar kan vi spara 200 miljoner första året och 400 miljoner 2006 respektive 2007.

Genom fokusering på att minska socialbidragsberoendet samt införandet av en jobbgaranti sparas 100 miljoner per år jämfört med vänstermajoritetens förslag.

Genom att inte avsätta medel till kompetensfonden eller till miljömiljarden samt genom ett ökat försäljningsbeting på gatu- och fastighetsnämnden förbättras räntenettot 2005 med 71 miljoner. Genom att återuppta den populära friköpsmöjligheten samt genom redovisade försäljningar av stadens bolag förbättras stadens långsiktiga förmögenhet och därmed kan räntenettot hållas på 400 miljoner 2006 och 2007. Förslaget om att höja krav på avkastning från stadens bolag möjliggör också en högre utdelningsnivå 2005, 2006 och 2007

Resultatplan

Resultatplan

Mnkr	Plan 2005	Plan 2006	Plan 2007
Verksamhetens intäkter	5 920	5 930	5 620
Verksamhetens kostnader (-)	-30 510	-30 130	-30 160
Avskrivningar (-)	-460	-540	-590
Central medelsreserv (-)	-1 000	-1 370	-1 750
Pensionsavgifter (-)	-520	-520	-520
Verksamhetens nettokostnader	-26 570	-26 630	-27 400
Skatter	26 550	27 580	28 710
Inkomstutjämnning	-5 530	-5 800	-6 100
Kostnadsutjämnning	1 320	1 330	1 340
Generella statsbidrag	3 370	3 370	3 790
Mellankommunal skatteutjämnning	-220	-220	-220
Räntenetto	491	400	400
Övriga finansiella intäkter	600	600	600
Summa finansiering	26 581	27 260	28 520
Resultatprognos	11	630	1 120

Mål för 2005-2007

Frihet och Ansvar

Politiken, nationellt och lokalt, tar idag för stort utrymme på bekostnad av enskilda människors möjlighet att råda över sina liv. Beroendet av bidrag för att klara månadens ekonomi skapar en känsla av otillräcklighet och otrygghet. Det är viktigt att öka stockholmarnas självbestämmande genom att ta bort politiska regleringar som hindrar människor att växa och själva välja sin egen väg. Det är genom att låta alla utvecklas och ta ansvar som ett gott samhälle kan skapas. Trygghet handlar i grunden om att äga makten över det egna livet.

Under de kommande åren ska stadens verksamhet präglas av valfrihet, det ska vara den enskilde stockholmarens val vilken utförare han eller hon vänder sig till, offentlig eller privat.

Stadens verksamheter ska utformas och utföras så att de tillgodoser höga kvalitetskrav. Tydligt formulerade kvalitetsgarantier ska utfärdas inom stadens verksamhetsområden. Kvaliteten inom äldreomsorg, omsorgen om de funktionshindrade och utbildning ska vara hög med särskilt fokus på trygghet, inflytande och individualisering samt inom skolan kunskap och lärande. Kvalitetssatsningar inom kommunens kärnområden ska prioriteras.

Stockholmarna ska bo i en trygg, medmänsklig och säker stad. Stockholms stad har i de delar som följer av uppdelningen mellan de olika offentliga instanserna i Sverige det yttersta ansvaret för att tillse att alla stockholmare ges möjligheter att leva ett tryggt och säkert liv. Det offentligas yttersta ansvar får vi aldrig kompromissa med.

Inriktning för 2005

Inriktning för nämndernas och bolagens verksamhet år 2005

- ? Satsningar ska göras för att göra Stockholm till norra Europas mest företagsvänliga stad.
- ? Stadsdelsnämnderna ska avskaffas och nämndsomstruktureringar genomföras i syfte att minska de administrativa kostnaderna.
- ? Biltullsexperimentet avbryts.
- ? Åtgärder ska vidtas för att minska sjukfrånvaron i staden.
- ? Takten i bostadsbyggandet ska öka.
- ? All verksamhet utom myndighetsutövning och strategiska ledningsfunktioner skall upphandlas i konkurrens.
- ? Kvalitetssatsningar inom kommunens kärnområden: förskola, skola, äldreomsorg och omsorgen om de funktionshindrade ska prioriteras.
- ? Staden ska skapa förutsättningar för att ge alla en så stor valfrihet som möjligt. Den enskildes valmöjligheter och information om dessa möjligheter ska väsentligt öka

inom äldreomsorg, omsorgen om de funktionshindrade, skola och förskola.
Kundvalsmodell införs inom särskilda boenden för äldre och funktionshindrade

- ? Stadens målsättning är att minimera antalet kommunala bolag.
- ? Kollektivtrafiken ska byggas ut.
- ? Stockholm ska vara en ren och trygg stad.
- ? Ett avknopningskansli inrättas som ges i uppgift att hjälpa de anställda som önskar ta över sin verksamhet.
- ? Arbete med att förbättra budgetarbetet och den ekonomiska uppföljningen ska fortsätta genom att kvalitetsutveckling, miljöledning och ekonomisk styrning integreras i en sammanhållen process.

Moderaternas förslag till kommunfullmäktige

Den redovisade Strategin för utveckling av Stockholms stad åren 2005-2007 godkänns.

Stockholm den 2 juni 2004

KRISTINA AXÉN OLIN

Reservation anfördes av borgarrådet Jan Björklund (fp) enligt följande.

Folkpartiets förslag till Strategisk inriktning för Stockholms stad 2005-2007

NY START FÖR STOCKHOLM

Skolan skall förmedla kunskap

Förskolan

Grundskolan

Gymnasieskola, vuxenutbildning och särskola

STADSDELSNÄMNDERNA

Äldreomsorg

Omsorg om funktionshindrade

Individ- och familjeomsorg

Ekonomiskt bistånd – Stockholm jobbar

Ett ökat bostadsbyggande

Mångfald i boendet

Fortsätt ombildningen

Sänk boendekostnaden

Infrastruktur och Trafik

Nej till biltullar

Bygg ringleden

Rädda Bromma

Stockholm som svenskt kulturcentrum

NY START FÖR STOCKHOLM

Stockholm har gått rätt in i väggen. Från att ha varit en tillväxtregion med starkt framtidstro har villkoren i Sveriges huvudstad förändrats radikalt. Fram tonar bilden av en region med mycket svåra problem. De problem som folkpartiet tidigare definierade som växtvärk har idag övergått till förlamning.

Socialdemokraternas vallöften ser ut att vara långt ifrån att uppfyllas, trots att halva mandatperioden snart har gått. Majoriteten är till exempel ljusår ifrån att infria vallöftet om att bygga 20 000 nya bostäder under perioden 2003-2006. Efter nästan halva mandatperioden har knappt 2000 bostäder färdigställts och av dessa är endast ett fåtal hyreslägenheter trots löftet om att producera 8000 hyreslägenheter. I denna takt kommer det ta ett kvarts sekel för majoriteten att uppfylla vallöftet. Stockholms invånare kan inte bo i markanvisningar eller detaljplaner utan de behöver inflyttningsklara bostäder.

Socialdemokraterna är också långt ifrån att infria vallöftet om en minskning av barngruppernas storlek med i snitt två barn per grupp. Den nya resursfördelningsmodell som kommunstyrelsen har föreslagit kommer att slå hårt mot många stadsdelsnämnder. Antagligen kommer barngrupperna i de stadsdelsnämnder som drabbas av den nya fördelningen att öka kraftigt om kommunstyrelsens förslag genomförs. Den första valsveket, införandet av biltullar, ser ut att fortsätta. Trots att kostnaderna blir enorma för försöket och skatten kommer att slå hårt mot dem med låga inkomster fortsätter majoriteten att driva försöket. Att Stockholms dessutom inte har fått rösta om försöket gör bara saken ännu värre.

En mycket oroande utveckling är att socialbidragskostnaderna ökar dramatiskt i staden. Majoriteten skyller allt på konjunkturen och har som enda förslag att tillsätta en utredning. En jämförelse mellan stadsdelarna visar i dag tydligt att aktiva insatser och tydliga krav har mycket stor betydelse i arbetet med att hjälpa människor gå från bidrag till jobb. I Skärholmen har kostnaderna för socialbidrag minskat med 12 procent sedan 2002, lågkonjunkturen, och majoriteten, till trots.

Socialdemokraterna i Stockholm har inte lyckats övertyga sina partikamrater i regeringen att Stockholms utveckling och tillväxt är en viktig fråga för hela Sverige. Regeringens Stockholmsfientlighet är ett stort problem. Det kommunala utjämnningssystemet slår nu med full kraft mot Stockholm. En allt större andel av skattebetalarnas pengar hamnar i andra kommuner. En allt mindre andel kan därmed användas till stockholmarnas behov.

Utvecklingen som målas upp i ärendet om Strategisk inriktning för Stockholms Stad ser mycket oroande ut. Bilden bekräftas av de ekonomiska rapporter som kommer från verksamheterna. Trots den skattehöjning som majoriteten genomförde i början av mandatperioden kommer verksamheterna stå inför stora nedskärningar om inget görs.

Bristande prioriteringar och ökade satsningar på annat än de kommunala kärnverksamheterna

spär ytterligare på problemen och urholkar verksamheternas förutsättningar att ge stockholmarna en grundläggande service. Det är helt orimligt att Agenda 21-kontor, medborgarkontor och konsumentrådgivning i dagens trängda ekonomiska läge prioriteras framför satsningar på barnomsorg, skola och äldreomsorg. Mycket av den skattehöjning som majoriteten genomförde har dessutom inte gått ut i verksamheten utan har istället täckt upp underskott i stadsdelsnämnderna.

Stockholm behöver en helt annan politik. En politik som främjar tillväxt och som har en inbyggd förståelse för näringslivets villkor. Till detta hör naturligtvis att inte höja skatter och avgifter, men också att verka för en god offentlig service med bra förskolor och skolor, äldreomsorg som fungerar och ett rikt kulturliv.

Företagsamheten i Stockholm går nu på sparlåga. Företag i vår region har större problem än i andra regioner. Arbetslösheten ökar. Ett gott näringslivsklimat är en förutsättning också för en väl fungerande offentlig sektor. En övergripande målsättning för Stockholms stad måste därför vara att medverka till ett klimat där nya företag kan bildas och de gamla växa och utvecklas.

De här problemen tillhör de största utmaningarna för alla politiska partier. Vi vill möta problemen, inte genom att säga nej till dem som vill flytta hit, utan genom att bygga betydligt mer än idag och att bygga kringfartsleder runt Stockholm och att ytterligare bygga ut kollektivtrafiken. Därmed skiljer vi oss från dem som i varje läge, nästintill ryggmärgsmässigt, säger nej till varje nytt hus som ska byggas och varje väg som ska dras fram.

Under den förra mandatperioden var folkpartiet med och styrde staden. Vi gav mer makt åt medborgarna själva och mindre makt åt politiker och byråkrater. Vår politik lyckades också; allt fler familjer fick bestämma i vilken förskola eller skola deras barn skulle gå, äldre fick bestämma vilken hemtjänst som skulle anlitas och vuxenstuderande kunde bestämma i vilken skola de skulle läsa sina kurser.

För oss som liberaler är det självklart, både som parti i majoritetsställning och som oppositionsparti, att arbeta för denna utveckling; de viktigaste valen i livet skall göras av människorna själva. Men lika självklart är det att finansieringen av de offentliga tjänsterna skall ske i huvudsak med skattemedel. Ingen skall tvingas avstå från att göra ett medvetet val av ekonomiska skäl. En solidarisk finansiering är en grundbult i ett liberalt samhälle.

För att komma ur den förlamning som har drabbat Stockholm måste politiken förändras radikalt. Det behövs en politik för tillväxt och företagande. Det behövs ett starkt politiskt ledarskap där resurser prioriteras så att vi kan ge stockholmarna en god offentlig service med bra skolor, förskolor och äldreomsorg.

Skolan skall förmedla kunskap

Förskolan

För både barn och personal är det viktigt att det finns klara mål för förskolan. Det bör vara två typer av mål, dels mål som anger inriktningen på förskolans pedagogiska

verksamhet och uttrycka en önskad kvalitetsutveckling, dels mål som anger vilka pedagogiska ambitioner förskolan har för varje barn. Sådana mål saknas i förskolan, men finns för grundskolan och alla andra skolformer.

I takt med att förskolan får ett större pedagogiskt ansvar än tidigare är det oerhört viktigt att det är utbildad personal som har huvudansvaret för verksamheten. Förskollärare har efter tre års högskolestudier en pedagogisk kompetens att lära och utveckla barn. Deras kompetens som yrkeskår är värdefull och ska tas på allvar. Det är lika viktigt att behöriga förskollärare har ett pedagogiskt ansvar inom förskolan som att behöriga grundskollärare undervisar inom grundskolan. Med den nuvarande politiken ges inte förskollärarna med treårig högskoleutbildning ett större ansvar än personal som saknar högre utbildning. Att öka andelen förskollärare i stadens förskolor är av central betydelse.

Socialdemokraterna har ännu inte infriat vallöftet om en minskning av barngruppernas storlek med i genomsnitt två barn. I många stadsdelsnämnder, t ex Farsta och Älvsjö, växer i stället barngrupperna. Den nya resursfördelningsmodell som kommunstyrelsen har föreslagit kommer att slå hårt mot många stadsdelsnämnder. Antagligen kommer barngruppernas storlek i dessa stadsdelsnämnder att öka kraftigt om kommunstyrelsens förslag genomförs.

Grundskolan

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära eleverna läsa, skriva och räkna. Dessa baskunskaper är helt avgörande för elevernas förmåga att tillgodogöra sig all övrig undervisning.

Dagens skola bygger på att alla elever läser samma ämnen, i samma takt under lika lång tid. I praktiken har det blivit en övergripande målsättning att alla barn ska gå nio år i grundskolan, inte att alla elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper. Undervisningen måste individualiseras så att elever som har svårt att nå målen ska få extra tid och hjälp, samtidigt som elever som snabbt når målen måste få ytterligare stimulans och fördjupande arbetsuppgifter och även kunna gå vidare i snabbare takt.

Varje skola ska arbeta självständigt utifrån läroplanens mål. Avsikten är att garantera varje skola största möjliga professionella frihet. Skolundervisning ska styras utifrån läroplanen, men rektor och lärarna ska ha ansvaret för hur läroplanens mål nås. Skolans resultat ska utvärderas med ett nationellt betygssystem, nationella prov och en nationell skolinspektion. Det är skolans professionella pedagoger som i sista hand ska avgöra hur målen i skolan ska nås. Alla förslag om styrelser med elevmajoritet är därför helt oacceptabla.

Kommunaliseringen av skolväsendet har medfört en stor kvalitetssänkning. Avsikten var att decentralisera makten över skolan, men i själva verket har fler hierarkier införts. Rektorers och lärares inflytande har minskat till förmån för kommunpolitiker och tjänstemän. Finansieringen av skolan bör därför förstärkas genom en nationell skolpeng. I Stockholm bör grundskolan lyftas ut ur stadsdelsnämndernas ansvarsområde.

I budget 2003 fick kommunstyrelsen i uppdrag att föreslå ett förändrat resursfördelningssystem till förskole- och grundskoleverksamheten. Den utredning som nu har presenterats är dock ur många aspekter otillfredsställande. I stället för att, som utredningen föreslår, fördela mer resurser till stadsdelsnämnderna, måste en större del av skolans budget öronmärkas för skoländamål. I framtiden bör hela skolschablonen, språkschablonerna och "anslag 2" öronmärkas direkt till skolorna. Även den föreslagna nya socioekonomiska viktningen är olycklig.

Under den förra mandatperioden gavs alla föräldrar rätt till skriftliga omdömen. Orsaken är att både eleverna och elevernas föräldrar har rätt att få information om hur eleven klarar sig i skolan. Utöver skriftliga omdömen från årskurs ett bör betygen ges tidigare och i fler steg. Tyvärr har socialdemokraterna signalerat att de skriftliga omdömena ska avskaffas.

Nationella prov säkerställer att skolans kunskapsmål nås och ger en god bild av elevernas kunskaper i olika ämnen. För att på bästa sätt säkra kvaliteten i den svenska skolan ska obligatoriska nationella prov regelbundet genomföras i de viktigaste ämnena. Från årskurs tre ska eleverna göra nationella prov i läsning och skrivning. Det är djupt olyckligt att majoriteten har föreslagit att Stockholmsproven i svenska ska avskaffas.

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och välmotiverad lärarkår. Yrkets status har successivt försämrats och allt för få ungdomar kan i dag tänka sig att bli lärare. För att höja läraryrkets status krävs bl a fler karriärvägar, högre löner, bättre utvecklings- och fortbildningsmöjligheter, fler lektorat och att riksdagen beslutar om en ~~lärarskatt~~ **Slutbetalning**. i Stockholms skolor ska präglas av lugn och arbetsro. Hot, våld och kränkande språkbruk ska inte vara acceptabelt. Ingen ska behöva vara rädd för att gå till skolan. Skolväsendet måste få tydligare möjligheter att vidta sanktioner mot elever som mobbar och trakasserar elever och lärare i skolan. Åtgärder inom grundskolan som bör skrivas in i en ny skollag är skriftlig varning, obligatoriska föräldrasamtal, kortare avstängning och, om ingenting annat hjälper, förflyttning till annan skola. Vid grova fall av våld, trakasserier eller mobbning bör skolan polisanmäla förövaren. Handlingar som inte accepteras utanför skolans område får inte accepteras då de utförs av barn mot andra barn.

Skolk är ett växande problem i många skolor som gör det svårt att bedriva en meningsfull undervisning. Flera larmrapporter har dessutom visat att skolk är ett riskbeteende; skolket leder ofta till kriminalitet och missbruk. Synen på olovlig frånvaro måste därför skärpas. Bland annat borde olovlig frånvaro skrivas in i grundskoleelevernas terminsbetyg. Tyvärr har socialdemokraterna hittills hindrat detta.

Möjligheten att välja skola borde vara en självklar rättighet för all stockholmare. Tyvärr har socialdemokraterna på olika sätt försökt förhindra valfriheten, bland annat genom att missgynna fristående skolor ekonomiskt. De fristående skolorna ökar mångfalden och fyller en viktig funktion som alternativ och konkurrenter till de kommunala skolorna. Lika villkor ska gälla mellan fristående och kommunala skolor.

Gymnasieskola, vuxenutbildning och särskola

Gymnasieskolan

I Stockholms skolväsende har många bottenrekord noterats under läsåret 2003/04. För första gången är det individuella programmet den största utbildningsvägen i gymnasieskolans årskurs ett. En jämförelse av antalet elever i årskurs ett år 2000 och antalet som var kvar efter tre år på de yrkesförberedande programmen, visar att endast hälften fått slutbetyg. På fordonsprogrammet hade endast 31 procent fått slutbetyg efter tre år, på livsmedelsprogrammet var motsvarande siffra 25 procent.

Den svenska gymnasieskolan måste göras om i grunden. Dagens samhälle ställer högre krav på fler inriktningar och mer specialisering, något som kräver höga förkunskaper. Kursgymnasiet har visat sig vara ett misslyckande och bör ersättas av ett nytt linjegymnasium.

En särskild studentexamen bör införas för de studieförberedande programmen. Denna studentexamen ska gälla som allmän behörighet till högskolan. Betygen bör dessutom viktas så att matematik och språk väger tyngre vid antagningen till högskolan än rena hobbyämnen. Högre förkunskapskrav ska ställas för tillträde till de studieförberedande programmen. Exempelvis borde minst godkänt i de naturvetenskapliga ämnena vara krav för naturvetenskapligt program och godkänt i språk, historia och samhällskunskap vara krav för det samhällsvetenskapliga programmet. ~~Den mest~~ avhoppet från dagens yrkesförberedande program visar att tanken på att alla elever ska bli högskolebehöriga måste skrotas. I stället bör nya yrkeslinjer inriktade mot yrkesämnena ersätta dagens alltför teoritunga yrkesförberedande program. De nya yrkeslinjerna ska leda till en särskild yrkesexamen. Kärnämneskurserna ska tillåtas variera med inriktning och elevens motivation. Utöver detta bör särskilda lärlingsutbildningar skapas. Huvuddelen av tiden på lärlingsutbildningarna ska tillbringas på en arbetsplats.

Vuxenutbildningen

Socialdemokraterna har avbrutit införandet av pengsystem inom den kommunala vuxenutbildningen. Med ett pengsystem skulle situationen bli mer lik den inom grund- och gymnasieskolan, det vill säga att fler fristående utbildningsanordnare startar som komplement och konkurrent till den kommunala utbildningen. Fler utbildningsanordnare ökar både elevernas valfrihet och höjer kvaliteten inom utbildningen.

Särskolan

Det finns en stark strävan inom socialdemokratien att lägga ned särskolan. Argumentationen är att en jämlikhet skapas om alla elever får exakt samma utbildning. Men alla barn är olika. Alla elever har olika behov och behöver få en utbildning som är anpassad just för dem. Det är först då som alla ges lika chanser. Alla elever med utvecklingsstörning ska även i fortsättningen kunna välja den gemenskap och

lingsstörning ska även i fortsättningen kunna välja den gemenskap och specialistkompetens som särskolan erbjuder.

Naturligtvis är det viktigt att kontakten mellan utvecklingsstörda och icke-utvecklingsstörda elever utvecklas, både i skolan och i resten av samhället, men det får inte ske till priset att elever med utvecklingsstörning förlorar rätten till en utbildning som är anpassad efter deras behov.

I tertialrapport 1/2004 föreslår socialdemokraterna omfattande besparingar i särskolan. Bland annat ska bemanningen sänkas till hösten, det vill säga färre lärare och specialpedagoger. I övrigt föreslås att särskolebarnens färdtjänst ska försämras. Det är orimligt att samhällets mest utsatta barn ska betala för socialdemokraternas vallöften. Nya principer för särskolans utveckling måste utarbetas. Lindeparken ska vara kvar, valfrihet och kvalitet måste säkerställas.

Svenska för invandrare, sfi

Utbildningsnämnden beslutade i september 2003 att återkommunalisera stora delar av stadens undervisning i svenska för invandring. Bakom beslutet fanns rent ideologiska drivkrafter; att maximera antalet elever i den kommunala verksamheten var viktigare än de studerandes bästa.

De nu genomförda upphandlingarna har inneburit att flera omtyckta fristående anordnare tvingats upphöra med sin verksamhet, bland annat Livstycket i Tensta och Liber AB i Västertorp som hade högst andel nöjda sfi-studerande i de brukarundersökningar som genomfördes hösten 2002 och hösten 2003.

Det är anmärkningsvärt att socialdemokraterna reserverade 35 procent av platserna i upphandlingen för SFI Vårberg och de övriga kommunala alternativen. Om så inte hade skett hade med största sannolikhet både Livstycket och Liber AB i Västertorp varit kvar.

Det är dags att förstärka den enskilde elevens inflytande genom att införa pengssystem inom sfi-utbildningen. En särskild sfi-peng skulle både öka elevernas valfrihet och innebära en ökad mångfald av anordnare inom dessa viktiga verksamheter, vilket också underlättar integrationen i samhället.

STADSDELSNÄMNDERNA

Stadsdelsnämnderna ansvarar för många av de verksamheter som ligger stockholmarna allra närmast. Förskola, skola, äldreomsorg och social omsorg omsätter varje år en betydande del av stadens budget. Men bristande prioriteringar och ökade satsningar på annat än de kommunala kärnverksamheterna riskerar allt mer att urholka stadsdelarnas förutsättningar att ge stockholmarna en grundläggande service.

Folkpartiet vill prioritera kärnverksamheten i stadsdelarna. Pengarna skall gå till en bra skola och omsorg, inte till ökad administration och dyra projekt som inte efterfrågats av medborgarna. En viktig del av denna prioritering handlar om att öronmärka de resurser som skall gå till kärnverksamheter. Satsningar på förskolan

resurser som skall gå till kärnverksamheter. Satsningar på förskolan skall inte kunna användas till att administrera helt andra verksamheter.

Stadsdelarna skall ge medborgarna en grundläggande service – inte göra dem till fångar i den egna verksamheten. I dag finns allt för många exempel inom äldreomsorg och social omsorg på hur människor nekas service utanför den egna stadsdelen. Med fler pengssystem ökar valfriheten för den enskilde och förutsättningarna för en förbättrad kvalitet i verksamheterna.

Äldreomsorg

En av stadens främsta uppgifter är att se till att det finns äldreomsorg av god kvalitet för de äldre, som behöver service, omsorg och vård. Det innebär att äldreomsorgen skall präglas av inflytande, individualisering, trygghet och valfrihet. De äldre har rätt att få en likvärdig service, vård och omsorg oavsett var de bor i staden.

Under förra mandatperioden lades en ny kurs för Stockholms äldreomsorg. Den enskilda människan sattes i centrum. Valfrihet i hemtjänsten, en strategi för kvalitetsutveckling, arbetet med kvalitetsgarantier påbörjades, liksom planering för valfrihet i boendet, kraftfull utbyggnad av antalet platser, inrättandet av en äldreombudsman och stora ekonomiska tillskott genomfördes.

Under den nuvarande majoriteten har en skrämmande utveckling smugit sig på inom stadens äldreomsorg. Utbyggnaden av boenden för äldre har ersatts med avveckling och stoppolitik. Förutsättningarna för privata anordnare av äldreomsorg har försämrats dramatiskt, och därmed den enskilda människans valfrihet. Omvandlingen av servicehus till seniorbostäder sker i ett tempo som gör att servicehusen som boendeform inom några år riskerar att vara helt avvecklad.

Valfrihet för äldre

Det pengssystem för hemtjänsten som infördes av folkpartiet år 2001 permanentas nu. Detta är mycket glädjande. Under de kommande åren är det angeläget att hemtjänstpengen utvecklas, inte minst genom en ökad information till brukarna om rätten att välja utförare.

Hemtjänstpengen är dock bara det första steget mot en ökad valfrihet för Stockholms äldre. Nästa steg är att ge människor rätt att välja vilket äldreboende de önskar flytta till. Stadens riktlinjer om att en person skall kunna erbjudas äldreboende i valfri stadsdel står sig i dag mycket slätt mot den krassa ekonomiska verkligheten ute i stadsdelarna. Många nekas placering på boenden utanför den egna stadsdelen, och valfriheten har blivit en pappersprodukt. För att ge människor en reell chans att välja mellan privata och kommunala utförare skall en äldreomsorgspeng för boendet införas.

För att ge stockholmarna en mångfald av utförare i äldreomsorgen krävs att staden fortsätter att arbeta för att få fler privata utförare i äldreomsorgen. I väntan på att äldreomsorgspengen kan införas i full skala skall staden fortsätta att arbeta med upphandlingar. Det senaste året har tyvärr inneburit flera exempel på motsatsen. Väl fungerande och uppskattade privata äldreboenden har återkommunaliserats eller

gerande och uppskattade privata äldreboenden har återkommunaliserats eller avvecklats, och i minst ett fall har ett tidigare utlovat privat övertagande av ett äldreboende stoppats.

Omsorg med mångfald och kvalitet

Under förra mandatperioden genomfördes en kraftigt utbyggnad av nya platser i äldreboenden. Målet om 500 nya platser överträffades. Den kraftiga utbyggnaden av äldreboenden har resulterat i att köerna till äldreomsorgen har minskat dramatiskt. Även om befolkningsprognoserna pekar på en nedgång i antalet äldre vill vi fortsätta utbyggnaden och moderniseringen av stadens äldreomsorg. Fortfarande bor många människor på sjukhem som inte alls lever upp till krav på modern standard, och det saknas platser i särskilda boenden för bland annat dementa.

För många äldre är det viktigt att få fortsätta bo i sin ”vanliga” bostad. Detta bör kunna erbjudas, genom stora insatser från äldreomsorg och sjukvård i hemmet. Rätten att få bo kvar hemma får dock inte förvandlas till tvång. Seniorboenden med olika upplåtelseformer är viktiga och bör utvecklas och uppmuntras. Folkpartiet har därför ställt sig bakom reformen att omvandla delar av stadens servicehuslägenheter till seniorbostäder.

Men den omvandling som nu sker från servicehus till seniorbostäder görs i en alltför snabb takt, och grundar sig i många fall på stadsdelarnas ekonomiska behov snarare än de äldres efterfrågan på olika boendeformer. Risker är stora att den planerade mångfalden av boendeformer snabbt kan vändas till enfald. Folkpartiet vill slå vakt om servicehusen som en boendeform.

En annan mycket oroande utveckling är den skärpning av biståndsbedömningen inom äldreomsorgen som blir alltmer uppenbar. Det finns i dag exempel på sjuka 90-åringar som inte beviljas särskilt boende. Flera stadsdelar redovisar öppet skärpta biståndsbedömningar som en besparingsåtgärd under 2004. Men äldre stockholmarnas lagstadgade rätt till stöd och ett tryggt boende får aldrig underställas stadsdelarnas besparingsbehov och oförmåga att prioritera kärnverksamheten.

Just nu förbereds försök med att erbjuda personer över 80 år hemtjänst utan biståndsprövning. Vi vänder oss mot denna utveckling av två skäl. I dagens trängda ekonomiska läge är det mycket angeläget att äldreomsorgens resurser går till dem som bäst behöver dem. Biståndsbedömning och skriftliga beslut är också en förutsättning för den enskildes rättssäkerhet. Finns inga biståndsbeslut på vad en person har rätt till, finns heller ingen möjlighet att överklaga.

Anhörigas insatser i äldreomsorgen är ovärderliga. Detta stöd måste utformas så att det blir på villkor som passar den anhörige och den enskilde och inte för att passa den kommunala organisationen. Det är viktigt att det finns ett helt paket med stöd till anhöriga med bland annat växelvård, avlösning, dagverksamhet, utbildning och hemvårdsbidrag. Den uppsökande verksamheten bör prioriteras i stadens och stadsdelarnas arbete med anhörigstöd. Detta är särskilt viktigt i invandrartäta områden, där anhörigvården är mycket omfattande samtidigt som kunskapen om möjligheterna

vården är mycket omfattande samtidigt som kunskapen om möjligheterna till stöd och avlastning är begränsade.

Personalen – rekrytering och vidareutveckling

Äldreomsorgen är en framtidsbransch, dels genom ökningen av antalet äldre som kommer att behöva omsorg, dels därför att det är ett spännande arbetsfält i ständig utveckling. Statusen i att arbeta i äldreomsorgen måste höjas. Det måste vara attraktivt att arbeta med äldre människor.

Stadens rekryteringsbehov inom äldreomsorgen uppgår till närmare 4000 personer under de närmaste fyra åren. För att det möta behovet krävs en rad olika åtgärder. En av de viktigaste handlar om att bejaka en mångfald av utövare, och därmed en möjlighet för personalen att välja mellan olika arbetsgivare.

Vi vill skapa lärlingsutbildningar inom vård och omsorg, där teoretisk utbildning kombineras med arbetsplatsförlagd utbildning med handledare. Att erbjuda praktikplatser är ett annat viktigt led i rekryteringsarbetet.

Det behövs fler karriärmöjligheter för dem som arbetar inom äldreomsorgen. De som studerar inom eller till vården behöver kompetenta och engagerade handledare. Detta är en utmärkt möjlighet att hjälpa de studerande och ta tillvara kompetensen hos äldre personal.

Lönerna i Stockholms äldreomsorg har höjts kraftig under senare år. Detta är en utveckling som bör fortsätta. Flexibla arbetstider måste införas där det är möjligt.

Omsorg om funktionshindrade

Rättigheter för funktionshindrade

Alla människor skall tillförsäkras integritet, självbestämmande och delaktighet, oavsett om man har en funktionsnedsättning eller inte. Människor med funktionsnedsättning skall ha samma möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv, ha ett arbete att gå till och känna sig trygga mot alla former av diskriminering.

Tyvärr finns det stora problem och brister när det gäller funktionshindrades situation. Det gäller tillgänglighet, brist på gruppboheter, väntetider för hjälpmedel och så vidare. Därför behövs en politisk vilja och strategi för att nå förändring.

En ny handikappreform – gör Stockholm tillgängligt

Det behövs en ny stor handikappreform, lika radikal och med samma dignitet som den folkpartiet genomdrev i riksdagen i början av 1990-talet. Då handlade det om att trygga de funktionshindrades sociala rättigheter. Den nya handikappreformen handlar om att drastiskt förbättra tillgängligheten i vårt samhälle.

Folkpartiet har i riksdagen föreslagit att staten skall satsa fem miljarder kronor under de närmaste åren för att öka tillgängligheten i samhället för funktionshindrade.

Lokalt i Stockholm pågår sedan några år ett ambitiöst arbete för ökad tillgänglighet. Detta måste fortsätta och intensifieras. Målsättningen är att i princip alla tillgänglighetsproblem skall vara avhjälpna till senast år 2010 och Stockholm skall bli världens mest tillgängliga stad.

Vid nybyggnationer måste medvetenheten om de funktionshindrades behov finnas med redan i planeringen av alla ny- och ombyggnationer. När de nya bostadsområdena tar form i staden, exempelvis på nordvästra Kungsholmen, måste tillgänglighetstänkandet vara med tidigt i planeringsstadiet.

Arbete och meningsfull sysselsättning

Livsvillkoren för funktionshindrade skiljer sig i hög grad från andras. Svårigheterna att få ett jobb är stora både i hög- och lågkonjunktur. Det är ett stort slöseri med mänskliga resurser att så många står utanför arbetslivet och i praktiken är hänvisade till förtidspension. En metod som bör utredas närmare för att öka funktionshindrades deltagande i arbetslivet är inrättandet av så kallad ”Job coach”, handledare.

Valfrihet för funktionshindrade

Valfriheten för personer med funktionshinder måste öka. Stadens funktionshindrade skall ha rätt till ett varierat utbud av daglig verksamhet oavsett var i staden man bor. Pengsystemet för hemtjänst, avlösarservice och ledsagarservice ska följas upp med fler pengsystem för funktionshindrade, både när det gäller boende och dagliga verksamheter.

Utjämning av LSS-kostnader

Stadens kostnader för assistansersättning inom ramen för LSS fortsätter öka. Utöver stigande kostnader för staden innebär detta en allt större risk för att LSS urholkas som rättighetslag i takt med att rätten till assistent ställs mot andra utgifter för att klara budget. Eftersom lagen omfattar preciserade rättigheter för den enskilde och samtidigt ger ett ytterst begränsat utrymme för kommunerna att agera bör också finansieringen vara statens ansvar. Stockholms stad bör verka för att assistansverksamheten i framtiden helt bekostas av staten.

Individ- och familjeomsorg

Ökad valfrihet

Behovet av valfrihet, individuell anpassning, är minst lika stor i socialtjänsten som någon annanstans i välfärden. Den enskildes valfrihet skall stärkas genom att det finns en rik mångfald av aktörer som ägnar sig åt professionellt socialt arbete. Det handlar om allt från uppskattad personal i offentliga verksamheter till de psykoterapeuter som i

årtionden hyrts in för att göra barnutredningar, socionomer som startar eget och bemanningsföretag som fungerar som "jobbcoacher" åt långtidsarbetslösa.

Därför är det mycket oroande att staden under den nuvarande ledningen tar allt större steg bort från valfrihet och mångfald på socialtjänstens område. I takt med att allt fler privata entreprenörer successivt trängs bort från socialtjänsten minskar den enskildes möjligheter till en bra vård. Människor är olika och därför behövs en mångfald av alternativ, inte minst inom den sociala omsorgen där metodriktigheten ofta är en förutsättning för att lyckas. Det är därför av yttersta vikt att staden fortsätter upphandla olika insatser inom socialtjänsten, och står öppen för privata alternativ.

Frivilligt arbete

Offentlig och privat verksamhet skall komplettera varandra. De ideella föreningarna utgör en viktig del av samhället och bygger på frivilligt engagemang från individen själv. Det är emellertid angeläget att understryka frivilligorganisationernas självständiga status.

Det finns en kraft i det ideella arbetet som inte kan ersättas av något annat. Vi vet också att många människor undviker kontakt med sociala myndigheter. Frivilligorganisationerna kan med sitt ideella engagemang motivera människor till att försöka komma ur sin sociala situation och söka hjälp. Frivilligorganisationernas insatser för bland andra hemlösa människor måste stödjas av staden. Dessutom bör gåvor till frivilligorganisationer som utför värdefullt socialt arbete bli vara avdragsgilla.

En socialtjänst som ger resultat

Uppföljningen och kvalitetsgranskningen i socialtjänsten har stora brister. Allt för lite engagemang har genom historien lagts vid att ta reda på om insatserna för missbrukare, socialbidragsberoende och barn som far illa gör nytta. Här står staden inför ett viktigt utvecklingsarbete. Vi vill införa oberoende välfärdsinspektörer med uppdrag att utvärdera socialtjänsten.

Barn och ungdomar

Samarbetet mellan socialtjänst, förskola, skola och polis måste förbättras. Det skall finnas starka nätverk, ett fungerande civilt samhälle, kring våra unga. Det kräver aktivt föräldraskap, ett levande föreningsliv och en trygg uppväxtmiljö. Unga som lever under svåra sociala omständigheter måste uppmärksammas tidigt. Skolan skall ha en tät samverkan med socialtjänsten.

Ett intensivt lokalt arbete behövs för att begränsa ungas tillgänglighet till alkohol. Krogar som serverar ungdomar under 18 år och affärer som säljer folköl till minderåriga skall drabbas av snabba och kännbara sanktioner.

Antalet ungdomar som begår våldsbrott och grövre egendomsbrott har ökat. Socialtjänst, polis och åklagarmyndighet måste förbättra samarbetet. Våldsbrott som begåtts av ungdomar får aldrig avskrivas på grund av polisbrist, det ger fel signaler till

gåtts av ungdomar får aldrig avskrivas på grund av polisbrist, det ger fel signaler till både förövare och offer och försvårar motivationsarbetet med ungdomar och föräldrar. Det måste finnas ett tydligt program i Stockholm så att unga som dömts till ungdomstjänst omedelbart sätts i arbete eller utbildning.

Klotter är ett allvarligt problem, inte minst ur ett socialt perspektiv. Klottret förfular stadsmiljön, gör bostadsområden nergångna och kollektivtrafiken ogästvänlig. Det skapar en känsla av otrygghet och förslumning.

Den främsta drivkraften i kampen mot klottret är de problem klotterkulturen skapar för enskilda unga människor som dras med i den. Kampen mot klottret är central i arbetet med att förhindra att barn och ungdomar dras in i grövre brottslighet. Det finns ett tydligt samband mellan graffiti och illegalt klotter. Det är mycket oroande att majoriteten i stadshuset uttryckt sitt stöd för särskilda kommunala klotterväggar i Stockholm. Vi motsätter oss förslaget eftersom erfarenheterna från tidigare försök är alltför dåliga.

Motverka droger och missbruk

Missbrukssituation i Stockholm är allvarlig. Antalet tungt missbrukande vuxna växer stadigt. Nyrekryteringen till missbruk ökar också. De missbrukare som är motiverade att bryta sitt missbruk måste snabbt ges rätt insatser. I dag får drogberoende långt ifrån alltid den behandling de har rätt till enligt socialtjänstlagen. En särskild vårdgaranti för missbrukarvård bör införas. Ingen skall behöva vänta mer än en viss tid på att insatser sätts in.

Inom missbrukarvården skall metodfrågorna ses över. Dokumentation, uppföljning och samarbete kring missbrukare måste professionaliseras. Framgångsrika behandlingsmetoder och vårdinrättningar bör följas upp och kunskapen om dessa spridas. Samverkan mellan staden, landstinget och frivårdsmyndigheten måste förbättras.

Insatser för hemlösa

Alla människor skall kunna få en säng att sova i på natten. Det var bakgrunden till att tak-över-huvudet-garantin infördes i Stockholm. Nu hotas garantin, och staden har på försök återinfört en form av biståndsbedömning för hemlösa. Försöket innebär en stegvis återgång till det system som tidigare tvingat bort människor, som känt obehag inför myndighetskontakter, från härbärgena. Tak-över-huvudet-garantin ska fortsätta gälla.

Det är viktigt att utbyggnad av boende med olika nivåer och typer av stöd fortsätter. Bostäder för psykiskt sjuka och en fungerande missbruksvård är en förutsättning för att många av de hemlösa skall ha en chans till att komma ur sin svåra situation.

Psykiska funktionshinder

Den psykiatriska vården och omsorgen måste förändras, på alla nivåer. Stockholms stad har ett stort ansvar för detta. Socialpsykiatrien måste reformeras för en ökad samverkan med landstinget, ett ökat tvångsinslag för de fåtal som behöver det, och för att resurserna till boende och annan infrastruktur i socialpsykiatrien blir tillräckliga. En översyn av vården och omsorgen av psykiskt funktionshindrade missbrukare bör snarast genomföras i samverkan med landstinget.

Det är numera möjligt för landsting och kommuner att bilda gemensamma nämnder för samverkan kring vissa verksamheter. Stockholms stad och Stockholms läns landsting bör snarast inleda arbetet med att skapa gemensamma nämnder för att hantera den psykiatriska vården. Nämnderna skall ansvara för gemensam övergripande planering av den psykiatriska vården och socialpsykiatrien. En gemensam finansiering och gemensamma personalteam skapar förutsättningar för en effektiv samordning av de olika aktörernas insatser.

Våld mot kvinnor

Kvinnor som misshandlas måste få snabb hjälp och skydd. En trygg tillfällig bostad måste erbjudas direkt för kvinnan och eventuella barn. Barn blir ofta vittnen till misshandeln av sina mödrar. Det är nödvändigt att barnen uppmärksammas och erbjuds hjälp att bearbeta sina upplevelser.

Hotade kvinnor måste få tillgång till en uppsättning stödåtgärder som rådgivning, besöksförbud, trygghetspaket, hemligt telefonnummer, skyddad adress med mera. Frivilligorganisationerna gör ett fantastiskt arbete som kompletterar det ansvar som staden och landstinget har. De kan erbjuda stöd i olika former som en tillfällig bostad, samtal, praktisk hjälp med mera.

Prostitution får aldrig accepteras i vårt samhälle. Det behövs mer kunskap om prostitutionens orsaker och vilka metoder att bekämpa den som är effektiva. Stadens uppsökande verksamhet måste följas upp genom att klienterna erbjuds alternativ till prostitutionen genom en god eftervård, stöd att finna nya gemenskaper och inkomstkällor. Prostitutionscentrum, som arbetar kurativt med människor som försöker bryta med prostitutionen, bör utvecklas till ett kunskapscentrum kring prostitutionen. Socialtjänsten måste erbjuda platser för akutboende för de människor som fallit offer för trafficking och lyckats få kontakt med svenska myndigheter. På ett eller flera av socialtjänstens boenden bör det finnas beredskap att ta emot dessa personer, liksom personal med särskild utbildning för att hantera de speciella krav detta ställer. I väntan på ny lagstiftning ska staden stå för de kostnader som uppstår.

Ekonomiskt bistånd – Stockholm jobbar

Stockholms stad kommer misslyckas med att nå målet att halvera antalet personer som är i behov av försörjningsstöd från 1999 till 2004. Den tidigare så positiva utvecklingen mot ett minskat bidragsberoende har avstannat, och väntas till en ökning.

en mot ett minskat bidragsberoende har avstannat, och vänts till en ökning. För att minska bidragsberoendet krävs en ny politik, där tilltron till den enskilda människans förmåga att komma ut på arbetsmarknaden sätts i centrum.

En särskild Stockholmsmodell – Stockholm Jobbar – skall införas för att hjälpa människor tillbaka till arbete. Stockholm Jobbar innebär att den arbetssökande skrivs in vid ett center som fokuserar på jobbsökande och aktiviteter som kan leda till arbete. Där skall den arbetslöse med hjälp av en särskild jobbpeng kunna välja mellan jobbinriktade insatser som utförs av olika auktoriserade aktörer. Redan i dag finns flera exempel på arbetssätt med en likartad inriktning i stadsdelarnas arbete. Skärholmens Jobbcentrum garanterar arbete inom fem dagar till personer som söker socialbidrag enbart av det skälet att de blivit arbetslösa.

Också för de människor som står längre från arbetsmarknaden på grund av språksvårigheter, medicinska eller andra skäl behövs en betydligt aktivare socialtjänst. En jämförelse mellan stadsdelarna visar i dag tydligt att aktiva insatser och tydliga krav har mycket stor betydelse i arbetet med att hjälpa människor gå från bidrag till jobb. I Skärholmen har kostnaderna för socialbidrag minskat med 12 procent sedan 2002, lågkonjunkturen till trots.

Ett ökat bostadsbyggande

Inte sedan miljonprogrammets dagar har bostadsbristen varit så stor som den är i Stockholm idag. I Stockholms bostadskö står idag ca 90 000 personer och det finns inga tecken på minskat tryck.

Bostadsbristen är ett hinder för tillväxt och utan ett massivt byggande de kommande åren riskerar stadens utvecklingspotential att gå förlorad. Det finns en stor fara med att befinna sig i en lågkonjunktur, som idag, med bostadsbrist. När det ekonomiska läget vänder kommer det inte finnas möjlighet för företag att rekrytera arbetskraft från övriga landet. Stockholm kommer därmed att gå miste om driftiga människor och deras kompetens.

Majoriteten är ljusår ifrån att infria vallöftet om att bygga 20 000 nya bostäder under perioden 2003-2006. Efter nästan halva mandatperioden har knappt 2000 bostäder färdigställts och av dessa är endast ett fåtal hyreslägenheter trots löftet om att producera 8000 hyreslägenheter. I denna takt kommer det ta ett kvarts sekel för majoriteten att uppfylla vallöftet. Stockholms invånare kan inte bo i markanvisningar eller detaljplaner utan de behöver inflyttningsklara bostäder.

Den svenska bostadspolitikens problem har sitt ursprung i en planeekonomisk bostadspolitik som präglats av buller- och miljönormer anpassade efter småstäder, subventioner, centralplanering och förmynderi. Konsekvenserna är många utöver bostadsbrist; svarta kontrakt, omständliga bygglovsprocesser, krångliga byggregler, bristande konkurrens, höga kostnader, ovilja att införa nya ägarformer för bostäder och för liten individuell valfrihet för bostadskonsumenten.

För att stimulera ett ökat bostadsbyggande behövs åtgärder såsom reformerad hyressättning i nyproduktionen, fler upplåtelseformer, ökad konkurrens på byggmarknaden, förnyad statlig markpolitik, enklare planregler, mer långsiktig

den, förnyad statlig markpolitik, enklare planregler, mer långsiktig finansiering och tillgång till privat investeringskapital. Dessutom måste miljöbalken ses över då dagens buller- och miljönormer stoppar många bostadsbyggen.

Mångfald i boendet

Det bör finnas en mångfald i boendet, såväl vad gäller kostnad och standard som upplåtelseform för att öka valfriheten och möjligheten att bo på olika vis under livet, i takt med att privatekonomi och prioriteringar förändras.

Allmännyttans dominans i många områden är en av orsakerna till de problem vi ser idag. För att minska bostadssegregationen bör staden stimulera friköp, blandade upplåtelseformer och satsa på utsatta förorter.

Staden skall verka för att fler ägarlägenheter och s k tredimensionell fastighetsbildning bildas. Fler människor skulle ha möjlighet att äga sin bostad och möjligheterna till att bygga till och på befintliga fastigheter skulle öka.

Fortsätt ombildningen

Hyresgästerna ska ha rätt att friköpa sina lägenheter. Detta är någonting positivt som staden borde bejaka istället för att förhindra och förbjuda. Större ansträngningar bör därför göras för att få till stånd ombildningar av hyresrätter till bostadsrätter i områden där hyresrätter dominerar. Inflytandet över det egna boendet och boendemiljön och de sociala nätverken förbättras på detta sätt. Bostadsbolagen ska ha det yttersta ansvaret för att underlätta omvandlingsprocessen och de pengar som de kommunala bostadsbolagen tjänar på att sälja fastigheter ska användas huvudsakligen för att bygga nya hyresrätter.

Av bostadssociala skäl behövs det kommunalt ägda bostäder. Kommunen behöver dock inte vara en så dominerande ägare av Stockholms bostadsfastigheter som i dag. Därför skall kommunstyrelsen snarast utreda möjligheten att sälja Stockholmshem.

Den fullständigt vansinniga affären med Vasakronan som innebar ett byte av ett av Hötorgshuset mot Skatteskrapan på söder, är en förskingring av stadens och därmed skattebetalarnas tillgångar. Hur mycket ombyggnationen av skatteskrapan till studentbostäder kommer att kosta är omtvistat. Enligt vissa beräkningar kommer det att kosta otroliga 1,5 miljarder. Den totala prislappen blir då över 2 miljarder. För den summan skulle staden kunna bygga åtminstone tre gånger så många studentlägenheter någon annanstans. Beslutet leder till att Svenska Bostäder dräneras på kapital vilket leder till färre nya hyreslägenheter.

Sänk boendekostnaden

Boendekostnaderna utgör en orimligt stor andel – i genomsnitt en tredjedel – av de allra flestas disponibla inkomst. Fastighetsskatten måste avskaffas.

De nya tomträttsavgälderna som majoriteten beslutat om riskerar att fullständigt ödelägga ekonomin för många boende i Stockholm och kommer, precis som biltullarna, att hårdast drabba dem med små ekonomiska marginaler. I ett läge där höga energipriser och höjd fastighetsskatt redan skapat höga boendekostnader är detta än mer allvarligt.

Vid nybyggnation är det viktigt med en hög exploateringsgrad för att nya och gamla områden skall utnyttjas så effektivt som möjligt. En hög exploateringsgrad pressar dessutom priserna och gör att fler kan efterfråga nya bostäder.

Konkurrensen inom byggsektorn är för liten, vilket leder till mycket höga priser. Staten och staden bör se till att konkurrensen i byggsektorn ökar, bland annat genom att släppa in fler utländska byggare och byggnadsarbetare. Priserna skall tvingas ned med hjälp av bättre konkurrens. Inte med skattemedel.

Infrastruktur och Trafik

Stockholm befinner sig i en nedåtgående spiral. Lågkonjunkturen slår hårt mot staden och hela regionen. Folkpartiet har varnat för att skattechock, bristfälliga statliga investeringar och utjämningskatter kommer att skada Stockholm stad. Tyvärr har vi fått rätt. I detta läge har majoriteten beslutat sig för att ytterligare öka pålagorna på de redan pressade medborgarna. En vägskatt införs i form av biltullar.

Nej till biltullar

Vänstern har bestämt sig. Genom att omöjliggöra för ekonomiskt svaga grupper att använda bilen i Stockholm skall de som har råd kunna ta sig fram snabbt och lätt. Från folkpartiets sida ser vi istället en annan lösning. En ringled runt Stockholm skulle inte enbart innebära att det finns en väg runt, istället för genom, staden. Dessutom skulle infartstrafiken kunna sprida till fler ställen och köerna kortas. Folkpartiet lovade i valet att inte införa biltullar. Detta gjorde även socialdemokraterna, men i förhandlingarna efter valet har sådana löften vägt lätt. Detta är ett demokratiskt problem. Att den namninsamling som krävde folkomröstning om biltullar negligerades gör inte detta problem mindre. Tvärtom. Det sett på vilket ärendet forcerats fram, både i kommunfullmäktige och riksdag, har omöjliggjort en seriös beredning från nämnder, förvaltningar och utskott.

Om medborgarna känner att partier lurar dem genom att säga en sak före valdagen för att sedan göra en snabb kovändning, drabbar detta alla partier och i förlängningen trovärdigheten för hela vårt politiska system. Stockholms kommunfullmäktige består till en överväldigande majoritet av företrädare för partier som i valet sade nej till biltullar. Stockholmare har rätt att lita på att de politiker som valts gör det de lovat. Annars måste medborgarna få en andra chans. Folkpartiet kräver därför, i första hand, en folkomröstning innan några försök med biltullar inleds.

I den folkomröstning som majoriteten i stadshuset utlyst till valdagen 2006, det vill säga efter att ett försök genomförts, skall självklart alla som berörs av beslutet få delta.

Det innebär att medborgare i alla regionens kommuner skall tillfrågas och att rösterna räknas samman. Folkpartiet lovar att följa det sammanlagda resultatet från samtliga folkomröstningar.

För få ett tydligt utfall utan möjlighet till efterhandskonstruktioner skall det bara finnas två alternativ i folkomröstningen. Ett tydligt Ja eller Nej. En folkomröstning med en mängd olika alternativ innebär enbart att tolkningen av resultatet överläts till politikerna. Spåren från kärnkraftsfolkomröstningen 1980 förskräcker, på grund av tre olika alternativ diskuteras fortfarande hur resultatet bör tolkas.

Socialdemokraterna, miljöpartiet och vänsterpartiet framhåller gärna att införandet av biltullar enbart är ett försök. Kostnaden är däremot fullskalig och kommer att uppgå till flera miljarder. Helt i onödan eftersom alla trafikforskare är överens om att gigantiska försök inte är nödvändiga. Investeringspengarna kunde givetvis användas till bättre och mer långsiktiga projekt, till exempel nya kringfartleder som skulle ökat tillväxten. Men nu riskeras istället Stockholm en fortsatt ekonomisk stagnation när Stockholmarna tvingas till ökade reseutgifter på tusentals kronor.

Bygg ringleden

En fungerande storstad kräver ett fungerande trafiksystem - för såväl bil- som kollektivtrafik - det saknar Stockholm idag. Den akuta trafikinfarkten syns tydligast längs infarterna och i innerstaden. Den sedan 40 år planerade ringleden runt staden måste äntligen fullbordas.

Vid sidan av den akuta trafikinfarkten är en allt tydligare tudelning av regionen den allvarligaste konsekvensen av bristerna i väg- och kollektivtrafiksystemet. Ringleden bidrar till att lösa båda dessa problem, men behöver kompletteras. Beslutet om Norra länken under förra mandatperioden var en betydelsefull pusselbit i byggandet av ringleden. Det är nu viktigt att fatta beslut om de övriga delarna så att byggandet inte tappar fart. Under mandatperioden är det därför betydelsefullt att ett beslut om Förbifart Stockholm och Österleden kan tas.

Den halvklara Klarastrandsleden måste byggas färdig, i två plan för att skona vattenspegeln. Förutom förbättrad miljö i Gamla stan och andra delar av innerstaden, innebär en färdigbyggd Klarastrandsled att redan gjorda investeringar utnyttjas bättre. Att bygga färdigt halvfärdiga vägar är billigare än att bygga nya.

En stor del av järnvägstrafiken mellan norra och södra Sverige passerar Stockholm. Samtidigt är bristen på spårkapacitet just här den kanske viktigaste förklaringen till de förseningar som nu drabbar hela Sverige. Att investera i en Citytunnel under Stockholm är sannolikt den mest effektiva åtgärden för att öka järnvägens attraktionskraft och öka den spårbundna trafiken.

Målet med stadens parkeringspolitik är en fungerande parkering, byggd på justa principer - med framkomligheten som främsta mål, aldrig den kommunala ekonomin. Folkpartiet motsätter sig därför de kraftfulla höjningar av avgiften för boendeparkering och felparkering som majoriteten beslut om. Staden måste se till att underlätta bilparkering genom att öka antalet parkeringsplatser.

Rädda Bromma

En välfungerande, citynära flyplats viktigt för ökad tillväxt i Stockholmsregionen. Eftersom Stockholm ligger avsides i världen är goda kommunikationer därför avgörande för konkurrenskraften i den allt mer globaliserade ekonomin. Bromma har stor betydelse för affärsflyget och för flygkapaciteten i regionen. Brommas centrala läge är en stor fördel för den typ av flyg som kräver snabba förbindelser med innerstaden. Avtalet mellan Stockholms stad och Luftfartsverket bör därför förlängas till 2026.

Stockholm som svenskt kulturcentrum

Det kritiska läget i stadens finanser riskerar att slå hårt mot kulturen. Vi motsätter oss sparkrav på kulturen, och föreslår en fortsatt satsning på framför allt bibliotek och ungdomskultur. Nya, moderna bibliotek och andra kulturinstitutioner skall inrättas i de nya stadsdelar som är under uppbyggnad, bland annat på nordvästra Kungsholmen. Vi vill fortsätta att öka öppettider och utveckla arbetsformer för biblioteken.

Asplunds bibliotek på Sveavägen är ett landmärke för Stockholm som behöver byggas ut för att vara ett väl fungerande stadsbibliotek även under 2000-talet. Stockholms underbara stadsbibliotek är älskat och kommer att tjäna som bibliotek i långa tider framöver. Men det är inte byggt för alla de funktioner som ett modernt stadsbibliotek måste ha i en storstad som vill ligga i framkant i utvecklingen. Det arbete för en framtida utbyggnad som påbörjades under den förra mandatperioden måste fortsätta. Kulturskolan och Stadsteatern är det fysiska hjärtat för stadens kulturliv. Visionen är att dessa båda institutioner tillsammans skall bli norra Europas mest spännande kulturhus. För att locka nya och större publikgrupper skall kostnadsfritt inträde införas på Kulturhusets utställningar och Liljevalchs konsthall.

Stockholms barn och unga skall få möjlighet att delta i och uppleva kultur av hög kvalitet. Staden bör också arbeta för att flera scener blir tillgängliga för pop och rock. Kulturskolan är kanske den viktigaste kulturinstitutionen för barn och unga. Kulturskolan ger allt flera barn och ungdomar möjlighet att delta i kulturlivet genom eget skapande. Kulturskolan arbetar aktivt med att finna nya vägar att nå flera och att utveckla sina arbetsformer och måste få fortsätta på den inslagna vägen.

Kulturskolan måste ha som mål att kunna ta emot alla barn som vill ha plats. Man måste också ha som mål att behålla de som en gång blivit aktiva i Kulturskolan och inspirerar dem till fortsatt skapande. I dag är utvecklingen den motsatta. Barn och ungdomar slängs ut från kulturskolan.

Det måste finnas tillgång till kultur i hela staden. Detta sker förutom genom stadens egna verksamheter också genom det aktiva fria kulturlivet, som staden stödjer. En stor del av kulturnämndens verksamhet sker utanför innerstaden. Framför allt gäller detta verksamhet som riktar sig till barn och unga. Lokala kulturcentra skall inrättas där alla de som bedriver verksamhet för barn och ungdomar kan samverka: Kulturskolan, biblioteken, studieförbunden, skolorna, etc i stadsdelarna skulle vinna

mycket på att samordna kulturverksamheterna. Detta skall kunna bidra dels till att unga träffas på ett positivt sätt dels kan verksamheten samordnas vilket gör att man blir starkare.

Stockholm har en rik flora av musiker, teatergrupper, dansare, författare, fotografer, bildkonstnärer med flera som erbjuder stockholmarna en stor variation av kulturyttringar och upplevelser. Det fria kulturlivet måste arbeta under rimliga villkor och ges ett fortsatt starkt och långsiktigt stöd av staden. Människor betalar till den allra största delen själva för sin kulturkonsumtion. Detta är naturligt och skall så vara. Men den offentligt finansierade kulturen behövs som en motvikt till det kommersiellt gångbara. Intäkter från sponsring är emellertid ett viktigt komplement, som ökar konstnärernas frihet från beroende av en enskild bidragsgivare.

Folkpartiets förslag till kommunfullmäktige

Den redovisade strategin för Stockholms stad åren 2005-2007 godkänns.

Stockholm den 2 juni 2004

Jan Björklund (fp)

Reservation i kommunstyrelsen anfördes av Ewa Samuelsson (kd) enligt följande.

Kristdemokraternas förslag till Strategisk inriktning för Stockholms stad åren 2005-2007

Frihet och trygghet för Stockholm

1. Inledning – två förlorade år för Stockholm!

2. Det socialdemokratiska förmyndarsamhället

Förmyndarpolitik

Vallöften och svek

Verkligheten har hunnit i kapp

3. Stockholms stads långsiktiga utveckling

Utmaningar som stadens majoritet inte kan hantera

Det kommunala självstyret

Oförmågan att inse vad som skapar en sund ekonomi

Nio förlorade år för Sverige,

--- och två förlorade år för Stockholm

Ökande underskott

4. Kristdemokraternas viktigaste frågor – inriktning för verksamheten 2005-2007

Öka tryggheten och valfriheten för barnfamiljerna

Stöd till socialt utsatta

Trygghet för de äldre

Ta vara på mångfalden

Diskriminering på restauranger

Prioritera kompetensutveckling

Bli en attraktiv arbetsgivare

Pris- och lönekomensation

Bilden av Stockholm som tillväxtregion

EU-arbetet

Bättre fart på byggandet

Hållbar trafik- och miljöutveckling

Miljöbilar

Stöd idrotten som folkrörelse

Öka tryggheten i staden

Kristdemokraternas förslag till kommunfullmäktige

1. Inledning – två förlorade år för Stockholm!

Majoritetens första tid vid makten innebär två förlorade år för Stockholm. Den politik som presenteras för de kommande åren är ofullständig och oklar. Den innehåller varken tydliga direktiv till stadens verksamheter eller några politiska visioner om att utveckla staden.

Kristdemokraterna vill se att insikten om vad tillväxt och företagande betyder för Stockholm leder till handling. Kristdemokraterna vill se kraftfullare åtgärder för att komma tillrätta med socialbidragsberoende och utanförskap. Kristdemokraterna vill se att staden agerar gentemot regeringen för att förändra utjämnningssystemet.

Kristdemokraterna vill se en tydligare prioritering av barn, ungdomar och äldre. En särskild satsning på demensvården genom handledning och kompetensutveckling lägger grunden för bättre omsorg om de äldre. Omvandlingen till seniorbostäder måste stoppas så att effekterna kan redas ut. Möjligheten att få plats i servicehus bör bevaras och riktlinjerna för biståndsbedömningen ses över. Barngrupperna i förskolan bör minska i snabbare takt och familjerna ges större valfrihet i valet av barnomsorg.

Stockholms stads möjligheter att hantera de utmaningar vi står inför är obefintliga så länge socialdemokraterna är i ledningen. En ovilja att angripa strukturella problem, att få in fler medborgare på arbetsmarknaden och att skapa förutsättningar för tillväxt, försvåras av de ständiga övergrepp på det kommunala självstyret som regeringen iscensätter.

Stockholm har förlorat matchen mot regeringen. Majoriteten i staden och i landstinget har inte kunnat ändra eller ens mildra de försämringar som blir verklighet i det nya utjämnningssystemet och som fortsätter att dränera staden på resurser.

Vi välkomnar insikten om att ytterligare höjd skatt under mandatperioden inte är en utväg för att klara den ekonomiska situationen. På längre sikt är det endast en högre och arbetsledd ekonomisk tillväxt som kan ge kommunsektorn bättre möjligheter att klara sina uppgifter.

Utan en bättre tillväxt kommer det bara att finnas nedskärningar att fördela.

Majoriteten signalerar att pris- och lönekomensation inte kommer att ges. Detta är en signal till de personalintensiva verksamheterna inom förskolan, skolan och äldre- och funktionshinderomsorgen att stora besparingar kommer att ske. Den förtäckta besparing detta utgör slår hårt både mot anställda som gör ett bra jobb och mot kvaliteten i verksamheten. Kristdemokraterna menar att något sådant generellt beslut inte bör fattas.

Under perioden 1999-2002 gavs pris- och lönekomensation för sk prioriterade verksamheter. Det innebar att förskola, skola, äldre- och funktionshinderomsorg i huvudsak fick anslagsökningar som gjorde att kvaliteten kunde bibehållas eller förstärkas. Medel för kvalitetssatsningar inom skolan och för omsorgen om äldre- och funktionshindrade tillfördes 2,8 miljarder kr 1998-2002 vilket utgjorde en ökning med ca 30 %.

Stockholm 2004-06-02

Ewa Samuelsson
Gruppledare Kristdemokraterna

2. Det socialdemokratiska förmyndarsamhället

Förmyndarpolitik

Majoritetens politik fortsätter att karaktäriseras av en förmyndarattityd. Beslutet att tillåta de äldre att fortsätta välja hemtjänst är ett gyllene undantag från maximen att stadens politiker bestämmer vad som är bäst för medborgarna. I stället för att se människor som individer som kan tänka själva och styra över sina liv, så går politiken ut på att fösa alla in i samma fälla.

För Kristdemokraterna handlar politiken i staden om att ge människor rätt och möjlighet att känna trygghet i första hand genom egna beslut om sin vardag. Detta gäller inte minst barnomsorgen. Genom maxtaxereformen och allmänna förskolan styrs föräldrars val i en riktning. Att vänstermajoriteten i sin retorik ofta pratar om demokrati och vikten av människors delaktighet saknar därför trovärdighet.

Återkommunaliseringen är i full gång och det kreativa samarbete med frivilligorganisationerna som utvecklades under förra mandatperioden befinner sig i utförsbacke. Majoriteten uttrycker en nedlåtande syn på vad frivilligorganisationerna kan göra. Var och varannan vecka avbryts välutvecklade samarbeten med mycket framgångsrika och kunniga organisationer. Tak-över-huvudet-garantin ifrågasätts och undviks. Majoriteten säger sig vilja ha ett integrerat boende och en blandning av upplåtelseformer i alla stadsdelar. De är dock inte beredda att bidra till detta i praktiken. Behovet av ökad självständighet, av ökad grannsamverkan, av att få kontroll över sitt eget boende och sina egna boendekostnader är större i ytterstaden än i innerstaden. Dessa möjligheter undanröjdes av den nya majoriteten genom att inte tillåta omvandling till bostadsrätter i ytterstaden. Detta ökar segregationen då inte minst många invandrare sett möjligheten att få större rådighet över sitt boende.

Genom upphandling av olika verksamheter eller genom införande av olika valfrihets-/pengsystem stimuleras nytänkande inom stadens verksamheter. Den nya majoritetens tilltro till andra aktörer än stadens egna förvaltningar är emellertid liten. Detta visar att för majoriteten är medlen viktigare än målen. Det viktiga för Kristdemokraterna är att den gemensamma sektorn har en gemensam skattefinansiering. Utförandet kan med fördel ske av en mångfald av aktörer.

När det gäller personer med funktionshinder drabbas också de av inskränkningar genom den njugga inställningen till valfrihet. Det socialdemokratiska förmyndarsamhället förkväver individens eget val och förvandlar den enskilde till klient i stadens äldre- och funktionshinderomsorg.

Vallöften och svek

Socialdemokraterna gick till val på att utmåla den förra majoritetens politik som orättvis, att klyftorna och utanförskapet ökade och att välfärden monterades ner. De 99 löftena skulle ses som ett kontrakt mellan väljarna och socialdemokraterna. Det vi nu ser är att det ena fagra vallöftet efter det andra läggs på hyllan, skjuts på framtiden

eller bara tystas ner. Det är ingen svår uppgift för väljarna att bocka av och jämföra vallöften med svek.

Det grövsta övertrampet och missbruket av väljarnas förtroende är förstås beslutet om försök med trängselavgifter. Utöver det finns otaliga svek att räkna upp. Löftet om att skapa en "mötesplats" för ungdomar i varje stadsdel kommer knappast att nås. Löftet om att alla 10-12 åringar ska erbjudas att delta i en fritidsklubb har förvandlats till en försöksverksamhet med nio klubbar. Fri entré till stadens badanläggningar för barn och unga, att minska socialbidragstagandet, att halvera antalet hemlösa, att klottersanera alla offentliga platser, byggnader och torg varje dag/vecka och att verka för blandade upplåtelseformer är löften i den långa raden av ouppfyllda löften. Listan kan göras än längre.

Det blir allt tydligare att Socialdemokraterna ser makten i sig självt som ett mål och inte som ett medel för att göra livet lättare att leva för människor i vår stad. När nu snart halva mandatperioden gått kan man med oro konstatera att majoriteten inte bara svikit vallöften utan även gjort det svårare för människor att leva. Genom att höja skatter, tomträttsavgifter, parkeringsavgifter, boendeparkeringsavgifter och inom kort även införa trängselavgifter, håller bördan för låg- och medelinkomsttagarna att bli allt för tung. Kristdemokraterna vill föra en politik som gör det lättare för människor att leva.

Verkligheten har hunnit i kapp

Majoriteten har på ett flertal punkter fått krypa till korset beträffande sin egen politik genom att man tvingats dra tillbaka egna förslag till förmån för sunt förnuft. Under våren visade en undersökning att brukarna av hemtjänst var mycket nöjda med kundvalsmodellen. Majoriteten, vars planer gick ut på att återkommunalisera hemtjänsten, sprack på frågan och det fria valet av hemtjänst ska nu fortsätta.

Vallöftet att slopa betygsintagningen ser också ut att svikas. Även här sitter majoriteten med skägget i brevlådan och kan inte skapa ett bättre intagningssystem.

3. Stockholms stads långsiktiga utveckling

Utmaningar som stadens majoritet inte kan hantera

Stockholms stad, liksom hela den svenska kommunsektorn, står inför enorma utmaningar. Låg tillväxt, fortsatt höga sjukskrivningar, en ökning av efterfrågan på kommunala tjänster och minskande skatteintäkter. Det strategiska inriktningsärendet beskriver på ett tydligt sätt hur hårt alla dessa utmaningar slår mot Stockholm.

Åtgärderna för att hantera utmaningarna lyser emellertid med sin frånvaro. Den socialdemokratiska ryggmärgsreaktionen som utlöstes 2003, att höja skatten, kan inte upprepas. Finansborgarrådet betecknar själv skattehöjningarna i staden och i landstinget som mycket problematiska för hushållsekonomin.

Vi välkomnar insikten om att ytterligare höjd skatt under mandatperioden inte är en utväg för att klara den ekonomiska situationen. På längre sikt är det endast en högre och arbetsledd ekonomisk tillväxt som kan ge kommunsektorn bättre möjligheter att klara sina uppgifter inom framför allt vården, skolan och omsorgen. Utan en bättre tillväxt kommer det bara att finnas nedskärningar att fördela. På lång sikt kan kommunsektorn inte hjälpas av höjda statsbidrag. Detta är ett viktigt skäl till att Kristdemokraterna prioriterar just tillväxtpolitiken så högt

Det kommunala självstyret

Stadens möjligheter att hantera dessa utmaningar är obefintliga så länge socialdemokraterna är i ledningen. En ovilja att angripa strukturella problem, att få in fler medborgare på arbetsmarknaden och att skapa förutsättningar för tillväxt, försvåras av de ständiga övergrepp på det kommunala självstyret som regeringen iscer. Regeringen har valt att inte ta hänsyn till hur det kommunala utjämnningssystemet slår mot Stockholm. Samtidigt som regeringen deklarerar att huvudstaden är betydelsefull som tillväxtmotor lägger man förslag som ytterligare ökar länets nettobetaling till övriga riket.

Regeringens vårproposition belyser än en gång vad det kommunala självstyret är värt. Man säger sig vilja avveckla de specialdestinerade statsbidragen men inför ändå nya centralstyrda skolpengar. Finansieringsprincipen måste nu tillämpas fullt ut.

På sikt är förmodligen den enda möjligheten att inrätta en författningsdomstol så att kommunerna kan hävda sina rättigheter gentemot de statliga övergreppen.

Oförmågan att inse vad som skapar en sund ekonomi

I en tid och en stad när vi måste skapa incitament att arbeta mer och underlätta nyföretagande agerar majoriteten på ett sätt som direkt motverkar det. Genom samarbetet med miljöpartiet prioriteras förkortad arbetstid när problemet är det rakt motstånd. Kommun Kompetensfonden agerar majoriteten som jultomte och sprider medlen både till föreningslivet och till stadens anställda. Det är svårt att skapa projektidéer som inte inryms inom Kompetensfonden.

Engagemanget i att minska socialbidragsberoendet är mycket bristfälligt. Stadens mål att halvera antalet personer som uppbär försörjningsstöd mellan 1999 och 2004 kunde nås bara till två tredjedelar.

På längre sikt bör kommunernas bidragsberoende från staten minska. Förutom genom en bättre tillväxt kan detta ske genom att kommunerna ges förutsättningar att stå på egna ben genom att staten låter kommunerna själva i högre grad än i dag förfoga över sina skatteinkomster och avgifter.

Kommunernas självständighet kan också stärkas genom att som Kristdemokraterna föreslår låta kommunerna ta ut en avgift för sina fastighetsanknutna kostnader samtidigt som statsbidraget minskar i motsvarande storleksordning. Kommunerna har själva uttryckt ett önskemål att växla bort delar av statsbidragen mot att de själva får förfoga över en ökad andel inkomster och avgifter, bland annat i den så kallade

över en ökad andel inkomster och avgifter, bland annat i den så kallade skattebasberedningen som Kommunförbundet presenterade för några år sedan.

Grundläggande för en god utveckling i samhället är att det finns gemensamma etiska värderingar som delas av medborgarna. Att dela synen på människovärdet, att kunna lita på varandra, att känna tilltro osv. ökar förmågan till såväl vardagligt samarbete som ekonomiska uppgörelser. Detta gynnar också den ekonomiska tillväxten.

Nio förlorade år för Sverige,

De senaste åren av Socialdemokratiskt regeringsinnehav innebär nio förlorade år för sjukvården, skolan, tillväxtpolitiken, barnomsorgen, företagandet, rättstryggheten och för arbetslösheten och sjukfrånvaron. *För skolan* har det inneburit att utvecklingen är entydigt negativ sedan 1994. Andelen elever som saknar ämnesbetyg eller slutbetyg i högst ett ämne, eller som i det nya systemet inte fått mål- eller kunskapsrelaterade slutbetyg i ett ämne, är ca 25 %. Den svenska skolan är därtill en av de stökigaste i världen och hamnade i en OECD-studie på plats nr 26 av 30 undersökta länder.

För barnomsorgen har utvecklingen inneburit att barngrupperna ökat med i snitt två barn per grupp under tiden 1993/94 till 2002. Med införandet av maxtaxan har vistelsetiderna ökat på dagis och den ökar också storleken på barngrupperna. Utvecklingen för familjedaghemmen innebär att antalet inskrivna barn mer än halverats sedan 1994. Med den allmänna förskolan för 4 och 5-åringar försvåras situationen ytterligare för familjedaghem. Den ensidiga socialdemokratiska prioriteringen av kommunal förskola har skett på bekostnad av andra alternativ som fristående förskolor och familjedaghem.

För företagandet har utvecklingen varit dyster. Minskat nyföretagande, fler företag i konkurs och få lediga platser på landets arbetsförmedlingar. Regeringen har inte heller lyckats minska papperskrånglet och byråkratien för företagen.

För sjukfrånvaro och ohälsan är de totala kostnaderna nu uppe i astronomiska summor. Det så kallade "olyckstalet", den totala kostnaden för arbetslöshet, sjukskrivning och förtidspension är nu uppe i ca 190 miljarder kr 2004.

--- och två förlorade år för Stockholm

För skolan har de förlorade åren inneburit att tydliga och mätbara mål saknas och andelen gymnasiebehöriga elever varierar mycket mellan stadsdelar och skolor. Det finns skolor där endast hälften är behöriga. Det är dessutom alltför många elever i grundskolan som inte uppnår kunskapsmålen och därutöver alldeles för många som lämnar gymnasieskolan i förtid.

I Socialdemokraternas 99 punkter lovades att alla barn som lämnar grundskolan skulle ha godkända kunskaper i svenska, matematik och engelska. Handlingskraften har dock varit lam.

För förskolan är majoritetens politik ett dystert kapitel. Den nödvändiga minskningen av barngrupperna går långsamt och familjedaghem motarbetas. Därtill säger majoriteten nej till en undersökning av hur förskolan påverkats av maxtaxan.

majoriteten nej till en undersökning av hur förskolan påverkats av maxtaxan. Enda rimliga skälet är att de vill dölja de verkliga effekterna.

För företagandet har de senaste åren inneburit en exceptionell nedgång i nyföretagande och tillväxt. En ljusning kan nu möjligen skönjas men de positiva effekterna av att konjunkturen förbättras kommer att dröja. I den ranking av näringslivsklimatet som svenskt Näringsliv genomfört förlorar Stockholm (plats 114) till både Göteborg (86) och Malmö (62). Med företagsklimat mäts inställningen av företagarna till de attityder, regler, institutioner och kunskaper som finns i företagarens närmiljö. De lokala faktorerna spelar större roll än många tror.

För sjukfrånvaron har de förlorade åren inneburit att endast en marginell förbättring (0,2 %) kunnat uppnås mellan 2002 och 2003. Detta har blivit resultatet trots omfattande satsningar på att minska sjukfrånvaron i staden. Sjukfrånvaron i Stockholms stad uppgick vid 2003 års slut till 10,4 procent. Majoriteten väljer att se sjukfrånvaron enbart som en arbetsmiljöfråga.

Ökande underskott

Kommunförbundet förväntar ett samlat underskott 2004 i landets kommuner om ca 6 miljarder kronor. Regeringens vårproposition, där 2,6 miljarder kr dras in under pågående budgetår, belyser hur känslig kommunsektorn är för regeringens politik.

Utvecklingen hittills under 2004 pekar mot ett stort underskott. Prognosen för stadsdelsnämnderna ser mycket dyster ut. De ekonomiska månadsrapporterna för mars visar på stora befarade underskott för stadsdelsnämnderna 2004. Inom anslag 1 är underskottsprognosen 180 miljoner och inom anslag 2 166 miljoner.

Särskilt allvarligt är det att förra mandatperiodens lyckosamma arbete med att minska socialbidragsberoendet avbrutits. Nu växer kostnaderna för socialbidrag kraftigt i Stockholm.

4. Kristdemokraternas viktigaste frågor – inriktning för verksamheten 2005-2007

Öka tryggheten och valfriheten för barnfamiljerna

Stadens och regeringens politik gentemot familjer med barn har de senaste åren minskat valfriheten mellan olika former av barnomsorg och ökat pressen på föräldrarna. Maxtaxan, ökade barngrupper på dagis och den allmänna förskolan för 4- och 5-åringar är åtgärder som gjort det svårare att vara förälder och uppfostra barn. Längre vistelsetider på dagis och färre familjedaghem är tecken som pekar i fel riktning. Att allt fler barn och unga berusar sig och att vi får en stökigare och oroligare skola är en utveckling som majoriteten inte tar krafttag mot.

Majoriteten genomför en alltför långsam utbyggnad av nya förskoleavdelningar. De stimulansmedel som finns avsatta används inte i tillräcklig utsträckning. Därtill minskar antalet barn i barngrupperna för långsamt. Det nya resursfördelningssystemet för förskola och skola riskerar att allvarligt försämra möjligheterna att förbättra skolan

och förskolan. Neddragningen i vissa stadsdelsnämnder kommer att bli mycket kraftig. Bromma drabbas till exempel av en minskning med 20 miljoner kr och Hägersten med 5 miljoner kr.

Fler familjedaghem bör rekryteras. Denna barnomsorgsform är utsatt för en långsiktig nedprioritering vilket har lett till att antalet barn i familjedaghem minskat kraftigt i hela landet under en följd av år trots att de som nyttjar familjedaghem är mycket nöjda.

Revisorernas granskning av skolbarnsomsorgen visar på mycket stora barngrupper. En utveckling av denna verksamhet måste ske inte minst för att förbättra personalens möjlighet att kunna ha koll på vad barnen gör och om de finns i verksamheten. Majoritetens storstilade löfte om fritidsklubbar har redan havererat. Istället genomförs nu pilotprojekt.

Minskad stress i familjelivet och ett mer harmoniskt socialt liv kan minska sjukskrivningarna. Att förbättra arbetsmiljön har ett stort värde men är inte det enda som har betydelse för sjukskrivningstalen.

Stöd till socialt utsatta

Majoriteten stödjer Kristdemokraternas förslag om en informationskampanj för att rekrytera familjehem. Det råder stor brist på familjehem. En länsgemensam kampanj kan bidra till ökad kunskap och att fler familjer kan överväga att ta emot barn i sin familj. Bristen på kunskap leder troligen till att många familjer som skulle vara lämpliga aldrig ens överväger att bli familjehem.

För att motverka droger bland barn och ungdomar måste ytterligare insatser ske. De senaste larmrapporterna om hur många som provar alkohol och narkotika stämmer till eftertanke. Samarbetet mellan skolorna/stadsdelsförvaltningarna och föräldraföreningarna borde utvecklas. Om inte det civila samhället tar upp kampen mot drogerna kan ingen bestående förändring komma till stånd.

Trygghet för de äldre

Äldreomsorgen står inför stora utmaningar de kommande åren. Fram till omkring 2012 minskar antalet äldre i staden. Detta tas nu till intäkt för att på ett oåterkalleligt sätt minska omfattningen av insatserna för de äldre. Omvandlingen ca 1500 servicehuslägenheter till seniorbostäder, en tredjedel av det samlade beståndet av kommunala servicehusboenden i Stockholms stad, riskerar att medföra stora problem.

Majoriteten genomför en nedrustning av det efterfrågade servicehusboendet utan att fullt ut ha bedömt hur behovet av platser egentligen ser ut. Genom en skärpning av kraven för att få plats i servicehus står många lägenheter tomma, vilket majoriteten tar som intäkt för att en omvandling bör ske. En översyn av riktlinjerna för servicehusboende bör genomföras snarast. Nu finns det inget annat val för de äldre än att bo kvar hemma med mycket omfattande hemtjänstinsatser. De äldre riskerar att bli allt mer isolerade och sjukare i sitt hem och kräva allt större vårdinsatser.

isolerade och sjukare i sitt hem och kräva allt större vårdinsatser. Seniorboenden kommer på sikt att förvandlas till servicehus.

Omvandlingen av servicehus till seniorbostäder styrs av stadsdelsnämndernas besparingsbehov - inte av äldre stockholmarnas efterfrågan på denna boendeform. Efter en anslagsökning på omkring 300 miljoner kronor per år de senaste fem åren, har äldreomsorgens budget för 2004 endast ökat med några få miljoner. Detta är också smärtsamt tydligt i stadsdelsnämndernas första tertiärrapporter 2004 där underskottet för just äldreomsorgen är påtagligt. De äldre känner sig inte delaktiga i den alltför snabba process som nu drivs fram utan kommunikation och tydlig tidsplan.

Demensvården utgör ungefär hälften av kommunernas kostnader för äldreomsorg. Att kunna rekrytera och behålla utbildad personal inom äldreomsorgen tillhör en av de största utmaningarna för staden. Alla som arbetar med demenssjuka bör kontinuerligt erbjudas handledning. Staden bör undersöka möjligheterna att inrätta demens som "specialitet" för såväl undersköterskor som sjuksköterskor. På detta sätt kan kvaliteten öka på varje demensboende. Genom att sådana yrkeskunskaper tillmäts ett högre värde ökar också yrkets attraktivitet. Därtill bör "demensteam" byggas upp i samarbete med landstinget med syfte att minska de skarpa gränssnitten mellan huvudmännen.

Trots den omfattande kritik socialdemokraterna framförde mot att låta de äldre välja hemtjänst, när valfrihetssystemet i äldre- och funktionshinderomsorgen genomfördes 2001, har de svängt och accepterar nu att valfriheten består. Det är en hälsosam omsvängning som tvingats fram av det faktum att de äldre är nöjda med systemet. Mot bakgrund av den positiva erfarenheten från hemtjänsten är det nu dags att gå vidare och införa motsvarande inom de särskilda boendeformerna. Möjligheten att välja utförare av även boendeservice bör erbjudas på samma sätt som hemtjänst.

Ta vara på mångfalden

Stockholms stad har en befolkning med mycket varierande bakgrund och erfarenheter. Detta är en enorm tillgång som måste tas tillvara. Varje människas önskemål att samarbeta och integreras bygger på att man känner sig respekterad och inte blir diskriminerad. Därför är anti-diskrimineringsarbetet, som ska ha sin grund i de mänskliga rättigheterna, helt grundläggande.

Staden har under lång tid bortsett från att den grundläggande fysiska planeringen och bebyggelsen i miljonprogramsområdena har bidragit till segregation. Exempel på enkla orsaker till att många stockholmsområden utmärks av stor omflyttning gäller exempelvis lägenhetsstorlekarna. I många miljonprogramsområden saknas dels mycket små, dels mycket stora lägenheter.

De omfattande insatser som gjorts i miljonprogramsområdena i Sverige har oftast gällt sociala satsningar, utveckling av förskolor och skolor samt olika typer av arbetsmarknadsprojekt. De insatser som däremot gjorts beträffande arkitektur, fysisk planering och stadsplanering samt infrastruktur/kommunikationer får i huvudsak betraktas som kosmetiska. De olika insatser som ska ske inom Stadsdelsförnyelsen måste samordnas med vad som sker inom Söderortsvisionen.

Ett av problemen med Stockholms miljonprogramsområden är den uppenbara bristen på verksamheter – företag, myndigheter, andra typer av arbetsplatser. Att bygga sk ”bokaler”, där småföretagare kan nyttja lägenheter också för att bedriva småföretagsamhet, är en möjlighet som borde prövas i flera områden..

Stadens bostadsbolag har stora penningreserver. En del av dessa medel borde utnyttjas för en radikal förnyelse av Stockholms miljonprogramsområden. Detta kräver dock att koncernen Stockholm Stadshus AB ger tydliga direktiv om förnyelsen. Socialdemokratin, som i stor utsträckning har ansvaret för integrationspolitiken i hela landet, förmår inte bryta de invanda synsätt som lett till bidragsberoende, utanförskap och permanenta problem att komma in på arbetsmarknaden.

Diskriminering på restauranger

Kristdemokraterna har tagit initiativ till att kartlägga diskrimineringen vid restaurangerna. Det är mycket uppenbart för många stockholmsbor och besökare att de utsätts för olaglig diskriminering vid restauranger och andra näringsställen. Staden bör nyttja serveringstillstånden för att motverka diskriminering. Alkohollagen möjliggör detta. Allt fler vapen och droger förekommer i och omkring krogarna vilket också utgör ett hot mot vanliga, skötsamma människors uteliv. Den ökade samverkan mellan polisen, staden och restaurangerna bör vidareutvecklas.

Prioritera kompetensutveckling

Kompetensfonden inrättades som ett av majoritetens flaggskepp och har kommit att bli en julkallassäck där finansiering av allehanda kompetensutvecklingsprojekt kan hämtas. Den beslutade engångsvisa finansieringen av kompetensfonden är starkt tveksam inte minst ur ett kommunalrättsligt perspektiv. Två miljarder tas från stadens försäljningsintäkter från Birka-affären för att förbrukas till löpande driftutgifter. En sådan finansiering minskar stadens förmögenhet och kommer på sikt att tömma stadens ekonomiska reserver.

Redan befintliga utbildningsprojekt har flyttats över till kompetensfonden och starka signaler från många av stadens verksamheter visar att man nu stoppar utbildningar inom ramen för den egna budgeten för att i stället söka medel ur kompetensfonden.

Kompetensutveckling skall vara ett prioriterat område i stadens verksamheter. Den har betydelse för den enskilda individen såväl som för verksamheten. Det är därför av största vikt att kompetensutveckling planeras i nära samarbete med verksamheterna och inte som nu i en central administration.

Bli en attraktiv arbetsgivare

Staden skall ständigt arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare där personalens delaktighet och möjlighet att påverka står i fokus. Personalens delaktighet i hur arbetet

skall genomföras såväl som möjligheten till flexibla arbetstidslösningar är av avgörande betydelse. En fördjupning av stadens lönepolitiska arbete, fortsatt arbete med utveckling av anställnings- och lönevillkor är ytterligare frågor av stor vikt och där staden skall ligga i framkant. Staden skall aktivt underlätta för personal som vill knoppa av och hjälpa företag som vill medverka i samband med upphandlingar inom staden.

Tyvärr har den nya lärarutbildningen fått katastrofala följder för rekryteringen av nya förskollärare. På många av landets lärarhögskolor utbildas inga förskollärare över huvudtaget. Lärarförsörjningen är ett statligt ansvar men den socialdemokratiska regeringens fullständiga kapitulation på området tvingar Stockholms stad att aktivt rekrytera och utbilda nya förskollärare, bland annat genom att vidareutbilda barnskötare. Det särskilda statsbidrag för att anställa förskollärare som regeringen aviserat utgör ytterligare ett exempel på statlig styrning där kommunerna inte själva kan utforma sammansättningen av sin personalstyrka. Därtill råder ju en stor brist på förskollärare vilket innebär att kommunerna har uppenbara svårigheter att rekrytera fler och därför kunna nyttja statsbidraget.

Majoriteten ser sjukfrånvaron enbart som en arbetsmiljöfråga. Detta är ett för snävt synsätt då problematiken bör ses i ett större sammanhang. Det finns samband mellan hälsa, arbete och relationer på hemmaplan. Den ökade stressen i samhället grundas redan i de stora barngrupper som finns inom förskolan. Många föräldrar upplever en vanmakt då stadens och regeringens politik gentemot barnfamiljer stryker möjligheten att själva styra över sin vardag.

Pris- och lönekomensation

Majoritetens inriktningsärende signalerar att nämnderna inte kommer att få någon pris- och lönekomensation. Detta ger en signal till främst de personalintensiva verksamheterna inom förskolan, skolan och äldre- och funktionshinderomsorgen att stora besparingar kommer att ske. Den förtäckta besparing detta utgör slår hårt både mot anställda som gör ett bra jobb och mot kvaliteten i verksamheten. Kristdemokraterna menar att något sådant generellt beslut inte bör fattas.

Under perioden 1999-2002 gavs pris- och lönekomensation för sk prioriterade verksamheter. Det innebar att förskola, skola, äldre- och funktionshinderomsorg i huvudsak fick anslagsökningar som gjorde att kvaliteten kunde bibehållas eller förstärkas. Medel för kvalitetssatsningar inom skolan och för omsorgen om äldre- och funktionshindrade tillfördes 2,8 miljarder kr 1998-2002 vilket utgjorde en ökning med ca 30 %.

Bilden av Stockholm som tillväxtregion

Huvudstadsregionen måste bli bättre på att förstärka bilden av Stockholm som en framgångsrik region för både företag och besökare. Regionens tillväxtsiffror och utvecklingen av nyföretagandet har betydelse för tilltron för till exempel företag som vill etablera sig. Staden bör underlätta för småföretag genom att till exempel få hjälp

etablera sig. Staden bör underlätta för småföretag genom att till exempel få hjälp med markfrågor. En "one-stop-shop" bör utvecklas så att administrativa hinder kan undanröjas.

Staden bör ta initiativ till att fler lärlingsutbildningar etableras genom ett samarbete med olika branschorgan. Genom att definiera olika bristyrken och skräddarsy utbildningar kan även människor med begränsade språkkunskaper snabbt komma in på arbetsmarknaden. Några framgångsrika exempel finns på detta men staden kan göra mer på detta område.

Tillskapandet av Näringslivskontoret AB som koncernbolag för näringslivs- och marknadsföringsarbetet bör leda till en förstärkning av marknadsföringen av Stockholm. Majoritetens inriktningsärende beskriver väl den betydelse besöksnäringen har för Stockholm men uppvisar inga åtgärder för att tillvarata de möjligheter som finns. Majoriteten försenar den nödvändiga förstärkningen av evenemangsarbetet. Den evenemangsavdelning som Kommunfullmäktige beslutade 2003 om att inrätta är ännu inte en realitet. Stockholm skulle kunna betyda än mer som besöks- och evenemangsstad om arbetet vore mer offensivt.

Föredragande borgarråd är uppenbarligen medveten om att regeringens åtgärder direkt avgör besparingsbetingen i staden. Inriktningsärendet konstaterar att utjämningsystemet måste ändras om inte arbetet ska försvåras med att hantera de ökade kraven på bostäder och infrastruktur samt de ökade kraven på den kommunala servicen. Denna insikt har dock hittills inte föranlett majoriteten att vidta några särskilda åtgärder gentemot regeringen.

Stockholm bör prova ett system med skattereduktion för hushållsnära tjänster och bör därför uppvakta regeringen om att få göra ett sådant försök. Det innebär att ett hushåll kan köpa enkla tjänster till ett värde av 50.000 kronor som enbart kostar dem 25.000 kronor. Detta stimulerar tillväxten av små tjänsteföretag.

EU-arbetet

Staden bör bli bättre på att nyttja de möjligheter EU-medlemskapet ger. EU-frågorna måste bli en del av det vardagliga arbetet i kommunpolitiken. Ett framsynt och kreativt europaarbete kan ha betydelseför näringslivsarbetet och att skapa bra allianser med andra direktvalda lokala och regionala organ. Stadens internationella arbete får inte försummas eller slarvas bort.

Bättre fart på byggandet

Majoritetens bostadsplaner kommer knappast att nås. Ansträngningarna att snabba på planprocessen är angelägna och det finns en stor uppslutning bakom att snabbt bygga fler bostäder. Den massiva bebyggelsen av bostäder måste dock ske så att man inte planerar för segregation. Blandade bostadstyper, arbetsplatser, lokaler för småföretag, infrastruktur, "statusprojekt" inom nya områden mm, är sådant som måste finnas med

från början. Det är mycket kostsamt och komplicerat att senare ändra den grundläggande strukturen i ett område.

Socialdemokraternas idé om ett kommunalt byggbolag är avfört från dagordningen. Det skulle inte ha lett till nya bostäder eller lägre kostnader. Sedan nya majoritetens tillträde har inte mer än 1.700 bostäder påbörjats, vilket utgör mindre än en tiondel av de utlovade 20.000 nya bostäderna.

Staden kan fortfarande vidta egna åtgärder för att förenkla för mindre byggherrar att komma in på stadens bostadsmarknad och även bjuda in utländska entreprenörer till staden. Ökad konkurrens på byggmarknaden är ett bättre sätt att pressa priser än experiment med skattemedel och kommunala bolag. Den främsta anledningen till de höga produktionskostnaderna handlar nämligen om beskattningen. I en nyproducerad lägenhet utgörs hyran till 60 procent av skatt. Skall den utvecklingen vändas måste byggmomsen sänkas och fastighetsskatten avvecklas.

Stadens egna förvaltningar anser att bostadspolitiken fördyrar och försvårar bostadsbyggandet. Gatu- och fastighetskontoret konstaterar att dagens illa fungerande hyressättningssystem är en förklaring till varför byggandet fördyras och försvåras. Majoriteten måste få regeringen att ta reson angående byggkostnaderna, de regler och den hyressättning som försvårar tillkomsten av nya bostäder.

I staden finns många medborgare som kan hyra ut rum, smålägenheter eller del av sin villa. Till följd av beskattningen av hyresintäkter så sker detta i alldeles för liten utsträckning. Staden borde uppvakta regeringen med krav på en skattelättnad för att frigöra smålägenheter.

Hållbar trafik- och miljöutveckling

En utbyggnad av fler stora infrastrukturprojekt är nödvändig. Stockholms stads och länets möjligheter att expandera och få fler regionala centra kan bara ske om kommunikationerna fungerar. Särskilt prioriterad bör en fortsatt utbyggnad vara av tvärbanan från Alvik till Kista, Solna och Universitetet. Staden måste gentemot SL arbeta för att tvärbanan till Kista går via Rinkeby för att öka integrationen mellan dessa stadsdelar. Framtida företags- och utbildningsetableringar i Rinkeby skulle kraftigt gynnas av att tvärbanan fick en station där. Tyvärr har socialdemokraterna valt att istället prioritera en sträckning via Rissne.

Staden bör underlätta byggandet av Mälar/Citytunneln och även verka för att finansieringen av Förbifart Stockholm säkerställs. För att uppnå målet om en flerkärnig region är Förbifart Stockholm en viktig del i en övergripande infrastrukturell väv. Ska regionala kärnor utvecklas utanför Stockholms stad måste det skapas förutsättningar för områden att få hög befolkningstäthet och god tillgänglighet. I detta sammanhang är Förbifart Stockholm en strategisk investering som ingår i en större helhet.

Miljöbilar

Majoriteten försenar genomförandet av olika incitament för att stimulera övergången till miljövänliga bränslen och miljöbilar. Det stolta målet för andelen miljöbilar i Stockholm måste kombineras med fler verktyg för att åstadkomma detta. Extrakostnaderna som det innebär att köpa och äga en miljöbil måste minskas och en bättre infrastruktur krävs för till exempel biogas och tankstationer av miljöbränslen. Tyvärr försenar majoriteten genomförandet av boendeparkering för miljöbilar.

Stöd idrotten som folkrörelse

Stockholm ska vara en stad för både små och stora idrottsklubbar där möjlighet finns att utöva såväl bredd- som elitidrott. För att idrotten ska kunna leva kvar som en bred folkrörelse måste staden värna om de små föreningarna. Majoriteten favoriserar emellertid storklubbarna på bekostnad av de små klubbarna. Detta har blivit smärtsamt tydligt vid ett flertal tillfällen när borgensåtaganden blivit beviljade till stora idrottsklubbar men inte till de små.

Behovet av hallar i staden är stort. När Kristdemokraterna ledde idrottspolitiken genomfördes flera idrottssatsningar som finansierades genom uppgörelser om markexploatering. Denna finansieringsform, där näringslivet bekostar hela eller delar av upprustningar och nybyggnationer, är mycket positiv och utgör ett värdefullt komplement till stadens egna satsningar.

De nya majoriteten har tyvärr satt stopp för extern finansiering. Envisheten i att låta idrottsanläggningar finansieras enbart via skattsedeln krymper möjligheterna till nysatsningar. Istället belastas skattebetalarna trots att det många gånger inte skulle behövas och angelägna idrottssatsningar skjuts på framtiden.

Majoriteten har inte lyckats visa framfötterna inom tjejidrotten. Uppföljningen av jämställdhetsplanen visade att endast 40 procent av investeringarna år 2003 gick till tjejidrott. Kristdemokraternas utgångspunkt är att manlig och kvinnlig idrott ska värderas lika. Minst hälften av nyinvesteringar i anläggningar ska därför satsas på flickors och kvinnors idrottande.

Öka tryggheten i staden

En stadsvakt bör inrättas i Stockholms stad. På detta sätt tar kommunen ett större ansvar för den rena ordningshållningen i offentliga miljöer. Precis som ägaren till ett inomhuscentrum måste känna ansvar för ordningen där genom att anställa ordningsvakter bör staden känna ansvar för utsatta offentliga miljöer som man redan ansvarar för i en rad andra avseenden (belysning, snöröjning, utsmyckning mm). En stadsvaktsorganisation syftar inte i första hand till att skapa en konkurrerande organisation till den statliga polisen. Men vi kan konstatera att behovet av ytterligare ordningsövervakning i Stockholmsområdet naturligtvis ökar när den socialdemokratiska regeringen väljer att inte prioritera polisen i Stockholms län.

I varje stadsdelsnämnd ska det finnas lokala brottsförebyggande råd där stadsdelsnämnderna samarbetar med närpolisen, lokalt föreningsliv och företag i området. Ett centralt råd kan bidra till att sätta fokus på det trygghetsskapande arbetet samt utarbeta riktlinjer eller dylikt för det lokala arbetet. Varje område har dock sin unika sammansättning av brottslighet och ordningsproblem. En ökad förekomst av kameraövervakning på offentliga platser liksom utanför brottsbelastade restauranger bör också tillåtas för att motverka kriminalitet. Sådana åtgärder kan också bidra till att klara upp begångna brott.

Kristdemokraternas förslag till kommunfullmäktige

Den redovisade Strategin för utveckling av Stockholms stad åren 2005-2007 godkänns.

Stockholm den 2 juni 2004

EWA SAMUELSSON